FRM

FREE RADIO MAGAZINE & TV!

UITSLAGEN POLL

11e jaargang
nummer 2
Februari 1984
Losse nummers

FL. 4,25

België BF. 85,-

POSTER: 'MAGDALENA' MI AMIGO 272

SCHEMA 1 WATT FM-ZENDER & 10 W. LINEAIR

De technische kant van een station: RADIO VALENTINO - DIDAM

NABESTELLING LOSSE NUMMERS F.R.M.

De volgende uitgaven van het F.R.M. zijn nog leverbaar. Alle andere nummers zijn uitverkocht.

SEPTEMBER 1982:

Stads-TV Amsterdam, Radio Delight-Amsterdam, Radio Starlight-Tilburg, foto's van het Veronicaschip vóór en na de verbouwing, 4-traps FM buizenzender, gestab.voeding 12V/20A., schema's + bouwbeschr. 5 WATT FM-ZENDER 88-108 MHz., tabellen betr. verliezen in ant.kabels, HF-STUURVERST. 15-20W. voor 100 MHz., zelfinstellende SWR-meter.
(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs *f* 3,95

DECEMBER 1982:

Omslag: kleurenfoto "Ross Revenge", Radio Unique-Amsterdam, Telstar Radio/TV in Den Haag, FRS-H (KG), poster "Mi Amigo", Radio Gemini-Kortrijk, test Dateq stereomixer, UHF-modules voor TV-zenders, TV-antennetips, 1000 MHz. prescaler voor freq.tellers, toonregeling, schema BLY94, voeding 12V/0,4-0,8 Amp.
(Nog enkele exemplaren). Prijs *f* 3,95

FEBRUARI 1983:

Radio Tamboer-Hoogeveen, Radio Decibel-Amsterdam, uitgebreide verklaring SINPO-code, poster "Shivering Sands fort" (Radio City), div.vrije radio's in Antwerpen, limiter/dynamiekkompressor, 2-10 Watt eindverst. met BLY89A, MG-zender 50-130W. (1400-1700 kHz.)
(Nog enkele exemplaren) Prijs *f* 4,25

APRIL 1983:

Volledige tekst wetswijziging i.v.m. verkoop zendapp., Blonde Man & Mini Mondo-Barger-Oosterveld, poster Radio Condor, U.S.Radio, 10 WATT FM-ZENDER, ontwerpen van HF-versterkers.
(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs *f* 4,25

MEI 1983:

Radio Atlantis-Rotterdam + interview met Frans Nienhuys, Voice of Peace, poster "Uilenspiegel" (Radio Antwerpen), U.S.Radio, Radio Seventy-Seven te St.Niklaas, vermogensregeling, voeding 1,5-15V/10A, oscillator met dual-gate FET (3 meter), LINEAIR met BLY 87,88,89 + een 25 WATT FM-ZENDER.
(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs *f* 4,25

JUNI 1983:

Radio Schotland-Beilen, CBN-de enige KG-piraat in Australië, Radio Palermo-Essen, Radio Cristal Area en Int.Crema (Italië), omrekentabel van MHz. naar kanalen voor 3 meter, beknopte verklaring SINPO-code, MINI MG- en FM ontvangertjes, test Jupiter Ace microcomputer, 5-traps FM-zender 3-3,5 Watt, eindtrap BLY87 + filter.
(Nog redelijke voorraad aanwezig) Prijs *f* 4,25

JULI/AUGUSTUS 1983:

Het succesvolle extra dikke vakantienr. van 1983 met reportages over Citty TV-Alkmaar, Radio Zwarte Rakker (MG), Free Radio Rotterdam (FM), CBN Australië (2), 10 jaar Voice of Peace met paginagrote kleurenfoto van het Peace Ship èn 2 kleurenposters van de Norderney en de Mebo 2, deel 1 groot computer zelfbouw projekt (Apple compatible). Verder: Noordzee-IJmuiden, een overzicht van alle zendschepen, een artikel over overmodulatie, een automatische amplitude controle unit en een zelfbouw dummyload.
(Nog ruime voorraad aanwezig) Prijs *f* 5,25

OKTOBER 1983:

Radio Disco Billy-Roosendaal, Radio Daytona: hardrock op de kortegolf, interview met Gerard van Dam (1), Voice of Peace op KG, poster "Mi Amigo", Radio Caroline, Radio Nova-Italië, Radio Stad-Antwerpen, antennes voor de 3m. band (1), stereo mengpaneel voor zelfbouw (1), antennesystemen (1), 350 Watt lineair voor 3 meter, interfacekaarten v.d. Apple, HEX-DEC conversie v.d.Apple computer, omslag: kleurenfoto "Ross Revenge" ge".
(Nog redelijke voorraad aanwezig) Prijs *f* 4,25

NOVEMBER 1983:

Radio "De Goempies"-Didam, TV-DX en, Gerard v.Dam (2), geschiedenis van de Voice of Peace door Abe Nathan (1), poster "Peace Ship", Radio Caroline, Radio Signaal-Overpelt, stereo-mengpaneel (2), antennes 3m. band (2), ant. systemen (2), 80 karakterkaart v.d. Apple, programma berekening kleurcodes weerstanden (Apple).
(Nog redelijke voorraad aanwezig) Prijs *f* 4,25

BESTELLING OOK MOGELIJK VIA POSTBUS 10252, 1001 EG AMSTERDAM dmv POSTZEGELS IN GESLOTEN ENVELOPPE.

Portokosten per nummer *f* 1,--. Giro 3538279 t.n.v. J.Herps/FRM te Amsterdam.

VERLENGING ABONNEMENT

ALS HET ABONNEMENT VERLOPEN IS, VINDT U BIJGAAND EEN ACCEPTGIROKAART.
Verlengingen dienen vóór het einde van de maand op onze girorekening te zijn bijgeschreven om te voorkomen dat men een nummer moet missen.

BELGIË: GEEN BANKEETALING AUB!

FRM

PRIJS ABONNEMENT: (Verschijnt 10x per jaar)
Fl. **37,50** per jaar.
Losse nummers Fl. **4,25** per stuk.
Vóóruit te voldoen op postgiro
35 38 279 t.n.v. José Herps /
Free Radio Magazine te Amsterdam

UITGEEFSTER / EINDREDAKTRICE:
José Herps

Uiterste **sluitingsdatum** inzendingen kopij:

Maartnummer: 10 februari 1984
April/meinummer: 13 maart 1984
Verschijningsdatum nr. 3-'84: 1 maart 1984

De inhoud van het FRM komt voor een groot gedeelte tot stand door inzendingen van de lezers. Deze niet-redaktionele artikelen behoeven niet met de mening van de uitgeefster overeen te stemmen.
Het geheel of gedeeltelijk overnemen van de inhoud van het FRM is niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeefster.
Inzendingen/Advertenties zijn voor verantwoording van de inzender c.q. adverteerder.

SUBSCRIPTION PRICE ABROAD:
People living outside Holland and Belgium have to pay DG 50,- a year for 10 issues.
Single copies DG 6,45 or 7 International Reply Coupons.
Payments can be made by International POSTAL Order or cash by registered mail.
Bankcheques can not be accepted.

Verspreider Nederland:
BETAPRESS BV - GILZE.
Verspreider België:
AMP - BRUSSEL.

Druk: Habo / Dacosta - Utrecht

FREE RADIO MAGAZINE & TV!

Postbus 10252 — 1001 EG Amsterdam
TEL. 020 - 327464

INHOUD:

Pag:

3. Poll-uitslagen 1983
4. Vrije Radio in Nederland
8. Interview met een QSO-station (eindelijk) Radio Valentino uit Didam
13. DX-rapporten
16. Interview met Gerard van Dam (deel 5)
17. De zaak Magdalena
18. Meningen over Caroline
20. Abonnenties
21. Zeezenders '60: Radio England & Britain Radio
24. On- & Offshore door John Wendale
26. Laser 730: vertraging
28. Korte Golf rubriek
30. België: Radio Bingo - Roeselare
31. Radio Eastwave (2)
32. Radio Signaal
33. Grensstreekradio's krijgen klappen
34. Niet-Openbare Radio's.
35. Techniek: Frequentiestabilisator (Anja v.d.Steeg)
38. 1 Watt FM zender/ 10 Watt lineair (A.Debels)
42. Antennesystemen - deel 4 (A.S.S.H.)

Poster middenpagina's:

"Magdalena" van Radio Mi Amigo 272.

EEN JAARABONNEMENT OP HET F.R.M. IS GOEDKOPER EN HANDIGER! VUL IN DIE BON EN STUUR HEM OP...

NOTEER MIJ ALS ABONNEE!

naam : .....
adres : .....
woonplaats : .....
postcode : .....
abonnement met ingang van: .....

× Gaarne toezending stortingskaart
× Maak zelf over op giro 3538279
(× doorhalen wat niet gewenst wordt)

GELASER IN DE ETHER

Zo, de kop van het nieuwe jaar is er alweer afgebeten De eerste maand van 1984 ligt achter ons en na het lezen van dit F.R.M. kan ik wel stellen, dat het jaar fraai begonnen is. Hoewel, alle wantoestanden, die er van ambtswege in te lezen zijn, hebben voornamelijk nog in 1983 plaatsgevonden, dus laten we hopen, dat men zich dit jaar wat beter gedraagt, want sommige staaltjes van opsporings"beleid" en recht(?)spraak zijn werkelijk bij de konijnen af.

Wèl in dit jaar hebben we onze nieuwe aanwinst op zee voor het eerst kunnen beluisteren. Op zaterdag 20 januari om een uur of 11.00 begon men op 729 kHz. aan een Beatlemarathon, die volgehouden werd tot een aardig eind in de nacht. Door het station tenminste; niet door mij, want na een uurtje had ik het wel bekeken (of liever "beluisterd").
Ik moet zeggen: ik ben er -nog- niet kapot van en ik heb nu al het gevoel, dat ik dit station niet mag. Uit de rubriek "On- & Offshore" maak ik op, dat dit stelletje Amerikanen ons, achterlijke Europeanen, wel eens zal laten horen, wat èchte radio is. Dit vooral naar aanleiding van de uitlatingen van de discjockeys over de radiostations hier, waarvan Luxemburg dan "wel aardig" is. Nou, ja. . . . ik heb al heel wat Amerikaanse radioprogramma's gehoord en om die nu het summum op radiogebied te noemen. . . . Maar goed, aan de hand van zo'n testuitzending is nog weinig te zeggen, dus laten we het afwachten. Met zulke pretenties echter mogen ze wel met iets héél goeds komen.
Waar ik ook niet kapot van ben, is het signaal van de zender, ook weer tot nu toe. Ik werd gebeld door iemand uit Groningen, die het signaal op zijn Grundig Satelliet erg hard vond, maar hier sloeg het metertje nauwelijks uit en vergeleken met Caroline klonk het allemaal maar matigjes. Vooral 's middags, toen de fading begon, bleef er van het hele "gelaser" niets meer over en ook 's avonds, toen Caroline er alweer "bovenop" was, bleef het op de 729 kHz. zwakjes. Maar misschien moesten de ballonnen nog opgeblazen worden en zwabberde het waslijntje een beetje. Of het was Laser helemaal niet, want een station-call heb ik niet gehoord.

Nu we het toch over zeezenders hebben. . . . Mag ik nu ook even? Over Caroline. Bijna iedereen heeft nu wel zijn al dan niet professionele mening laten horen over dit station, waar we allemaal bijna 4 jaar met smart op hebben zitten wachten. En dan wordt me er toch even een zootje gekanker losgelaten. Er blijft geen spaan van heel. En ik vraag me af waarom. Ik luister er onderhand weer de hele dag naar en ik vind het een prima station: geen oubollig "leuk doen" door de discjockeys en ook niet -zoals dat in de vorige periode van Caroline het geval was- een stelletje ongeregeld, dat vooral 's nachts te stoned of dronken was om nog behoorlijk een plaat aan- of af- te kondigen. De muziekkeus mag van mij ook wel: veel hitparadewerk uit de Engelse en Amerikaanse hitlijsten, terwijl de rest ook best gevariëerd is. Zo "heavy" is het nou ook weer niet: had je mij destijds moeten horen, toen ik nog Nolly Nolan heette. Dat waren pas tijden; de speakertjes knalden je om je oren.
En dan dat gezeur over die reklames. Wat kan het ons als luisteraars nu schelen, of er wel of geen commercials zijn. Als ze eenmaal gedraaid worden, ben je er binnen een week doodziek van: elke keer weer diezelfde spotjes, net als bij de STER. Hoe het station aan geld komt, is hun zaak. Wij hoeven alleen maar te luisteren en af en toe eens een briefje te schrijven, zodat ze dat ook weten.

Verheugend vind ik, dat het gekanker onder de FRM-lezers minder is geworden. Hiernaast de uitslag van de poll, die er wat waardering voor het FRM betreft, duidelijk op vooruit is gegaan. Jammer, dat er ook dit keer weer -naar verhouding- zo weinig inzendingen waren, maar daar schijnt nu eenmaal niets aan te doen te zijn. In ieder geval iedereen, die wel meegedaan heeft, nog hartelijk bedankt daarvoor.
Ik wil nog even ingaan op een opmerking, die dit keer door vrij veel inzenders gemaakt werd naar aanleiding van het papier, waarop dit blad gedrukt wordt: of ik geen goedkoper papier kan nemen om kosten te besparen. Nogmaals, want vorig jaar had ik dat ook al geschreven bij de polluitslag, luidt het antwoord nee. Onze drukker drukt bijna alle bladen, die bij hem klant zijn op dit papier en kan dit daarom ook het gunstigst inkopen. En een goedkopere drukker heb ik tot nu toe nog niet kunnen vinden, dus . . . . . .

O, jee. . . . Dat moet mij nu weer overkomen. De nachtmerrie van de schrijvende pers: blokkade van de hersenen, pieker, pieker, nog maar een kop koffie, kijken hoeveel er nog over is.

Extra regeltje overslaan. Misschien helpt dat. Je raadt het al. . . . Ik weet niets meer te schrijven. En dan tòch je pagina volkrijgen. Dàt is de kunst. Tot volgende maand,

José.

POLL-UITSLAGEN 1983

ALGEMENE UITVOERING

	1982	1983
Goed	78,3%	89,3%
Redelijk	14,7%	9,3%
Matig	3,2%	1,4%
Slecht	3,8%	----

Totaal aantal inzenders dit keer 140, wat iets minder is dan in 1982 (156). Verheugend feit: de algemene waardering is behoorlijk gestegen. En wellicht stijgt die nog meer, want aan een nòg betere uitvoering wordt hard gewerkt.

BESTE RUBRIEK

Techniek	47,6%	30,7%
Zeezenders	8,7%	27,6%
DX-rubriek	21,4%	11,1%
Vrije Radio in Nederland	12,0%	9,5%
Korte Golf rubriek	----	3,7%
Interviews	----	3,7%
Vrije Radio in België	----	3,2%
Alles	----	2,1%
Computerinformatie	----	1,6%
Kanaalstreekkorrespondent	----	1,6%
Diversen	10,3%	5,2%

Net als vorige keer staat de techniek weer op de eerste plaats, maar dankzij de terugkeer van Radio Caroline heeft de techniek toch aardig wat procentjes moeten afstaan aan de afdeling zeezenders. De DX-rapporten hebben wat aan populariteit ingeboet, hetgeen ook geldt voor de algemene informatie over landpiraten.
De rubriek diversen is wat meer uitgesplitst dan in 1982, toen de verschillende onderdelen, die nu wel vermeld staan, te weinig scoorden om vermeld te worden.

SLECHTSTE RUBRIEK

Computerinformatie	----	24,4%
Geen	13,1%	11,8%
DX-rubriek	11,8%	11,1%
Techniek	7,5%	10,0%
Korte Golf rubriek	4,3%	8,1%
Zeezenders	----	5,6%
Stickers/QSL-kaarten ruilrubriek	6,2%	5,0%
Vrije Radio in België	----	3,7%
Diversen	7,5%	20,3%

Vorig jaar hadden we de Nederlandse artiesten, die na een score van 42,2% afgevoerd werden; dit jaar is het de computerinfo, die met ingang van dit nummer uit het F.R.M. verdwijnt. De DX-rapporten hebben zoals gewoonlijk ongeveer net zoveel voor- als tegenstanders, maar blijven te belangrijk om uit het F.R.M. te verwijderen. De stickers en QSL-kaarten ruilrubriek is hard bezig zichzelf uit te roeien: er komen haast geen inzendingen meer binnen. Wat er nog binnenkomt, wordt wel als illustratiemateriaal bij de ontvangstrapporten gebruikt.

BESTE ARTIKEL AFGELOPEN 10 NUMMERS

On- & Offshore	----	10,4%
Anja v.d.Steeg	----	7,1%
Alles over stereocoders	----	7,1%
Stereo mengpaneel	----	5,9%
(Oude) zeezenders	5,8%	5,9%
Alles	----	5,9%
Techniek (algemeen)	27,7%	5,2%
Kanaalstreekkorrespondent (alg.)	----	5,2%
Radio Daytona	----	5,2%
PLL-oscillator	----	4,6%
Voice of Peace	----	3,9%
U.S.A. Radio-John Wendale	----	3,3%
Radio Signaal-Overpelt	----	2,6%
Diversen	17,3%	27,7%

Een beetje moeilijk om een vergelijking te trekken: in 1982 werd "de techniek" in zijn geheel het hoogst gewaardeerd met 27,7%, terwijl dit jaar de verschillende artikelen meer gespecificeerd werden. De hoop, die werd uitgesproken inzake de -toen- nieuwe rubriek "On- & Offshore" blijkt uitgekomen te zijn: de waardering voor John Wendale is groot, vooral wat betreft de informatie over Caroline, maar ook de serie U.S.Radio kreeg nog een aparte vermelding. Daarbij dan nog zeezenderinfo algemeen en de Voice of Peace. Kortom, het zeezendergebeuren komt er heel wat beter van af dan vorige keer met slechts 5,8% als totaalwaardering.
De landzenders zijn vertegenwoordigd door de kanaalstreekkorrespondent, die in totaal op 10,4% komt. De overige reportages/interviews met Nederlandse zenders komen vreemd genoeg niet aan bod, maar wel een Belgisch station.

AANTAL LEZERS

1 Persoon per nummer	34,2%	44,4%
2 personen	28,9%	29,3%
3 personen	15,8%	16,7%
4 personen	11,2%	5,6%
5 personen of meer	9,9%	4,0%

Deze vraag werd door 129 personen beantwoord en er valt uit op te maken, dat het gemiddeld aantal lezers per nummer 2,1 is (1982 was dat 2,5%). Bij de uitrekenen van de percentages werd uitgegaan van 126 personen, aangezien 1 inzender opgaf, dat zijn FRM door 0 personen gelezen werd, dan was er nog 1 van 5500 ???? en 1 Belgische inzender gaf een aantal op van 50, omdat "hij bij een vrije radio werkt".

Bij deze vraag kan ook nog opgemerkt worden, dat de lezers van het FRM voornamelijk te vinden zijn in de leeftijdsgroep van 18 t/m 26 jaar. De jongste inzender is 10 jaar, de oudste 52. De gemiddelde leeftijd ligt op 24 jaar, terwijl een piek te vinden is bij 18 t/m 20 jaar.

De suggesties werden ook dit keer weer voornamelijk gedaan op het technische vlak en verschilden weinig met die van 1982. We proberen aan de verzoeken te voldoen en hopen o.m. door het plaatsen tegen betaling het peil van de inzendingen te verbeteren. Ook is er nog steeds vraag naar het testen van apparatuur e.d. Hiervoor hebben we echter de medewerking van de fabrikanten, c.q. handelaren nodig en die ontbreekt nog steeds. En dan zitten we ook nog met de -nu toch wel gauw- te verwachten wetswijziging inzake de verkoop van zendapparatuur .....

VRIJE RADIO IN NEDERLAND

EINDHOVENSE ETHERGEHEIMEN

RADIO SINTONJO en SANTA MARIA zijn momenteel bezig met een handtekeningenaktie om op die manier legaliteit te verkrijgen en zo in de lucht te mogen blijven.
Hoewel ik hen hierbij veel succes wil wensen, is deze aktie bij voorbaat al mislukt, daar je van B & W en de minister nu eenmaal geen medewerking mag verwachten wat betreft legalisering van illegale praktijken.
Piraterij is bij de wet verboden en zolang die wet niet veranderd wordt (en daar ziet het niet naar uit) mag je niet via de ether uitzenden.
Het best bewaarde geheim van de Eindhovense piraterij (naar nú blijkt) is de laatste eigenaar van RADIO DEBORAH geweest. Onlangs is een jongeman daarvoor veroordeeld en die heeft zich naar thans blijkt gewoon opgeofferd voor de eigenlijke eigenaar. Deze wist van niets en hoorde onlangs van de straf, die de jongen gekregen had.
Noud van Orsouw ging met zijn vrouw Nel naar het Eindhovens hoofdbureau van politie om zich alsnog aan te geven als de eigenaar van Radio Deborah, omdat hij niet wilde, dat een onschuldig persoon de dupe werd. Ik zelfs (als voormalig medewerker) stond van dit gevalte kijken. Leo (de jongeman, die zijn hoofd voor Deborah neergehouden heeft) heeft eens een band op een recorder bij de zender gezet, maar eigenaar was hij zeker niet. Hopelijk zal zijn straf nu worden kwijtgescholden door deze verrassende ontknoping van de zaak.
Nel en Noud hebben lange tijd de Deborah-studio in hun huis gehad in Eindhoven-Tongelre en Noud was ook de eigenaar.
"Ik heb nooit een oproep van de politie gehad om te komen praten over Deborah, nadat haar het zwijgen opgelegd was", aldus Noud. "en ik ga niet uit mezelf het bureau binnen om ze alles te vertellen. Maar nu móest ik wel. Ik kon een onschuldige toch niet de pineut laten worden?"
Ik hou u op de hoogte van deze zaak.
PETER RECORD, POSTBUS 8756, 5605 LT EINDHOVEN.

KERSTAKTIE VAN 'DE GOEMPIES'

KAN EEN PIRATENZENDER OOK NOG IETS ANDERS SOCIAALS DOEN DAN UITSLUITEND ILLEGAAL ZENDEN?
Jazeker, dat kan. Daarom schrijf ik hier nogmaals iets over het station, dat ik in november 1983 reeds uitgebreid belicht heb: de "Goempies" uit Didam.
Als een piratenstation iets verkeerd doet, haalt dat gemakkelijk de publiciteit, maar als een piraat iets positiefs doet, hoor je er zelden iets over. Tevens heeft het station, waar het in dit geval over gaat, er bepaalde ervaringen door opgedaan, die ze anderen niet willen onthouden. Andere stations, die eens iets soortgelijks willen ondernemen, kunnen aan dit artikel -over de ervaringen van de Goempies- een leidraad hebben.

DE AKTIE.
De aktie bestond uit het laten maken van kerststukjes door de luisteraars voor zieke, bejaarde en eenzame mensen; kortom: mensen die vlak voor de feestdagen een gezellige oppepper van hun medemens kunnen gebruiken. Om het maken van de kerststukjes te stimuleren werden prijzen beschikbaar gesteld, aantrekkelijke prijzen zoals een cassetterecorder, een radio, koperen keteltjes, flessen drank, etenswaren etc. De luisteraars moester wel gestimuleerd worden, omdat het maken van een kerststukje niet niets is; je moet er wel even voor gaan zitten. De prijzen werden door diverse mensen belangeloos beschikbaar gesteld. De aldus verkregen kerststukjes -85 stuks- werden, nadat ze door een bloemist gekeurd waren voor de prijsuitreiking, gegeven aan mensen, wier adres men had gekregen van diverse luisteraars, de pastorie etc. De reaktie van de mensen, die -totaal onverwacht- een kerststukje kregen was overweldigend. Er waren mensen bij, die de tranen over de wangen biggelden, omdat zomaar iemand aan hen gedacht had!

DE ORGANISATIE.
De organisatie is een benoorlijke kluif! Je moet reeds lang vantevoren alles georganiseerd hebben om niet kort tevoren voor verrassingen te komen staan. Hier volgt een overzicht van zaken waaraan men moet denken, als men iets dergelijks wil doen:
Begin met een team te vormen en de taken te verdelen. Eén persoon moet de verantwoordelijkheid dragen, anders komt er niets van terecht. Als één onderdeel van het totaal niet deugt, flopt de complete aktie.
- Begin met te peilen of er mensen zijn, die in ieder geval mee doen met de aktie. Zorg dat je niet kunt afgaan, want als het flopt dan sta je mooi in je hemd.....
- Hoe worden de kerststukjes (of andere zaken) verzameld en wie verzamelt ze? Bijv. afgeven bij winkels, pastorie e.d.-
- Wie zorgt voor de adressen waar de kerststukjes naar toe gaan?
- Wie bezorgt(-en) de stukjes?
- Wie bezorgt(-en) de prijzen?
- Wie kiest de winnende stukjes (een vertrouwd en kundig persoon!)
- Het is gunstig om bepaalde organisaties achter de aktie te hebben, zoals bijv. verenigingen, het Rode Kruis etc.
- Zorg voor een interessante prijzenpot. Zoek sponsors zoals winkeliers, luisteraars e.d.
- Maak de aktie tijdig en duidelijk aan de luisteraars bekend en vraag hun medewerking.
- Kies de sluitingsdatum bijtijds, zodat er tijd genoeg is voor het kiezen van de winnaars en het verdelen/bezorgen van de stukjes en prijzen.
- Herinner de luisteraars kort voor de sluitingsdatum door een verhaaltje in een plaatselijke krant.
- Laat evt. kaartjes drukken met kerstwensen en de naam van het station.

Ik spreek hier steeds over kerststukjes, het gaat echter om het principe van de organisatie. Wil je een andere aktie houden, dan kan dat vanzelfsprekend op een overeenkomstige wijze. Ik probeer met dit overzicht een compleet draaiboek te geven, maar mogelijkerwijs kunnen anderen met het bovenstaande in de goede richting geholpen worden. Succes! RONALD, ASSH-GLD. POSTBUS 30092, 6803 AD ARNHEM.

ROTTERDAMSE BALANS 1983

In 1983 heeft de Radio Controle Dienst der P.T.T. i.s.m. de politie te Rotterdam de volgende etherpiraten/amateurs verwijderd: Action, Benelux, Miami, Free Radio, Transatlantic, Lokaal, Atlantic, Atletico, Flamingodie, Atlantis, Havenstad, Decibel, Radica, Conquistador, Ioico. Vrijwillig gestopt zijn: Galaktika, Galaxy, Energy, AZRON, Blauwe Banaan. Mogelijk waren het er nog meer. Stations, die van mij een ontvangstrapport hebben gehad, maar niet terugschreven, worden verzocht dit alsnog te doen. RONALD v/d PLAS, POSTBUS 28552, 3003 JB ROTTERDAM.

SEMI-OVERHEIDSBEDRIJF ADVERTEERT OP ILLEGALE ZENDER

Zoals bekend maakt de middenstand ruimschoots gebruik van de mogelijkheid om via illegale zenders (mits commercieel) te adverteren. Nòg is het niet zover, dat de politie of de radiocontroledienst via de piraten nieuwe medewerkers oproept te solliciteren. Maar zover komt het vast nog wel eens, nu een bijna-overheidsinstelling als de Algemene Woningbouwvereniging haar flats via de piraat te huur aanbiedt.
Radio Unique te Amsterdam zond enige tijd geleden drie maal per dag reclamespots uit in opdracht van deze Amsterdamse woningbouwvereniging. Bevindt de vereniging zich hiermee niet op de rand van de illegaliteit? Directeur de Roose: "Dat weet ik niet. Maar u kent ons probleem. In de Bijlmermeer staan enkele honderden flats leeg. Op alle manieren proberen wij die te verhuren., onder andere door advertenties in de krant en ook via de radio. Ik kan mij wel voorstellen, dat sommigen hier over de wenkbrauwen zullen fronsen, maar wij hebben overwogen dat er veel mensen naar die zender luisteren". Welke invloed de commercials hebben gehad, weet hij nog niet. De totale campagne had tot resultaat dat 99 van de 350 leegstaande flats zijn verhuurd. DE vereniging beheert 1800 flats in de Bijlmer.
Volgens officier van justitie mr. Wooldrik overtreedt de A.W.B. de wet niet door op de piraat te adverteren. Strafbaar zou een adverteerder alleen zijn als door zijn medewerking of uitlokking er een illegale uitzending zou plaatsvinden. Maar omdat Radio Unique ook zonder de A.W.B. wel zou uitzenden, gaat de vereniging vrij-uit. "Als je het adverteren via de piraat strafbaar wilt maken, moet de wet worden gewijzigd", zegt hij desgevraagd.
Bovenstaand artikel stond in Het Parool van 5 januari 1984. Al fronsend vragen wij ons af, wat het verschil dan is tussen adverteren op een radio- en op een TV-piraat. Waarom werd vorig jaar aan diverse adverteerders op TV-piraten wèl een dwangsom opgelegd? Vreemde gang van zaken.

100.000 PIRATENFANS

In het Rijnmondgebied luisteren ruim 100.000 mensen naar radiopiraten, blijkens een steekproef die in opdracht van de Regionale Omroep Rijnmond is gehouden. 4% van de luisteraars stemt altijd op een piraat af, terwijl 18% zegt dat meestal te doen. In het Rijnmondgebied wonen ong. 1 miljoen mensen. De piraten zouden zo'n beetje net zoveel luisteraars hebben als Hilversum 1, dat met 4%, resp. 20% scoort. Naar Hilversum 3 luistert echter altijd nog 18%, resp. 42%. De steekproef werd gehouden onder 252 mensen.
Officier van justitie D. Hart in Rotterdam heeft inmiddels een aktie aangekondigd. Binnenkort worden de piraten "systematischer" uit de ether gehaald. "We zullen een zwaardere strafmaat hanteren om te voorkomen, dat ze weer gaan uitzenden. Vooral commerciele zenders gaan we aanpakken".
In Den Haag werd begin januari al met een dergelijke aktie begonnen. Volgens zeggen heeft daar een grote razzia plaatsgevonden.

GEEN ZENDER, WEL VEROORDEELD

Hoewel de zender nooit gevonden is, veroordeelde de Utrechtse politierechter, mr. K.S.Bieger, toch een 35-jarige vrouw uit Barneveld wegens het gebruiken van een illegale zender tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van 2 weken en een boete van 500 gulden. Twee van haar "helpers", een eveneens 35-jarige en een 21-jarige man werden veroordeeld tot resp. een boete van 200 en 100 gulden.
Op 4 februari vorig jaar besloot de politie van Barneveld, nadat er klachten over storingen waren gekomen, om "Radio ATLAS" op te sporen. Na een aantal peilingen kwam men bij de woning van de verdachte uit.
Tijdens de speurtocht had één van de brigadiers een draagbare radio bij zich, waarop het programma "Koffieleuters" van Radio Atlas te beluisteren was. Toen men aanbelde bij de woning van de verdachte werd het plaatje "Pompbediende" gedraaid, dat na het aanbellen abrupt afgebroken werd. Het duurde een tijd, eer er opengedaan werd, waarna 9 agenten naar binnen gingen. De achterdeur werd bewaakt, zodat niemand kon ontsnappen.
Men nam de 3 verdachten mee naar het bureau en in de woning werd de hele middag gezocht, maar een zender werd niet gevonden. "Dat verbaast me niets. In de oorlog zijn ook heel wat zenders verstopt", zei de politierechter.
Volgens mr. Bieger was hier duidelijk sprake van een "heterdaadje". De officier van justitie wees maar weer eens op de gevaren, die illegale zenders voor bijvoorbeeld het vliegverkeer kunnen veroorzaken. Hij eiste tegen de verdachte de boete en de voorwaardelijke gevangenisstraf. De eis voor de helpers was 300 gulden.

Dit krantenbericht kregen wij toegestuurd van het slachtoffer. Wie hierop wil reageren kan dat doen via POSTBUS 361, 3770 AJ BARNEVELD.

RELAISZENDER BIJ TOEVAL ONTDEKT

Op een ongebruikelijke manier werd in december van het vorig jaar RADIO TORENSTAD uit de ether gehaald. Het Zutphense radiostation, dat vooral door het hoge peil van de uitzendingen een grote populariteit geniet, maakte.l. van een vernuftige technische installatie gebruik. De programma's gingen niet rechtstreeks de ether in, maar via een tussenstation. Dit was een zender-/ontvanger, ingebouwd in een gereedschapskist en gekoppeld aan de antenne die op het dak van de zusterflat van de lokatie geplaats was. Er werd rechtstreeks op deze installatie uitgezondenen vervolgens werd het signaal omgezet naar de frequentie van Torenstad. Voor ons een bekend systeem (het z.g. relaiszenden via de GHz. band), maar de kranten en de politie in Zutphen snappen er geen bal van. Leuk detail: de zend-/ontvanger was verstopt op de bovenste verdieping van de zusterflat, in dezelfde kast, waarin ook de mobilofooninstallatie van de Zutphense politie is ondergebracht.

Brigadier A.J.Knopert van de afdeling Bijzondere Wetten van de Zutphense politie hierover in een plaatselijke krant: "Je kunt best zeggen, dat men een technisch vrij ingenieus systeem ontwikkeld had. In den lande is het al eens eerder vertoond, maar het was de eerste keer, dat we hier in Zutphen met zo'n manier van uitzenden geconfronteerd werden". Eigenlijk hadden politie en opsporingsdienst willen doorgaan met peilingen vanaf de zender/ontvanger. Na de frequentie te hebben bepaald, waarop de programma's werden ingestraald, dacht men de lokatie te kunnen ontdekken, vanwaar de uitzendingen in werkelijkheid werden gedaan. Het toeval heeft daarvoor echter een stokje gestoken. Door een monteur die werkzaamheden verrichtte aan de centrale antenne-installatie van de zusterflat (waarop Torenstad) ook rechtstreeks was aangesloten) werd de zender/ontvanger ontdekt. De monteur verbrak de verbindingen waardoor de geplande uitzending niet kon doorgaan.
De zender/ontvanger is door de politie in beslag genomen zodat Torenstad voorlopig het uitzenden onmogelijk was gemaakt. De antenne staat echter nog steeds klaar op het dak van de zusterflat; broederlijk naast die van de politiemobilofoon.
De politie kon geen enkele arrestatie verrichten of verdere apparatuur in beslag nemen. Door de hoogte van de flat waren de uitzendingen zelfs tot ver in Duitsland te horen.
Waarschijnlijk zullen zij dat binnen korte tijd wel weer zijn, getuige onderstaande tekst, die door Radio Torenstad in de vorm van een advertentie in de krant werd geplaatst en die tevens als poster overal in de stad opgehangen werd.

CLEMENTIE VOOR (EX) TV-PIRAAT

Eind december moest de 41-jarige "TV Erp" voor de rechter komen, die zich tot zijn grote verbazing wel schuldig hoorde verklaren, maar géén boete opgelegd kreeg. Het populaire TV-station had via een verzoek van het gemeentebestuur al een groot aantal videobanden teruggekregen vol Erpse activiteiten. TV-Erp, dat al lang niet meer uitzendt, hoopt ook nog de 3 resterende banden en vooral zijn videorecorder terug te krijgen. De inbeslaggenomen zendapparatuur wordt uiteraard wèl verbeurd verklaard.
Waarschijnlijk heeft de TV-piraat de milde eis te danken aan een grote stapel brieven van dorpelingen, waarin om clementie wordt gevraagd.

UIT DE WAARD - PETER VAN DIJK

Zo, het jaar 1984 is alweer een maand oud. Wat gaat dat hard zeg: over 2 maandjes alweer Pasen.
Allereerst mijn nederige excuses voor de grandioze blunder mijnerzijds over de "anti-piratenakties", waar ik in het vorige nummer over schreef. Tsja, zo zit je dagelijks naar diverse TV-stations te kijken en plotseling ..... pfffssschhhht weg: 4 stuks uit Alkmaar, 1 uit Bergen, 1 uit Heerhugowaard en 1 uit Schagen.
Ik zal een zo totaal mogelijk beeld geven, van wat er zich op die bewuste dinsdagavond 18 december 1983 heeft afgespeeld:

Om 19.00 uur waren A.O.S. en ATLANTIC reeds gestart met hun programma's. Rond 20.00 uur kwam ook TRIX TV in de lucht. Op de scanner een enkel bericht over kentekennummers en twee codeberichten. Omstreeks 20.30 uur kregen 60 politie-agenten een oproep om te verschijnen voor een nog niet nader te noemen aktie. Op het hoofdbureau kregen zij pas te horen, dat het een aktie tegen de vrije TV-stations betrof, die -om uitlekken te voorkomen- in het "diepste" geheim voorbereid was in opdracht van de hoofdofficier van justitie te Alkmaar.

Gewapend, alsof het een bankoverval betrof, toog men met koevoet en breekijzer aan het werk. Diverse gezinnen, die niets vermoedend in de huiskamer naar de TV zaten te kijken, schrokken zich wezenloos toen plotseling de voordeur met luid gekraak uit zijn voegen gelicht en het huis vol met dreigend overkomende politie-agenten stond.
Bij één vrouwtje werd zelfs het hele huis overhoop gehaald, vloeren opengebroken en huisraad vernield om de zender van A.O.S. te vinden: naar later zou blijken had deze vrouw totaal niets, maar dan ook niets met de vrije TV te maken. De RCD en politie hadden zich in het pand vergist.....! ! ! ! ! !
Om 20.55 uur was het echter gebeurd met A.O.S. (tijdelijk???). Eindelijk, na diverse vergeefse invallen had de R.C.D. de juiste zendlokatie gevonden; A.O.S. had nog net de tijd om iedereen prettige kerstdagen toe te wensen. Nog geen halve minuut later volgden Atlantic en Trix TV. Bij Atlantic: 30 man over de vloer met getrokken pistool, huilende kinderen en dat terwijl men de zender gewoon af wilde geven. Bij TRIX: de zendereigenaar het ziekenhuis ingeslagen door een oververhitte rijksambtenaar (kaakfraktuur)
Je vraagt je af in wat voor een soort land we eigenlijk leven: Moordenaars zijn "zielig", bij verkrachtingen zal het slachtoffer zelf wel aanleiding hebben gegeven, maar als het een vrij radio- of TV-station betreft, dan is plotseling het hele opsporingsapparaat in uiterste paraatheid (nog even en het leger wordt ingeschakeld).

Als belastingbetaler en als Nederlander protesteer ik MET KRACHT tegen dergelijke praktijken. Ze ker wanneer een groep van bijna 80.000 medeburgers door dit soort "aktiviteiten" gedupeerd wordt.
Waarom? Zo vraag je je af. Als reden werd opgegeven dat er de laatste tijd veel klachten waren binnengekomen over storing van Nederland 1 en 2.

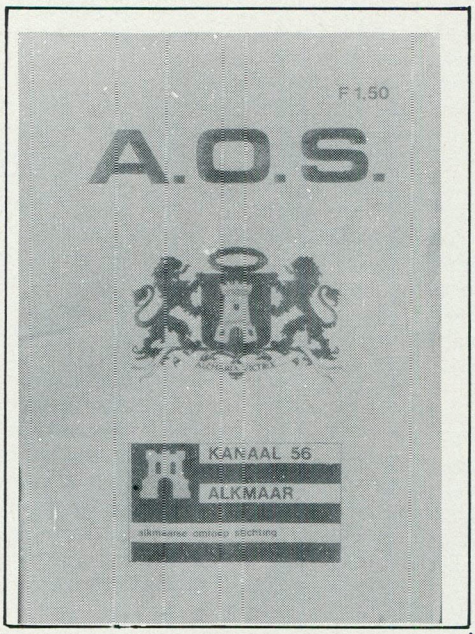

Maar nadat de TV-stations en een verdwaalde radiozender uit de lucht gehaald waren, had ik de gehele avond een enorme storing op 1 en 2, die veroorzaakt werd door een uitermate slecht afgeregelde steunzender "Wieringen", dus dat klopte niet.
De werkelijke reden was, dat 2 (!!!) videotheekhouders zich benadeeld voelden door de grote TV-stations in Alkmaar en omgeving. Na het optreden van RCD en politie hebben zij niet méér films verhuurd dan voorheen. Dit heeft te maken met slechte keuzemogelijkheden bij de desbetreffenden en een tè groot aantal videotheekhouders in die lokatie.
Per ingeleverde zendmast + aantoonbaar bewijs dat de vrije TV-zender niet meer uit kon zenden, loofden zij zelfs Fl. 2000,-- uit. Zou de R.CD.. daarom bij alle 4 gepakte stations de zendantenne in beslag genomen hebben?

Daar ik mij voor 1984 al had voorgenomen om een persoonlijke TV Top 10 samen te stellen, maar dit door het gebeuren op 18/12 aardig de mist is ingegaan, zijn de gegevens van deze "top tien" ontleend en gebaseerd op de periode van 2 t/m 26/12/'83. Er is speciaal gelet op de volgende punten: beeld/geluid, doorkomst vóór en na de 18e, presentatie, kontinuiteit, reflekties.

10	TRIAX TV	Kan. 31 UHF
9	TRIX TV	Kan. 60 UHF
8	PROMISE TV	Kan. 33 UHF
7	TV-2000	Kan. 25 UHF
6	HC TV	Kan. 35 UHF
5	WEEKEND TV	Kan. 63 UHF
4	NOVA TV	Kan. 49 UHF
3	ORION	Kan. 42 UHF
2	A.O.S.	Kan. 57 UHF
1	ATLANTIC TV	Kan. 40/65 UHF

In het maandelijkse lijstje van frequenties en stations zijn dit keer bewust de lokaties weggelaten om de instanties niet "als een kat op het spek te binden".

TV 2000	Kan.25	20%, zonder geluid
TRIAX	Kan.31	40%, geluid naast beeld
PROMISE	" 33	Geen gegevens
HC TV	" 35	Idem
ATLANTIC	40	60% (noodzender)
ORION	" 42	80%/100% modulatie
NOVA	" 49	Beeld 60%, geluid 80%
A.O.S.	" 57	Beeld 40/60%. Geluid naast beeld: geen kleur
WEEKEND	" 63	Beeld 80%, modulatie 100%
ATLANTIC	65	Test nieuwe zender: Beeld 100%. Mod. 80%.

Ontvangsten ná 25 december 1983.
De meeste van bovenstaande TV-stations zijn terug of komen één dezer maanden weer in de lucht.

RADIO

Zij het wat rustiger, maar ook op het vrije radiogebied is de RCD in november en december aktief geweest. Radio NOORD-HOLLAND bijvoorbeeld is drie keer in één week tijd gepakt, maar vier keer teruggekomen.
Radio Langedijk, Bello, Londen en Radio Den Helder gaan aardig de richting in populariteit op van Decibel en Unique. Trouwens, Unique komt weer aardig hard binnen met een "uniek" stereogeluid zonder ruisje of kraakje.
Wil je meer weten over radio en TV in Noord-Holland, dan kun je mij altijd bellen: 02207-16376.

Over de akties in Alkmaar zijn meer inzendingen binnengekomen met ongeveer hetzelfde verslag, met dat verschil, dat men als datum van de aktie de 20e opgeeft. Op het politiebureau verklaarde de eigenaar van A.O.S.-TV: "Morgen zit ik weer in de lucht". Het wordt woensdag en er gebeurt niets....
Na woensdag komt donderdag en 's avonds krijgt één van de videotheken, die bij de hoofdofficier van justitie geklaagd hebben, bezoek. Door waarschijnlijk TV-piratenfans wordt het pand herbeschilderd. Verder blijft het tv-scherm verstoken van piraten.
We zijn dan aangeland op de vrijdag en de radio gaat om 08.00 uur aan en wel op RADIO MIRANDA. Even later horen we de stem van Theo Bakker, die bekend maakt, dat in het programma van Willem Duin verscheidene eigenaars van TV-stations worden geinterviewd. Als eerste de eigenaar van Trix TV, die buiten een ontzette kaak ook nog een gebroken neus opliep. Vervolgens de eigenaren van A.O.S. waar de politie zich korrekt gedroeg, volgens hun zeggen. De eigenaar van Nova TV had geen bezoek van de politie gehad.
Na afloop konden de luisteraars van Miranda telefonisch reageren, wat massaal gedaan werd. Men sprak zijn afschuw uit over de akties en hoopte de TV-piraten weer snel terug te zien, waarvoor men zelfs geld wilde geven ter bestrijding van de kosten.
De volgende dag (zaterdag) volgt een aktie van de piraten d.m.v. het "ter aarde bestellen" van een TV-zendantenne bij het politiebureau.

THEO KROEDERS-ALKMAAR. Tel. 072-612381.

NIEUW CAROLINE FOTOBOEK

Op dit moment werken zes aspirant uitgevers aan een nieuw Caroline boek te weten: twee uit Engeland, één uit Belgie en drie uit Nederland. S.M.C. brengt uiterlijk op zaterdag 24 maart, de dag van de Caroline happening in Amsterdam (zie ook pag.20) het nieuwe boek uit.
De Belgische uitgever heeft ons laten weten, dat de verkoopprijs van het boek niet meer dan Fl. 20,-- zal bedragen (voor 80 pagina's foto's en tekst, zowel in het Nederlands als in het Engels).
Om deze tijd te overbruggen leveren wij het Delmare logboek over Caroline met maar liefst 30 nieuwe foto's voor slechts Fl. 8,10. We hebben de hand op slechts 20 exemplaren kunnen leggen, dus haast u. Voor betaling en leveringsvoorwaarden zie onze advertentie op pagina 20.
STICHTING MEDIA COMMUNICATIE.

JINGLES & COMMERCIALS

De afgelopen maanden hebben diverse vrije radiostations gebruik gemaakt van de goedkope aanbiedingen van S.M.C. om aan jingles en reklamespotjes te komen.
Op dit moment zijn de technische voorzieningen zo uitgebreid, dat er met complete koortjes gewerkt kan worden.

De meest voordelige manier is nog steeds het laten inzingen van spotjes.
Hiervoor "gebruiken" wij regelmatig onze Selma, 21 jaar jong (zie bijgaande foto).
S.M.C.'s "nachtegaaltje" Selma heeft al toegezegd tijdens onze boottochten als kokkin te fungeren. Dat wordt dus gezellig.

Voor de meer uitgebreide faciliteiten, waaronder het inspreken van commercials hebben wij contact opgenomen met iemand, die werkzaam is bij de N.O.S. Voor 12 ingesproken commercials betaalt u slechts Fl. 200,-- !!!! (S.M.C.)

Abonnenties

(Prijzen en voorwaarden: pagina 20)

GEVRAAGD:

8-elements füba + rotor. POSTBUS 188, WADDINXVEEN (Golfbreker).

FM-ZENDER 100 Watt stereo compleet.
TV-ZENDER (compleet) + ANTENNE voor een bereik van ca. 7 km. Inl. POSTBUS 153, 7160 AC NEEDE (Gelderland).

R.O.E. RADIO zoekt DISKJOCKEYS op vrijwillige basis. Dagelijkse uitzendingen bestaan uit alle soorten muziek, afgewisseld door regionaal nieuws en andere informaties. Proefbandjes sturen naar: ROZESPOORSTRAAT 20A, 3071 EP ROTTERDAM.

DISCJOCKEYS voor herbeginnend station in Dordrecht. Oprichting ong. april-mei. Voor reakties: HOLLANDERSTRAAT 49, 3314 WB DORDRECHT.

De Engelse Top 100 van 1967, die op zondag 15 jan. 1983 op de TROS werd uitgezonden met jingles en commercials van offshorestations. Biedt u Engelse Top 100's 1964-1966 en Nederlandse Top 100's 1964-1968 of geld (na overeenkomst). Er zijn ook diverse andere opnames voorradig. ULRICH KÖRING, BAHNSTRASSE 3b, D-4194 BEDBURG-HAU, B.R.D.

HET 'LOW BUDGET' TARIEF

ZENDERS ONTVANGERS JINGLES STUDIO'S ? T.V./VIDEO BOUWPAKKETTEN ONDERDELEN ANTENNES PLATEN !!

ADVERTEREN IN HET FRM
deze ruimte kost slechts fl. 25,- (Incl. BTW)

lederéén kan nu in het F.R.M. adverteren: speciaal voor de "kleine" adverteerder, wiens advertenties niet in aanmerking komen voor de rubriek "abonnenties", is de prijs van 1/16 pagina verlaagd tot ƒ 25,--.

Wie dus in het komende jaar wil adverteren met platen, foto's, cassettes, boottrips en noem maar op, kan gebruik maken van dit speciale advertentietarief.

Voorwaarden: Deze kleine advertenties dienen vantevoren betaald te worden. Men kan een keus maken uit de volgende betalingswijzen:
- Per giro: Tegelijk met de opgave van de tekst een overboeking doen op postgiro 3538279 t.n.v. J.Herps/ F.R.M. te Amsterdam.
- Girobetaalkaart: Deze insluiten bij de advertentieopdracht.
- Eurocheque: idem
- Kontante betaling per aangetekende brief bij de advertentie-opdracht.
- Buitenland: per int. postwissel, Eurocheque of kontant per aangetekende brief.

FILTERS BEREKENEN MET DE COMMODORE 64 EN EEN PRINTER COMPL. PROGR. MET WIKKELGEGEV. VAN DE SPOELEN FL 35.-- OP CASS. EN FL 40.-- OP FLOPPY EXCL. VERZENDK. EGBERINK POSTBUS 240 DEVENTER TEL. 05700-31146

SOUND PRODUCTIONS ROTTERDAM

BIEDT AAN ELKE MAAND HET BESTE UIT DE LAATSTE NIEUWE TOP 40 OP C-60 CASSETTE VOOR FL. 12.- INCL. PORTO. OF DE TOP 40 + TIPPERS OP 3 UURS MAXELL BAND VOOR FL. 60 INCL. PORTO. OPGENOMEN 1 OP 1 STEREO, ALLES MET LIJSTEN.
BESTELLINGEN AAN POSTBUS 28950 TE 3003 JB ROTTERDAM OF POSTBUS 21182 TE 3001 AD ROTTERDAM. OF BEL 010-143293 VOOR INFO.
ALLEEN INFO IDEM, SLUIT DAN FL. 1.- POSTZEGELS BIJ.

QSO STATION RADIO VALENTINO DIDAM

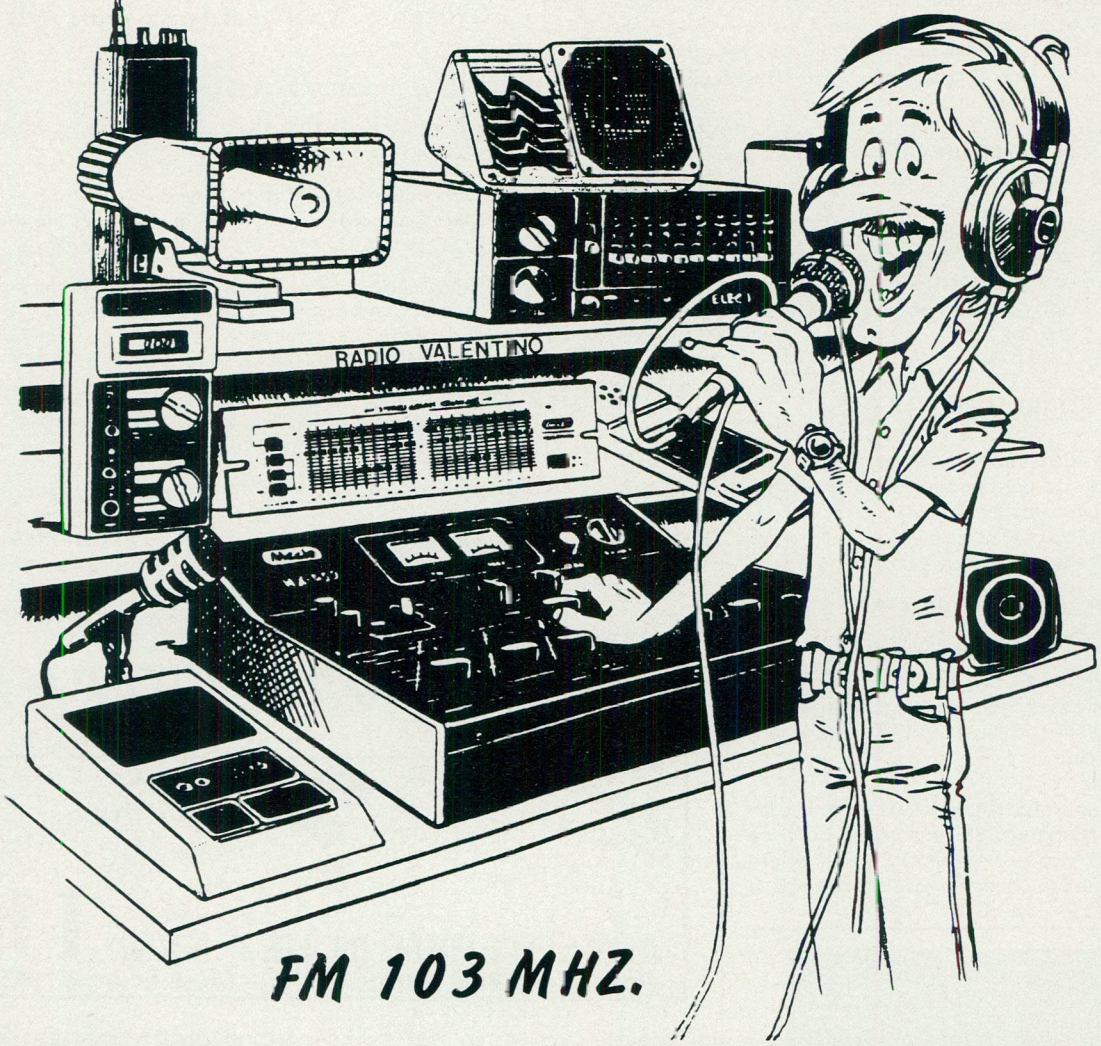

De "Valentino" is een QSO-station uit Didam in de Gelderse Achterhoek. Een QSO: rapport, verbinding, DX of slap geouwehoer. Vele namen voor één doel: proberen met de spulletjes, die je met je eigen handen hebt gemaakt zo ver mogelijk en zo goed mogelijk door te komen. Dat dit de "Valentino" ook daadwerkelijk lukt, bewijzen de ontvangstrapporten uit Londen (425 km, 15% op een kruisdipool) en Stade (bij Hamburg, 295 km. 63%).

Jos, de Valentino, is nu 23 jaar. Zijn beroep is constructiebankwerker in een smederij. Hij begon met zenden toen hij 15 jaar was. Zijn eerste bak was een 40 kanalen 27 Mc. AM bak. Met 17 jaar had hij zijn eerste FM-zendertje. Vroeger draaide hij samen met twee anderen een programma op de zondagmorgen. Nadat Jos daarmee gepakt is, is hij alleen verder gegaan. Nu draait hij vrijwel alleen nog maar QSO's, slechts heel af en toe hoor je hem nog wel eens een programmaatje draaien.

HET BEGIN

De Valentino is begonnen met een zendertje, dat in een radiotijdschrift werd aangeboden. "Ik had er toen nog helemaal geen verstand van. Ze boden twee types aan: een met een reikwijdte van 15 km. en een van 50 km. Die 50 km. vond ik wel wat veel, dus ik bestelde er een van 15 km. Ik liet er gelijk een antenne bijleveren, want die had ik ook nog niet.

Als je nog nooit zo'n zender hebt gezien, verwacht je een grote kast, maar toen het ding per post kwam, bleek het maar een klein pakketje te zijn. Dan maak je het open en dan blijkt er een heleboel stro in te zitten. Uiteindelijk bleef er maar een heel klein coosje over. De antenne, die ik erbij kreeg was net zo een sprietje als op een transistorradio zit.

Ik bouwde dat ding natuurlijk niet in een kistje, want daar had ik ook geen verstand van. De eindtor lag er natuurlijk meteen uit, maar dat hinderde niet, want dat had ik toch niet in de gaten. De reikwijdte viel wat tegen, ik kwam nog geen kilometer ver en dat was toch wel iets minder dan de 15 km. die ze me in de advertentie beloofd hadden. Toen heb ik maar een nieuw zendertje gekocht en dat werkte iets beter. Ik kwam in contact met iemand die dezelfde zender, maar een andere antenne had. Zo een antenne heb ik er bij mij toen ook op gezet. Daarna heb ik van iemand een buizenzendertje gekocht, een ECC82-QQE 03/12. Dat ding zat vast op 96 MHz. en ik kon hem niet hoger in de band krijgen. Iemand uit Gendringen heeft dat toen voor mij in orde gebracht. Met die zender ben ik bij mij thuis gepakt toen ik op een zondag een programma aan het draaien was. Ik was toen 17 of 18 jaar en mijn moeder zei: "Nu is het afgelopen".

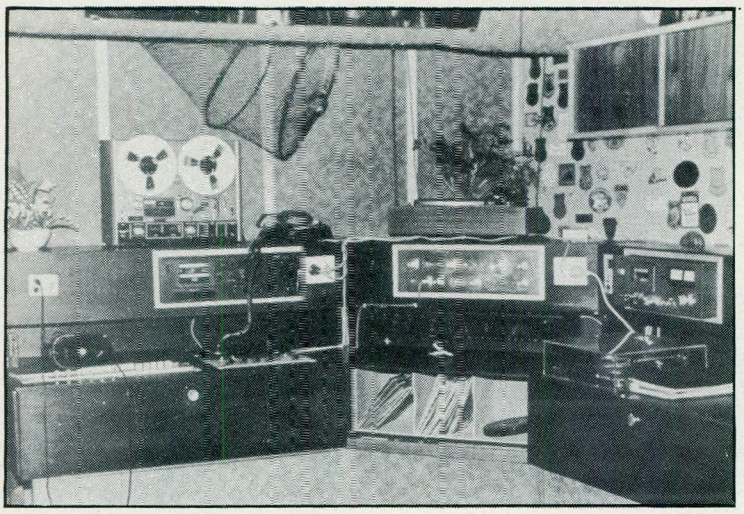

WAAROM ZEND JE?

"Ik zend omdat ik de techniek en het verbindingen maken interessant vind. Ik zend illegaal omdat het iets is, wat niet mag. Als het zou mogen, zou ik ermee stoppen. Ik heb vroeger op de 27 Mc. gezeten, maar toen deze werd vrijgegeven, heb ik die bak meteen het huis uitgedaan. Ik had er geen lol meer in, omdat het mocht. Bovendien was de sfeer achteruitgegaan, de laatste tijd niets als trammelant.

Eén van de meest fascinerende aspekten van het zenden vind ik het proberen er zo goed mogelijk uit te komen. En als je dat lukt geeft je dat plezier. Maar toch ben je nooit tevreden. Je tracht altijd net weer een stapje verder te gaan, steeds probeer je iets te verbeteren. Zo had ik in het begin een antenne, waarvan ik zei: "Zo, die blijft er op". Onderhand zijn er wel tien andere op geweest. 't Is nooit goed genoeg".

RISICO'S

Het station "Valentino" valt in de categorie "QSO-stations met hoog vermogen". Dit hoge vermogen houdt in dat je de zaken tiptop in orde moet hebben. Zowel de apparatuur als de kennis van zaken moeten je geen moment in de steek laten. Als iemand met zulke vermogens werkt, vraag je je af, waarom hij dat doet en of je je leven niet in de waagschaal stelt met de aanwezige hoge spanningen. . . . . .

Maar je weet hoe het gaat: het bloed kruipt waar het niet gaan kan, dus ik weer aan de gang. Ik had van iemand uit Nijmegen een schema van de ECC/QQE gekregen en dat ben ik zelf gaan bouwen. Daarmee is de zelfbouwperiode begonnen en van het één kwam het ander. Ik ben vooral doorgegaan op het gebied van antennes en eindtrappen.

Als je begint haal je van die onzin uit, zoals proberen van een waspaal een antenne te maken en meer van die gekke dingen. Dat komt omdat je er geen verstand van hebt. Als je nu soms ziet met wat voor spullen andere amateurs werken, snap je niet dat ze die spullen nog aan de band krijgen. Vaak vergeet je, dat je zelf ook zo bent begonnen".

"Ik werk met zulke hoge vermogens, omdat het nooit genoeg is; je probeert altijd nog meer te krijgen. Nodig is zo'n vermogen niet. Ik schakel gewoonlijk eerst de eindtrap uit en dan pas de stuurzender, dit om de condensatoren met de voeding te ontladen. Soms krijg ik dan van het tegenstation de reaktie, dat ik ineens in signaalsterkte terugval tot een paar procent en dan na enkele tellen pas geheel verdwijn. Dat klopt, maar ik zit op dat moment met slechts enkele milliWatts. Als iedereen met dit vermogen zou gaan werken, wordt het een nog grotere puinhoop dan het nu al is. Het mooist zou zijn, als iedereen met 5 Watt zou zitten, dan zie je goed, wat de antenne doet.

Storing heb ik vrijwel nooit. Ik heb wel eens in de buurt op de TV gestoord, maar toen was de eindtrap niet goed afgeregeld. Het signaal van de stuurzender is ontzettend schoon. Dit moet ook wel, want je mag hiermee geen grapjes uithalen. Controle op storing doe ik met een dipmeter, radio, TV, scanner en mensen uit de buurt. Je kunt het ook enigermate controleren door aan de trimmers te draaien. Iedere trimmer mag slechts één dip hebben, zijn het er meer, dan is er iets mis met je zender. Je blijft echter altijd de ellende van slechte radio's hebben. Al heb je nog zo'n goede zender, als je buurman een slechte radio heeft, ben jij als illegale amateurzender de schuldige en dus de sigaar".

Foto links: de draaitafel is opgehangen aan het plafond om stoten te voorkomen.

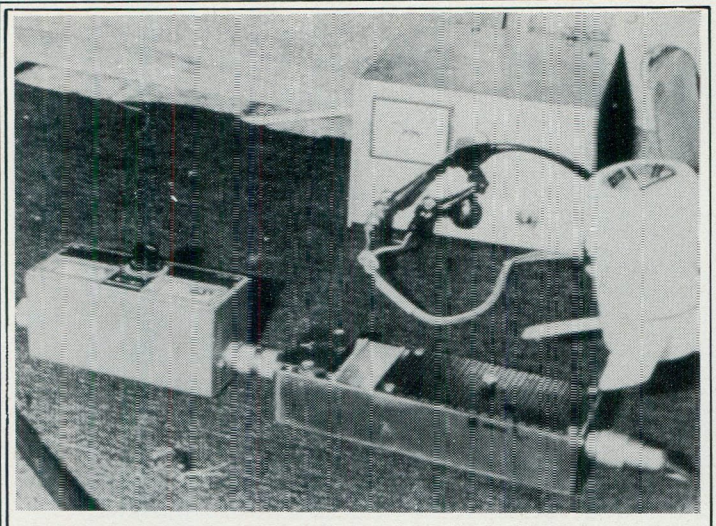

STUURZENDER

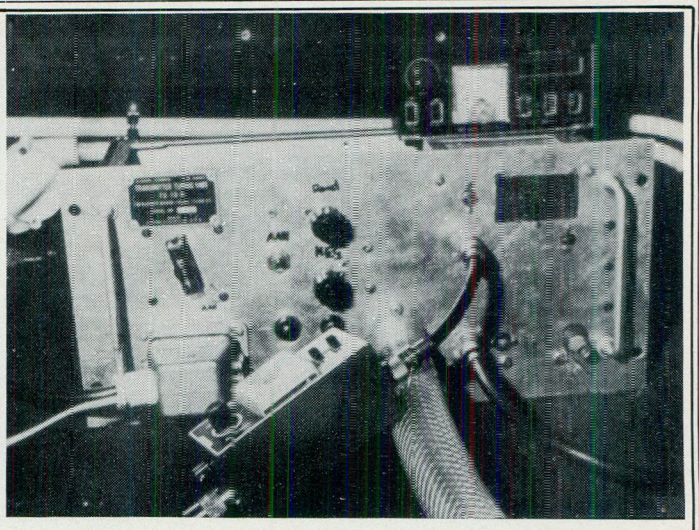

EINDTRAP

"Ik werk met een buis in de eindtrap en dus werk ik met hoge spanningen, tot 3000 Volt. Deze spanningen brengen natuurlijk risico's met zich mee. Als je op het verkeerde moment het verkeerde onderdeel aanraakt, ben je er geweest; 3 kV is voldoende om kapot te gaan. Je moet altijd oppassen en uitkijken wat je doet; je moet je kop erbij houden en geen domme dingen doen.
Je moet ook nooit met een zatte kop achter de zender kruipen. Als alles normaal functioneert, is er niets aan de hand, maar als er iets mis gaat, moet je met je vingers er in zitten. Als ik bijvoorbeeld de buis er uit moet halen, moet eerst alle spanning eraf zijn en ook de condensatoren moeten ontladen zijn. Ik heb wel eens een oplader van 750 V. gehad. Je staat dan wel even stil en je denkt: "Zal ik 'm nog eens oppakken of niet?" Je bent meestal alleen, dus niemand kan je helpen als er iets gebeurt. Ik raad anderen aan alleen met zulke spanningen aan de gang te gaan als ze er verstand van hebben. Je moet van jezelf weten, dat je goed kunt oppassen. Als je nadenkt bij wat je doet, kan er in wezen niets gebeuren".

DE ZENDER

De zendapparatuur bestaat uit: twee voedingen (één voor de stuurzender en één voor de eindtrap), de stereocoder met daarachter de stuurzender, een staandegolfmeter, een lineair en een vermogensmeter.
De voeding voor de buis zit als volgt in elkaar: op de 220 V. uit het lichtnet is een variac (spanningsregelaar) aangesloten, die is ingesteld op ca. 140 Volt. Tussen deze variac en de trafo zit de aan/uitschakelaar. Deze kan niet aan de uitgang van de voeding geplaatst worden, omdat bij het schakelen in de hoogspanning zulke grote vonken ontstaan dat de schakelaar kapot zou branden. De trafo is oliegekoeld. Na deze trafo zit de gelijkrichter: 4 x 4 diodes (4 aan 4 in serie). Dan komt er een condensator, dan een grote smoorspoel en nogmaals een condensator voor de afvlakking. Deze voeding heeft een regelbare gelijkspanning van maximaal 3000 Volt af.

De stuurzender -een ontwerp van een 2-meter amateur- staat op 13,8 Volt. Het vermogen is ca. 6 W. met -uiteraard- een brandschoon signaal. Tussen de stuurzender en de eindtrap staat een staandegolfmeter om de SW tussen de stuurzender en de eindtrap goed te krijgen.

De eindtrap is min of meer zelf ontworpen, met als leidraad een schema voor de 144 MHz. De spoelen voor de 100 MHz. zijn gemaakt met behulp van een dipmeter. "In het begin zit je je suf te wikkelen. Als een spoel niet goed dipt, maak je een nieuwe met meer windingen. Heb je er dan teveel, dan haal je er een paar af. Uiteindelijk kom je dan wel op de juiste spoel uit.

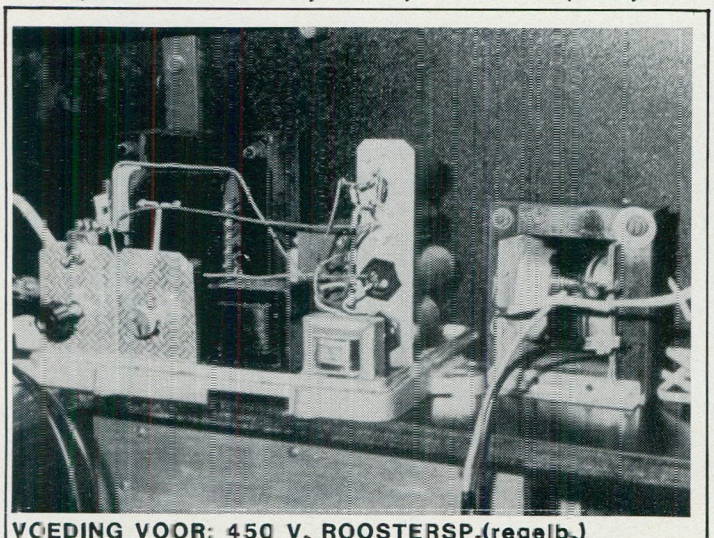

VOEDING VOOR: 450 V. ROOSTERSP.(regelb.)
NEG.SP. -10 - -100 V. (regelb.) GLOEISP. 6V/3A

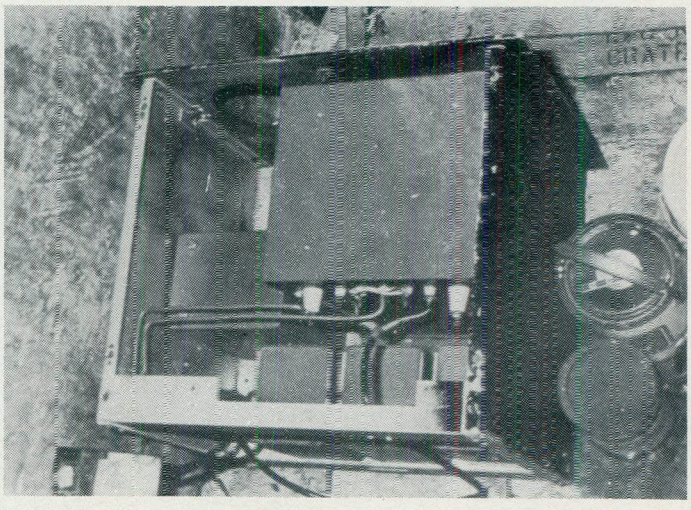

3000 V/600 mA VOEDING

Eigenlijk kun je beter een stripline dan een spoel nemen voor grotere vermogens, maar dan krijg je zo'n grote zender".
De buis waarmee gewerkt wordt, is relatief klein, ca. 5 cm. hoog en een diameter van eveneens ca. 5 cm. Het enige dat je ziet is de porceleinen poot en een stalen kokertje. In dit kokertje zit een dunne straalplaat zig-zag om de buis heen gewikkeld en fungeert zo als koelelement. Door deze koker wordt lucht geblazen om de buis te koelen. De ventilator, die voor dit koelen gebruikt wordt, is een oude afzuigventilator uit een muur. Op deze ventilator is een tweeduims slang aangesloten, die de lucht naar de zender leidt. Deze lucht wordt in de zender in de ruimte onder de buisvoet geblazen, waar de zich daar bevindende onderdelen gekoeld worden.

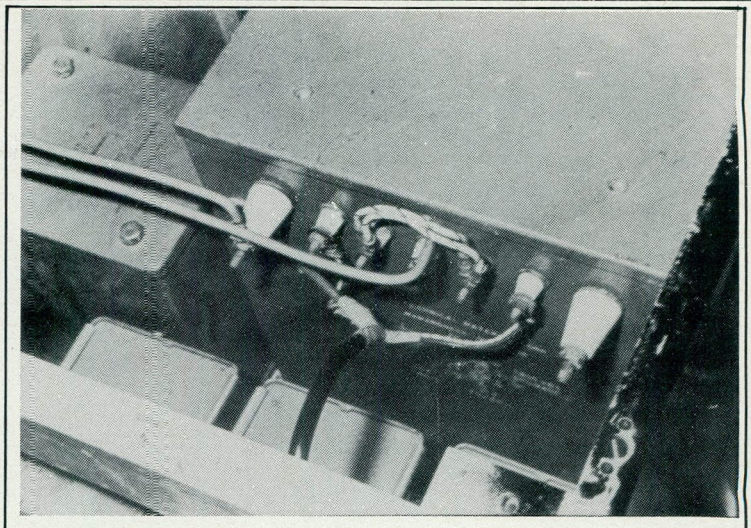

OLIEGEKOELDE TRAFO

Vanaf deze ruimte gaat de lucht via de buisvoet -die hierdoor ook gekoeld wordt- door de koker om de buis de zender uit. De lucht die uit deze koker komt mag 85° C. zijn, maar is bij deze zender slechts ca. 40° C. Dit om te voorkomen, dat de buis oververhit wordt.

De staande golf na de eindtrap kan alleen gemeten worden, als het vermogen door middel van de variac teruggedraaid wordt, omdat anders de meter doorbrandt. De uitslag van de vermogensmeter is zover teruggedraaid dat deze bij volle uitslag het maximale vermogen aangeeft.

De coax is van het type RG 213, het verlies is 0,67 dB per 10 meter, dus dat is wel redelijk te noemen. Er zijn wel betere kabels, bijvoorbeeld met massieve kern of luchtkamertjes, maar die zijn wel een klasse duurder. De impedantie voor deze kabel is 50 Ohm.
"Ik heb onderhand al heel wat antennes gehad. Om er maar een paar te noemen: enkele dipool, 't sprietje uit het begin, 3-elements, 5- en 7 elements van Stolle, 8-elements Pyros, 6 elements met open dipool, discone enz..... Je probeert steeds weer een andere antenne, die anders werkt of beter is dan de vorige. Steeds beter, iedere keer weer opnieuw.
Ik had tot voor enige weken een 18 elements antenne (zie foto's). Die antenne was 5 meter lang en 1,5 meter hoog ..... een vieze windvanger dus. Tijdens de laatste storm is deze antenne kromgewaaid. Alleen het raam van deze antenne had een versterking van 6 dB; de totale antenne 22 dB. De impedantie was instelbaar van 0 tot 600 Ohm. Behalve deze antenne zijn ook de rotor en de mast kapotgegaan bij die storm. De tanden van het tandwiel van de rotor waren kapotgedraaid en de mast knakte toen ik hem plat wilde leggen om erger te voorkomen.....
Nu deze antenne kapot is plaats ik een enkele 9 elements; die vangt niet zoveel wind. Het afpieken van antenes doe ik op grond van formules uit een antenneboek. De staande golf is bij goed gebouwde antennes met de juiste balun en de juiste coax in principe goed. Is de staande golf niet goed te krijgen, dan kan dit o.a. aan de coax of de zender liggen. Het knippen in de coax is een sprookje, als je door knippen in de kabel een goede staande golf krijgt, werkt de coax in wezen als een dummy-load. De staande golf kan dan wel 1 : 1,0 zijn, maar de uitstraling van de antenne kan wel slechter zijn geworden. De balun heeft meestal de berekende lengte, soms wordt hij een stukje langer of korter, maar nooit veel (denk wel aan de verkortingsfactor, die is niet altijd 0,67).
Als je een dipool hebt van 300 Ohm, kun je daar zowel 50 Ohms als 75 Ohms coax op aansluiten. Dat maakt niks uit.

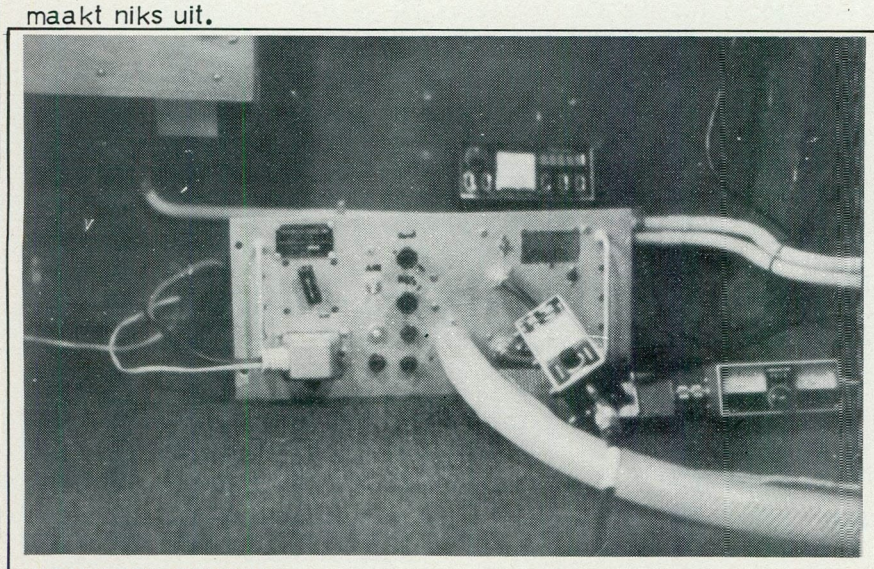

KOMPLETE ZENDER

Ook de uitgangsimpedantie van de zender is af te regelen op 50 of 75 Ohm.
De ontvanger is een relatief eenvoudige Philips. Het zou beter kunnen, maar je kunt niet alles tegelijk doen. De ontvangst is overigens goed. Toch zit je vaak te twijfelen. Je hoort soms "die en die heeft je opgeroepen, maar je kwam niet retour". Je weet dan zelf niet waarom.
Was de ontvangst niet in rode of zat er iemand anders in de buurt op die frequentie?

De voedingen zijn ontkoppeld door vóór en na de trafo en aan de uitgang smoorspoeltjes te plaatsen.

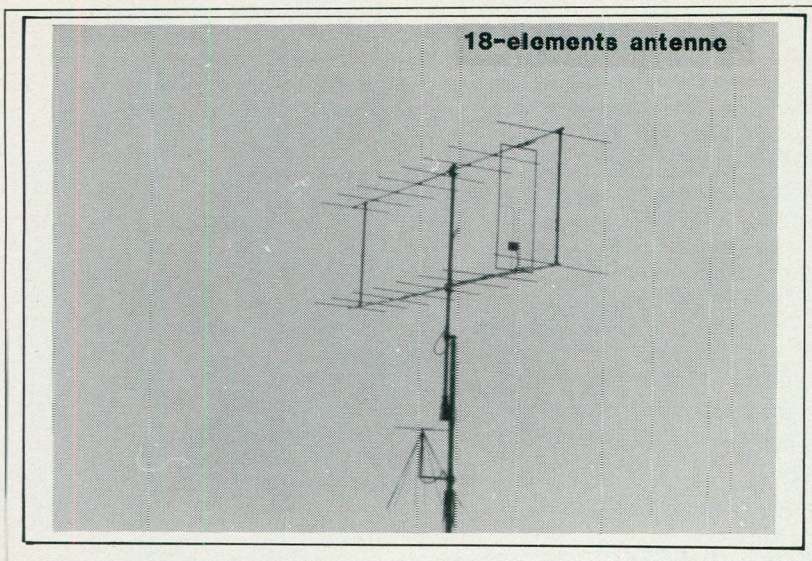

18-elements antenne

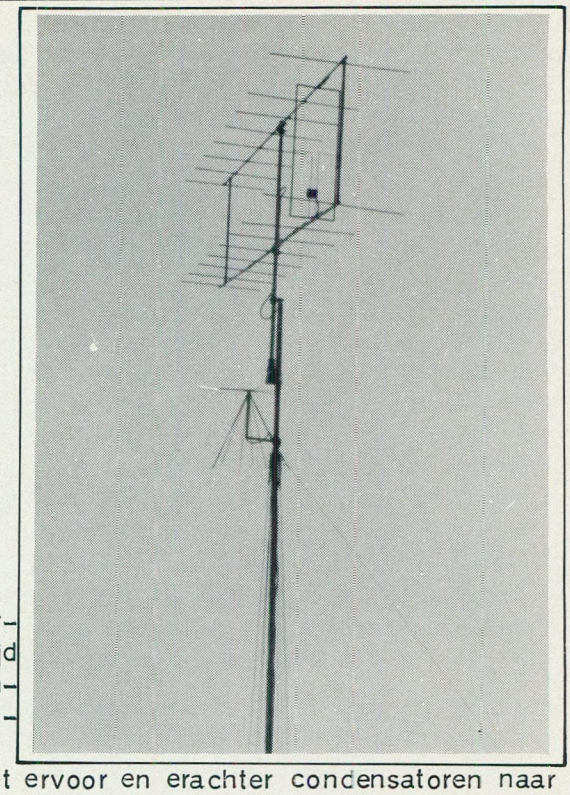

HF-ONTSTORING

Dit moeten altijd 6-gats varkensneusjes zijn, met ervoor en erachter condensatoren naar massa. Deze condensatoren zijn altijd een elco en een keramische schijfcondensator parallel om de inductieve werking van de elco op te heffen. De zender is eveneens ontkoppeld.
Dit geschiedt door aan de voedingsingang een smoorspoel met ervoor en erachter condensatoren naar massa te plaatsen. In de modulatie-ingang zit alleen een smoorspoel zonder condensatoren. Alle modulatie-apparatuur is ontkoppeld door aan alle modulatie-in- en uitgangen smoorspoeltjes te plaatsen, ook hier zonder condensatoren.
De 220V-ingang van de modulatie-apparatuur is eveneens ontkoppeld door zowel aan de primaire als aan de secundaire zijde van de trafo smoorspoeltjes te plaatsen, ook hier geen condensatoren naar massa. De modulatie- en voedingskabels zijn 50 Ohms coax, type RG58. Deze is prima te gebruiken om signalen bromvrij te transporteren.

??? COLLEGA'S ???

"Toen ik met zenden begon heb ik veel contacten gehad met bijna alle amateurs uit de buurt. Je hebt die contacten vaak nodig, omdat je het alleen moeilijk redt; als er problemen zijn heb je soms de hulp van anderen nodig. Echter, na een tijdje weet je er zelf wat van en je wordt beter, terwijl de ander slecht blijft. Dit zaait jaloezie en als je niet goed uitkijkt ga je de boot in. Dan word je door je collega's -je mede-amateurs- verlinkt. De ongewenste contacten ben ik min of meer kwijt en ik hou het zo. Ik weet nu een beetje hoe het werkt en ik heb ze niet meer nodig. Dit klinkt hard en egoïstisch, maar het is wel zo. Je groeit uit het piratenwereldje en je gaat individueel te werk. Je houdt slechts contacten met een heel klein groepje amateurs, maar dat zijn dan wel goede, zoals de Z.Z.N. waarmee ik veel experimenteer. Ik raad diegenen aan die beginnen de contacten met andere amateurs tot een minimum te beperken. Laat anderen ook niet weten waarmee je zit te werken. Ik denk dat er van de 100 amateurs toch wel zeker 75 zijn, bij wie het niets anders is dan zuipen en zooien. 't Klinkt hard, maar uit ervaring weet ik dat het wel vaak zo is.

??? COLLEGIALITEIT ???

Een verdeling van de band of onderlinge afspraken tussen alle amateurs zie ik niet zitten vanwege het gebrek aan kennis. Iedereen wil wat anders en velen hebben alleen verstand van een pilsje en wat ouwehoeren, maar over de zender praten kunnen ze niet. Een eenheid zal er nooit komen. Ik hou wel rekening met Didam als ik inschakel, maar alleen als daar reden toe is. Als ineens iemand op "mijn" frequentie gaat zitten, ga ik rustig over hem heen werken. In discussie gaan heeft geen zin; ze merken het vanzelf wel.

TIPS

Tot slot nog enkele punten waarvan ik ervaren heb dat ze erg belangrijk zijn. Misschien dat anderen hier nog wat aan hebben:

- Let op de juiste impedanties, zowel tussen de diverse delen van de zender en antenne als tussen de modulatie-apparatuur.
- Gebruik goede (hifi) modulatie-apparatuur
- Gebruik goede (hifi) banden en cassettes
- Gebruik een goede microfoon en let op de juiste impedantie
- Gebruik goed afgescherm de kabels (bijv.RG58)
- Gebruik een goede afgepiekte antenne, die geschikt is voor het doel, waarvoor hij gebruikt wordt en let op de juiste aanpassing
- Gebruik goede coax (bijv. RG213).

De "Valentino" uit Didam zendt uit op onregelmatige tijden op 103.1 MHz.

Korr.adres:
"Valentino",
Postbus 189,
6900 AD ZEVENAAR.

Ronald, ASSH-Gld.
Postbus 30092,
6803 AD ARNHEM.

Tekst en foto's

DX-rapporten

Datum	Tijd	Station	Freq.	SINPO
05.10	07.00u.	BLIEMAN	180m.	35433
	09.40u.	POSTDUIF (QSO)	180m.	45444
08.10	01.15u.	SPANNINGZOEKER	180m.	45434
	02.05u.	ATLETICO (QSO)	180m.	25432
09.10	02.00u.	DAYTONA	180m.	33434
10.10	06.15u.	SPANNINGZOEKER	180m.	44534
11.10	07.10u.	DERBY	180m.	44444
	07.05u.	NACHTVLINDER (QSO)	180m.	22432
16.10	15.45u.	CONCORDIA (Vroeg rapporten)	180m.	34433
19.10	07.10u.	ZWARTE NON	180m.	33533
23.10	01.40u.	CURACAO	180m.	35333
	01.35u.	ATLETICO	180m.	35333
	01.45u.	KRISTAL	180m.	34332
	02.30u.	COWBOY JIMMY	180m.	34333
	02.30u.	DRUPSTONJAGER	180m.	34333
06.11	16.50u.	DERBY (Vroeg rapp.)	180m.	34533
	22.30u.	COWBOY HENKIE	180m.	34533
19.11	00.00u.	ATHENE (QSO)	180m.	34433
	01.20u.	NACHTRIJDER	180m.	23332
20.11	01.00u.	HOUTBOER	180m.	24432
	01.00u.	ARMADA	180m.	24432

Tijden in C.E.T. (M.E.T.). Allemaal nog een goed 1984 toegewenst door PETER SCHEU, DDR-1300 EBERSWALDE-FINOW 1, WALTER KOHN STRASSE 11.

					%
01.11	MI AMIGO	GRONINGEN	104.1	45534	30
	PULSAR	OLDENZAAL	103.7	13232	0
	VRIJE VOGEL	VRIEZENVEEN	102.4	32333	15
	ZILVERVOS	HARKEMA	102.0	31233	15
02.11	ANDROMEDA	DEN BOSCH	104.7	45444	30
	TIRONA	HAAREN	105.3	24332	5
	SARINA	HARKEMA	102.2	35543	15
03.11	F.R.R.	ROTTERDAM	105.7	35423	15
	APOLLO	OUDENBOSCH	104.6	45544	30
	EMPIRE	N.WIJKERH.	105.5	35444	5
	TEX	HOOGVLIET	105.5	24322	0
	LED	MAASSLUIS	101.8	41343	30
	R.B.S.	SPRUNDEL	106.1	35433	15
	D.F.N.	ALPHEN Rijn	100.5	45554	75
	ALBATROS	HOEVEN	101.4	55545	90
	W.W.(?)	VRIEZENVEEN	103.8	45534	60
05.11	TRANSISTOR	VLIJMEN	100.4	34343	15
	SPACE 2000	ERMELO	100.4	45534	45
10.11	ZOEF DE HAAS	OUDE PEKELA	103.1	34443	15
	LUCKY JO	NW.BUINEN	103.7	32453	15
	ALPENJAHER	NW.A' DAM	101.2	43444	30
	NACHTWACHT	SNEEK	100.1	45554	75
	BONANZA	ZW.W.EINDE	101.1	44554	60
	WITTE TORNADO	JUBBEGA	100.5	45554	60
	REISHEID	FRIESLAND	100.3	43343	30
	ST.GENIETER	HARKEMA	101.9	55555	90
	ARIZONA	HARKEMA	101.2	45554	45
	MANUELA/CAL.	HEERENVEEN	101.7	45554	45
	CENTURION	HARKEMA	101.7	45554	60
	BOSWACHTER	HARKEMA	103.0	35433	15
13.11	ANGEL	EDE	104.5	33353	15
	ARIZONA	ZOETERW.	100.4	35453	15
	MEBO 2	GRONINGEN	100.4	35543	15
	CALIPSO	HEERENVEEN	101.9	35443	15
	KRANTENBOER	UDDEL	101.8	45555	45
	CALIPSO	GENDEREN	104.9	35553	15
18.11	LUCKY LUKE	WINSUM	102.7	34423	15
	BAROMETER	ANDIJK	100.5	43554	45
19.11	RODE VOGEL	SLOCHTEREN	104.2	44534	30
	OCTOPUS	LAUWERSOOG	101.8	12352	0
	JUPITER	-	100.2	43443	30
	AMPEX	Z.O.DRENTE	105.2	25452	0
	HOLLANDIA	Z.O.FRIESL.	104.5	24342	0
20.11	GOLFBREKER	SOMEREN (E)	104.7	45544	60
	A.R.Z.	ROOSENDAAL	104.4	45544	45
	AMAZONE	SOMEREN	103.6	45544	45
	EDELWEISS	LUNTEREN	101.8	45554	75
	TW.COMBINATIE	VRIEZENVEEN	101.2	44544	45
	ARENA	DELFT	101.1	45534	75
20.11	ORION	ZWIJNDRECHT	106.5	35343	15
	FLAMINGO	UTRECHT	100.1	45534	75
	A.M.	HELMOND	100.3	23543	5
	PELIKAAN	ROERMOND	102.8	35343	5
	ZWERVER	ROOSENDAAL	105.2	35553	15
	APOLLO	OUDENBOSCH	104.6	35554	15
	FENIX	HARKEMA	104.9	35533	15
	SARINA	HARKEMA	102.2	33433	15
	V.O.R.	MIJDRECHT	101.1	44554	60
02.12	CHALLENGER	UTRECHT	100.1	44534	30
	ZW.ZWALUW	Z.O.FRIESLAND	103.7	32343	15
	PALOMA	ZW.W.EINDE	103.2	45444	45
03.12	NACHTWACHT	HARKEMA	101.0	44254	30
	FOREL	HARDERWIJK	105.2	44555	45
	HERCULES	UTRECHT	100.4	43454	30
	WHISKY	TEN BOER	101.5	45555	60

(Stickers kunnen geruild worden)

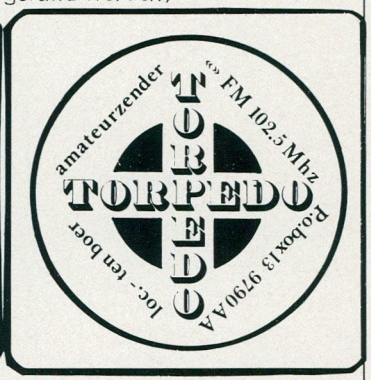

	RODEO	ULRUM	105.0	25454	15
	MONTERRA	SLOCHTEREN	103.8	32333	15
	PRIMEUR	UITHUIZEN	105.4	24443	5
	SANDOKAN	BAKKEVEEN	104.4	44454	45
	FLAMINGO	HARKEMA	102.0	53554	75
	ZILVERVOS	HARKEMA	102.0	55555	75
	KINGSTON	N.W.OVERIJS.	102.1	33554	15

Ontvanger: Kenwood KT-900. Ant. 8 el. Füba op 13m. NAP roteerbaar. Condities redelijk tot goed.
LUISTERAMATEUR NOORDZEE, BACHSTRAAT 32, 1901 VN CASTRICUM Nh.

30.10	KRAANDRIJVER	SCHAGEN	1509	34443
	(Postbus 269. Tel. 02246-1065)			
	STORMVOGEL	RODEN	1614	55555
	BOSWACHTER	?	1612	55555
	BOER KRELIS	HARKEMA	1612	55555
	JOHNNY RINGO	UITHUIZEN	1612	55555
03.11	GLD. WONDER	VOLLENHOVE	1609	23453
04.11	BATAVIA/ZW.M.	COEVORDEN	1615	55554
	GROTE JAGER	N.O.P.	1624	34443
	GR.FLUITER	STEENWIJK	1565	23332
	POSTDUIF	WEZEP	1573	35454
	ONBEKENDE	?	1560	13343
	NACHTRIJDER	E' COMPASC.	1612	45344
	CABALERO	?	1610	45554
	TAMBOER	N' SCHESCHUT	1611	45554
	HUCKLEBERRY	?	1617	24454
05.11	BAVARIA	AMELAND	1621	55555
	CURACO	OLDENZAAL	1620	23342
	MONICA	?	1561	55555
06.11	OME JOOP	WEZEP	1617	45444
	ALBATROS/	Tel. 05285-2195		
	MARIANNE	DALEREND	1553	33343
	GROTE BEER	?	1587	55454
	KAPITEIN	?	1571	44454
07.11	WILDE AMATEUR/	Tel. 05284-3144		
	SENORITA	?	1622	33242
	NEPTUNUS	MEDEMBLIK	1565	44454

Ontvanger: Panasonic Wereldont. DR26. Extra antenne: centr. verw. Stickerruil en reakties: LUISTERAMATEUR EENHOORN, BETONWEI 7, 9281 KR HARKEMA.

30.10	FLORIGO	HARKEMA	101.85	44544
	D.R.	HARDINXV.	106.10	23233
	A.R.Z.	ROOSENDAAL	104.45	55555
06.11	B.17	HILVERSUM	102.10	12332
	T.D.K.	LEIDSCHEND.	107.30	24453
12.11	V.O.M.	MIJDRECHT	101.20	44544
	RITMEESTER	ZEVENH.(Gn)	104.75	44544
	JONGE BOER	UDDEL	101.80	45534
	COMB. II	AMERSFOORT	104.05	33323
	FLAMINGO	UTRECHT	100.05	55555
	R.V.O.	OUDENBOSCH	105.25	11232
18.11	DRANKORGEL	DRACHTEN	102.??	45444
	GLORIA	SNEEK	102.00	55555
	MUSTANG	?	101.90	35444
	MONTANO	OUDE PEKELA	106.00	35444
	APOLLO	HOOGEVEEN	104.34	34434
	SANDOKAN	BAKKEVEEN	104.35	23433
	RAMONA	NIJKERK	100.45	55555
19.11	SUNSHINE	VROOMSH.	101.90	44434
	CALIMERO	ZWARTBR.	102.95	43343
	SATURNUS	IRNSUM	104.35	34454
	MEBO 2	TEN BOER	100.30	44354
	SIRIUS	VENHUIZEN	105.25	13222
03.12	FLYING DOG	PUTTEN	100.10	45544
	PLASTIC SOUND	ARNHEM	104.45	44534
04.12	VL.SCHOTEL	DRACHTEN	101.85	54544

Zender: PLL + osc. + buffers. Totaal 8-traps. (Voldoet aan Belgische RTT-normen). Stuurzender 15 Watt. BLY90/32 W. + 2 x HAM 15. Ant.: 1 x 9 el. zelfbouw 23m. boven NAP (zendantenne)
1 x Rotel Füba 25m. boven NAP (ontv.ant.)
PIONEER, POSTBUS 34072, 3005 GB ROTTERDAM.

24.11	SJUUL	AMSTERDAM	97.8	33454
	KEIZERSTAD	NIJMEGEN	95.5	34354
	TRITON	ROTTERDAM	96.1	23342
27.11	HOFSTAD	DEN HAAG	97.7	33453
28.11	AVALON	RIDDERKERK	106.4	34553
29.11	MARIBEL	HAARLEM	95.6	33443
30.11	V.O.R.	ROTTERDAM	97.3	22242
01.12	VERONA	DEN HAAG	93.2	22342
	INTERNATIONAAL	DEN HAAG	96.4	33443
	TEMPO	DEN HAAG	99.5	34544
02.12	DECIBEL	AMSTERDAM	96.2	23342
	GOD	AMSTERDAM	95.5	22342
	QUNA	ZOETERMEER	95.0	33453
04.12	UNIQUE	AMSTERDAM	98.1	44454
	EINSTEIN	AMSTERDAM	97.3	22343
05.12	SATELLITE EMPIRE	AMSTERDAM	104.8	33453
	STAR	?	101.5	23242

Deze muziekstations (allen op een afstand van meer dan 25 km) werden ontvangen met condities. De volgende stations zijn hier normaal, zonder condities te ontvangen (even eens muziekst.):

JAMAICA	GORKUM	90.7	34454
LOCAL	VLAARDINGEN	98.3	34443
RANDSTAD	DEN HAAG	94.1	33343
TELSTAR	DEN HAAG	96.0	33453
STAD	DEN HAAG	97.3	34453
MONZA	ROTTERDAM	98.1	22453
ACTION	ROTTERDAM	99.4	23342
CAROLINE	ROTTERDAM	98.3	34453
CENTRUM	ROTTERDAM	105.5	34453
F.R.R.	ROTTERDAM	105.8	45554

Ontvanger: Yamaha-tuner CR2040 (Gev. 0,8 ÜV bij 84 dB/SR. Ant. 6 el. Yagi vertikaal; 7 el. Stolle hor. Beide roteren dop 12m. De meeste stations werden vertikaal ontvangen.
L.Amateur E.SCHÜRMAN, VAN LEEUWENHOEKLAAN 60, 4904 KS OOSTERHOUT Nb.

06.11	15.00u.	VRIJE VOGEL	NW.PEKELA	1611	54455
	15.12u.	SAPPORRO	VOORTHUIZEN	1616	53444
07.11	13.28u.	SIGARENKONING	't HARDE	1622	33433
08.11	15.30u.	ZW.SCHAAP	N.O.P.	1622	55455
09.11	10.05u.	MAANVIS	't HARDE	1611	33333
	10.10u.	DIAMANT	LELYSTAD	1618	54454
11.11	17.45u.	JAN DE BOSW.	N.O.GRON.	1621	53434
	18.00u.	ZWAARDVIS	ROUVEEN	1621	54444
12.11	10.15u.	PIEREMENT	MARKEN	1621	54445
	14.10u.	KRISTAL	NIJVERDAL	1612	53444
	14.35u.	OME JOOP	GIETHOORN	1608	52443
	16.45u.	BLACK POWER	HOOGEVEEN	1620	53344
13.11	10.35u.	VRIJ ELBURG	ELBURG	1616	43454
	10.50u.	NOORMAN	NIJKERK	1610	53454
	11.00u.	DAKOTA	BARNEVELD	1622	54455
	11.11u.	EGELANDER	STEENWIJK	1562	53343
	11.33u.	ARMADA	LEMELERVELD	1636	55455
	11.54u.	RODE STER	MARKELO	1636	14343
	12.15u.	DERBY	ELIM	1636	55455
	12.53u.	SONJA	UDDEL	1613	53343
	15.00u.	BL.BULDOG	STEENWIJK	1637	14343
	15.02u.	VRIJE AMATEUR	BUSSUM	1636	13343
14.11	11.32u.	ZEETIJGER	KUINRE	1625	34443
	11.55u.	DONALD DUCK	OLDEBROEK	1622	54444
	12.02u.	NOORDERSTER	STEENWIJK	1623	54444
16.11	13.04u.	ZEEMEERMIN	KRAGGENBURG	1561	23333
	13.20u.	COWBOY JIMMY	ZUIDBROEK	1626	23222
25.11	15.00u.	IJSVOGEL	't GOOI	1617	22222
	15.03u.	BRUINE BEER	ELBURG	1618	54445
	15.10u.	WITTE ZWAAN	KAMPEN	1618	22132
	23.57u.	KL.RAKKER	WEZEP	1622	43334
26.11	00.21u.	OUDE DAK	EMMELOORD	1619	34434
	00.43u.	KLEINE MAN	COEVORDEN	1620	22122
	10.45u.	SMOKKELAAR	HOOGEVEEN	1616	43323
	15.03u.	CASANOVA	OLDEBROEK	1626	33233

						%:
03.12	11.05u.	PIEREMENT	MARKEN	1611	33443	35
	11.07u.	DELTA	GIESSENBURG	1625	54455	50
	11.13u.	CONCORDIA	VRIEZENVEEN	1619	34344	+2
	11.26u.	ZUIDERZEE	EIBERGEN	1611	54454	50
	11.52u.	807	BARNEVELD	1617	54555	50
	12.12u.	MISSISSIPPI	NIJKERK	1616	54444	+7
	12.23u.	DAKOTA	BARNEVELD	1622	55455	35
04.12	01.25u.	KENWOOD	LEMELERVELD	1609	33323	35
	11.00u.	BRIGITTE	ROUVEEN	6297	44424	40
	11.04u.	JENNIGIE	ELBURG	1618	53444	50
	11.07u.	HULK	ELBURG	1613	44434	40
	11.42u.	RODEO	EMMERCOMP.	1325	53454	50
	11.44u.	SPOETNIK	LEMMER	1568	43444	44
	12.02u.	CASSANDRA	HOORN	1568	54454	50
	12.53u.	ONBEKENDE	RUURLO	1323	54454	55
	13.00u.	DRUKSTROOMJ.	DENEKAMP	1613	24443	16
	13.35u.	REMBRANDT	KILDER	1569	43343	38
	15.36u.	VRIJE VOGEL	NW.PEKELA	1615	55555	61
	16.14u.	NACHTRIJDER	HOOGLAND	1613	54454	44
05.12	00.15u.	RUIMZICHT	COEVORDEN	1619	43424	40
	00.18u.	CURACAO	OLDENZAAL	1620	43424	40
	00.20u.	KRISTAL	NIJVERDAL	1636	53424	51
	15.20u.	ALFA	AMSTERDAM	1613	52443	50
	15.37u.	EGELANDER	STEENWIJK	1612	34444	33
	15.50u.	WANDELAAR	ELBURG	1614	44454	38
	17.50u.	RENTENIER	't HARDE	1622	34433	33
	18.12u.	BL.ZEEMAN	NUNSPEET	1617	55535	66
	18.30u.	KLEINE JOPIE	IJSSELMUIDEN	1621	23323	11
06.12	06.32u.	DERBY	HOOGEVEEN	1621	55525	72
07.12	14.46u.	TEXAS	VROOMSHOOP	1624	44454	32
	14.48u.	FERRARI	OLDEBROEK	1623	55455	48
	14.51u.	GOLDEN WONDER	VOLLENHOVE	1611	35454	37
	15.00u.	GROTE JAGER	N.O.P.	1616	54444	46
08.12	16.55u.	SCHADUW	ZWARTEMEER	1619	54545	73
09.12	16.35u.	KL.CASANOVA	ERMELO	1624	54445	50
10.12	08.42u.	NOORDERSTER	STEENWIJK	1619	53434	44
	11.38u.	GASPENDAAL	N.O.P.	1621	55454	66
	12.06u.	SANTANA	EIBERGEN	1617	54344	54

11.12	12.41u.	ESMERALDA	's HEERENBERG	1565 53444 66
	14.30u.	ROMANTICA	ZUNDERT	1632 55555 80
	14.42u.	GROENE SPECHT	APELDOORN	1638 13343 15
	14.46u.	BL.BULDOG	STEENWIJK	1637 12342 15
12.12	15.03u.	POOLSTER	ENKHUIZEN	1618 54454 66
	15.18u.	BRUINE BEER	ELBURG	1621 55455 66
	16.17u.	SPEEDY GONZ.	DEVENTER	1623 43433 44
	16.20u.	CASABLANCA	HEERENVEEN	1621 44434 50
	23.13u.	NACHTZENDER	NIEUWLEUSEN	1613 43424 35
14.12	10.22u.	NOORDPOOL	DAMWOUDE	1614 42243 34
15.12	11.33u.	PARADIJSVOGEL	APPINGEDAM	1625 12251 10
	11.45u.	ZEETIJGER	KUINRE	1621 33353 25
	11.53u.	BRANDARIS	STEENWIJK	1615 44454 48
	15.32u.	NACHTRIJDER	EMMERCOMP.	1618 11251 6
	23.45u.	ZANDHAAS	EDE	1620 54424 44
	23.53u.	SAPPORRO	VOORTHUIZEN	1612 44424 35
18.12	00.05u.	ALPENJAGER	HOOGEVEEN	1607 54434 50
	00.22u.	HOUTHAKKER	DENEKAMP	1620 54434 48
	00.32u.	NOOITGEDACHT	NIEUWLEUSEN	1620 24423 15
	01.30u.	NACHTRIJDER	EMMERCOMP.	1619 44424 36
19.12		OSLO	MUSSELKANAAL	1622 32232 22
		FR.STORMVOGEL	RODEN	1615 33333 25
	22.33u.	OTTOLAND	ROLDE	1614 32222 15
20.12	08.46u.	ZW.SCHAAP	EMMELOORD	1625 54435 51
22.12	13.22u.	CAROLIEN	STEENWIJK	1621 44434 44
	17.10u.	A.P. 12	M-DRENTHE	1619 34323 35
24.12	10.05u.	NOORMAN	NIJKERK	1620 54434 53
27.12	14.58u.	WITTE FAZANT	OMMEN	1626 31142 33
	15.24u.	BOSKABOUTER	UDDEL	1616 33343 33
	15.26u.	BRABANTIA	ALMELO	1623 21141 15
	15.38u.	BL.ZEEMAN	NUNSPEET	1616 54454 50
28.12	00.15u.	MEDICIJNMAN	ENSCHEDE	1622 53423 50

LUISTERAMATEUR SCHOLEKSTER, MOLENDIJK 79, 3255 AM OUDE TONGE. Ontv. Panasonic DR49.

12.12	09.25u.	BAVARIA	AMELAND	1613 32333
	09.20u.	JAN DE BOSW.	GRONINGEN	1613 43343
	09.24u.	FRIESE STORMV.		1616 32222
	09.30u.	MAANVIS	VELUWE	1617 43343
	11.13u.	NOORDZEE	WAPENVELD	1620 34344
	11.15u.	FLUITER	STEENWIJK	1621 23222
	11.20u.	OKLAHOMA	BORNE	1620 32333
	11.50u.	MEBO II	NIEUWLEUSEN	1362 43343
	11.52u.	TW.PIRAAT	NIEUWLEUSEN	1292 55444
	12.00u.	HULK	ELBURG	1622 34323
	13.02u.	FLAMINGO	DUITSLAND	1182 34333
	13.15u.	CURACAO	OLDENZAAL	1636 45444
	13.20u.	POSTDUIF	WEZEP	1627 45444
	13.26u.	SANTANA	EIBERGEN	1637 54544
	13.45u.	ZUIDERZEE	EIBERGEN	1636 55555
	14.11u.	SPEEDY GONZ.	OLDENZAAL	1645 34333
	14.32u.	STROPER	IJSSELMUIDEN	1627 43343
	14.36u.	FERRARI	OLDEBROEK	1628 23112
	14.44u.	VALENCIA	TWENTE	1647 23222
	14.47u.	PECON CONC.	VRIEZENVEEN	1648 54555
	15.01u.	CONCORDIA	COEVORDEN	1633 32322
	15.25u.	BRUINE BEER	VELUWE	1628 34433
	15.32u.	POOLSTER	NOORD-HOLL.	1622 32232
	15.36u.	VRIJE AMATEUR	BUSSUM	1622 23222
	15.45u.	DE WILDE	(DR)ENTE	1625 34333
	15.53u.	TOULOUSE	GRAMSBERGEN	1625 33433
	16.11u.	MISSISSIPPI	NIJKERK	1626 32322
	16.28u.	CASABLANCA	HEERENVEEN	1627 32322
	16.30u.	COBRA	TER APEL	1625 32333
	17.03u.	NACHTZWERVER	OLDENZAAL	1625 34333
	18.05u.	RENTENIER		1630 33233
	18.35u.	BAANBREKER	RUURLO	1645 54455
13.12	10.23u.	J.GASPEDAAL	N.O.P.	1628 43444
	10.28u.	CASSANDRA	HOORN	1626 23222
	10.55u.	PARADIJSVOGEL	GRONINGEN	1626 32322
	10.58u.	JAPIE DE SLOPER	DEDEMSVAART	1627 32222
	11.01u.	ROBOT	?	1626 34333
	11.04u.	BLACK POWER	DRENTHE	1624 54555
	11.12u.	ZANDHAAS	EDE	1615 34433
	11.24u.	SCHADUWJAGER	DR.	1625 55555
	11.38u.	IJSVOGEL	HET GOOI	1622 21122
14.12	09.00u.	TAMBOER	DRENTHE	1618 23222
	09.44u.	STROPER	IJSSELMUIDEN	1624 34333
	09.46u.	GROTE JAGER	?	1627 33433
	09.48u.	ZW.PANTER	VELUWE	1626 34222
14.12	09.54u.	NOORDPOOL	FRIESLAND	1626 23222
	09.56u.	NACHTVLINDER	HASSELT	1629 34444
	10.01u.	OLIEMAN	VELUWE	1626 32333
	11.10u.	IJSBREKER	?	1620 23323
	11.07u.	ROCKY MONTANA	ENSCHEDE	1620 22322
	13.30u.	NOORDZEE	DEDEMSVAART	1630 34434

Bovengenoemde amateurs kunnen een ingevulde QSL-kaart aanvragen. Ontvanger: Grundig Satelliet 2100 met ferrietantenne. RADIO ARMADA, POSTBUS 9, 8150 AA LEMELERVELD (Ov).

23.12	11.40u.	CURACAO	OLDENZAAL	180m. 55344
	11.41u.	J.DE BOSW.	N.O.GRON.	180m. 55555
	11.43u.	FLUITER	STEENWIJK	180m. 45444
	11.45u.	SCHADUW	DENEKAMP	180m. 55444
	12.05u.	SOTO	KUINRE	195m. 55555
	12.11u.	POSTDUIF	WEZEP	185m. 55544
24.12	11.42u.	RUIMZICHT	RUINEN	180m. 35423
	11.56u.	PIEREMENT	MARKEN	180m. 35333
	12.22u.	IJSLANDER	STEENWIJK	180m. 55454
	13.21u.	TAMBOER	HOOGEVEEN	180m. 45444
	13.32u.	GOLDEN WONDER	VOLLENHOVE	180m. 35222
	13.38u.	KL.SLOPER	KUINRE	185m. 55554
	13.41u.	SMOKKELAAR	HOOGEVEEN	180m. 35444
	13.47u.	CASSANDRA	HOORN	175m. 35444
	14.54u.	SCHADUWJAGER	HOOGEVEEN	180m. 55555
	14.54u.	CONCORDIA	VRIEZENVEEN	185m. 45433
	14.59u.	GROTE JAGER	N.O.P.	180m. 55544
25.12	09.28u.	ZWARTE NON	COEVORDEN	180m. 55555
	09.35u.	WILLEKE	KAMPEN ???	220m. 55555
	09.51u.	IRENE	OUDE PEKELA?	178m. 45433
	10.07u.	HAWAII	EMMERCOMP.	252m. 55544
	10.17u.	DOKTER BLAUW	OOST-GRON.	182m. 55555
	10.21u.	KETELLAPPER	GRONINGEN	182m. 55444
	10.58u.	DRENTINA	HOOGEVEEN	251m. 34323
	11.23u.	BOER KRELIS	HARKEMA	180m. 55555
	11.24u.	SCHOTLAND	BEILEN	193m. 55544
	11.27u.	KWIKZILVER	FRIESLAND	178m. 55111
	11.51u.	FRISCO	OOSTERWOLDE	220m. 44344
	11.56u.	EDELWEISS	GRONINGEN	192m. 55555
	12.00u.	BX 100	FRIESLAND ?	191m. 55555
	12.02u.	DRUKSTROOMJ.	DENEKAMP	165m. 54444
	13.37u.	SMOKEY	GRONINGEN	205m. 55555
	13.38u.	VL.HOLLANDER	VELUWE	203m. 11221
	13.52u.	APOLLO	DRENTHE	204m. 12232
	14.16u.	BONTE KOE	STEENWIJK	196m. 44544
26.12	09.30u.	PARADIJSVOGEL	APPINGEDAM	178m. 55555
	09.31u.	KAKETOE	APPINGEDAM	178m. 55555
	09.32u.	PINOKKIO	N.O.GRON.	179m. 54555
	11.32u.	ZW.SCHAAP	EMMELOORD	168m. 55555
	11.39u.	MEXICO	GRONINGEN	192m. 55555
	11.42u.	FR.STORMVOGEL	RODEN	192m. 55544
27.12	12.15u.	NEPTUNUS	MEDEMBLIK	192m. 55554
	12.58u.	NOORDPOOL	DAMWOUDE	192m. 55555
28.12	12.58u.	BAVARIA	AMELAND	196m. 55555
	12.13u.	DIAMANT	IJSSELMEER	194m. 55554
	12.14u.	GROTE BEER	FRIESLAND	195m. 55312

LUISTERST. TURBOLINO, POSTBUS 16, 9150 AA HOLWERD Fr. Ontvanger: Philips BX92A. Antenne: langdraad.

						%:
29.12	19.10u.	V.O.M.	MIJDRECHT	100.2	55555	90
	19.12u.	TERSTAR (st)	RIJSENHOUT	101.1	44444	80
	19.16u.	SIROCCO	HILLEGOM	100.5	55555	100
	19.19u.	PHOENIX (st)	BEVERWIJK	104.8	44344	85
	19.22u.	EMPIRE	N' WIJKERH.	105.4	45555	78
	19.36u.	BROOKLYN EXP.	VINKEVEEN	101.8	34434	73
	22.25u.	PINK PANTHER	ROTTERDAM	101.2	54445	100
30.12	10.34u.	Z.Z.N.	AALSMEER	103.8	55555	100
		ATLANTA (st)	VOORHOUT	104.3	55555	100
02.01	17.10u.	ARIZONA	ZOETERWOUDE	100.3	45444	30
	17.30u.	WOOBRIDGE(st)	ALPHEN Rijn	102.9	55455	90
	17.31u.	U.F.O.(st)	LEIDEN	101.05	44454	50
	17.40u.	ENTERPRISE(st)	IJMUIDEN	105.2	55555	100
04.01	11.40u.	P.M.16	SASSENHEIM	101.8	55554	100

LUISTERST. IDÉFIX-HOOFDDORP. Ontvanger TU 517 (0,6 µV). De S-meter is goed, dus niet licht en ook niet zwaar. Ant. 8 el.Füba.

04.01	19.15u.	CONTINU	AMSTERDAM	93.8	23342
		UNIQUE	AMSTERDAM	98.1	23332
		DECIBEL	AMSTERDAM	96.0	45555
		IDEAAL	ENKHUIZEN	95.4	55555
		SATELLITE EMP.	AMSTERDAM	104.8	33443

Ontvangen bij RADIO RIVERSIDE-MEDEMBLIK.

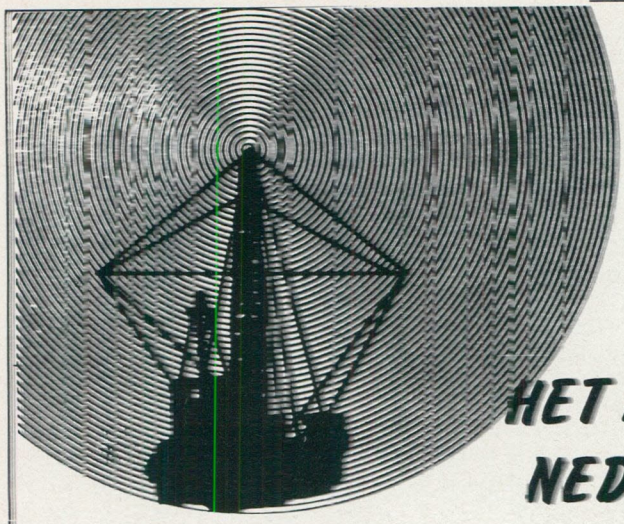

DEEL 5

Stichting Media Communicatie

HET FENOMEEN GERARD VAN DAM. NEDERLANDS BEKENDSTE PIRAAT

SMC: "Er werd beweerd dat er drugs aan boord waren".
Van Dam: " Gelul. Dan zou ik er beslist van af moeten weten. Ik ben per definitie tegen alles, wat mens-onterend is en dat is onder andere stuff. De enigen, die met stuff lopen te slepen zijn de Engelsen, de Caroline boys. Het was in die tijd nog niet zo populair in Nederland als in Engeland.
Nee, die Chris is gewoon van de loopplank afgegleden en tussen de wal en het schip ingekomen en gestorven aan een hartverlamming, want dat was ook als doodsoorzaak vastgesteld. Zijn longen zaten niet eens vol met water, hij heeft niet eens de tijd gehad om te happen. Hij was op slag dood, toen hij in het water terechtkwam.
Het Atlantis schip is in december 1973 versleept voor *f* 20.000,— door Muller uit Terneuzen (zij hadden toevallig een sleepboot in Cuxhafen liggen, die terugmoest naar Nederland). Chrispian St.John was de eerste Engelsman die de programma's op 1e Kerstdag 1973 deed. Ik had gezorgd voor een prima bevoor-racing via Muller Terneuzen. Zoals je weet lagen we voor anker bij Knokke in België. Alles ging prima, totdat Tony Houston meende het leiderschap van mij te moeten overnemen. Er zijn toen wat woorden gevallen tussen Tony en mij en die hebben geleid tot mijn ontslagname bij Atlantis.

Daarmee begon meteen voor Van Landschoot de ellende. Hij heeft vermogens betaald om de zender draaiende te houden. Om exacter te zijn: het heeft hem minstens anderhalf miljoen gekost om het schip daar al die maanden op zee te houden–zonder één adverteerder. (SMC. Wat een merkwaardige parallel-len met de huidige tijd). Van Landschoot was cok stom, hij wilde geen adverteerders. Dat was niet nodig; hij had toch geld zat. Aan boord stond nog steeds die 10 kW zender van Steph Willemsen, die vroeger ook al op Radio 270 en op de King David van Capital Radio stond. Op een bewuste dag heeft Andy An-derson (een vrijdagmiddag was het) die zender aan de praat weten te krijgen. Toen kwam Atlantis heel hard door in Den Haag. Dat is het enige, dat die zender ooit gedaan heeft, want de grap was, dat er een bepaalde transformator voor nodig was om hem aan de praat te krijgen en die transformator kostte een paar pond. Maar Van Landschoot zag er het nut niet van in, want hij was al blij, als Atlantis in de kust-streek van België doorkwam. Zoals je weet had Atlantis slechts een vermogen van 1 kW. en dat kwam van de oude REM–zender van Arie Swaneveld.

De "Jeanine"
Foto: Frans Schuurbiers.

SMC: "Hoe ben je in dit "vak" terechtgekomen?"
Van Dam: "Het begon al-lemaal in de Voltastraat 9 te Badhoevedorp. In 1969 heb ik een poging ondernomen voor O'Ra-hilly om Caroline–TV van de grond te krijgen. Zoals je misschien bekend is lag het in de bedoeling om via een Super Con-stallation vanuit een land op te stijgen en enkele uren boven Brits gebied met TV te starten. We hadden het afgekeken van de Amerikanen, die zo werkten in Vietnam.

Op het adres in Badhoevedorp had ik een meisje, Pinky genaamd, dat de administratie deed en ik deed het handelsverkeer om via advertenties geld bijeen te krijgen, zodat we van de inkomsten een vliegtuig konden bekostigen. Dat is dus nooit tot stand gekomen, want er kwam wel geld binnen, maar veel te weinig om een vliegtuig te kopen. Verder bleek dat je ook landingsrechten nodig had, want je mocht wel opstijgen, maar niet landen. En dat is heel vervelend. . . . . .
Er is dus nooit een Caroline–TV van de grond gekomen. (Wordt vervolgd).

DE ZAAK MAGDALENA

In december van het afgelopen jaar moesten Tom v.d.Velde, Wim de Groot en Ferry Eden voorkomen in verband met het naar binnen halen van het zendschip van Radio Mi Amigo 272, de "Magdalena". Zoals bekend strandde de Magdalena op de "Aardappelbult" in 1979. Het schip had een zeer slecht anker, dat konstant "kruide".
Voornoemd drietal werd aangetroffen door de rijkspolitie te water en moest nu hun aanwezigheid op het zendschip verklaren.Het speelde zich allemaal af in het paleis van justitie te Amsterdam.
In de vorige rechtzaak (behandeld werd nu een hoger beroep) werd ƒ 300,–– boete tegen het drietal geëist of 6 dagen subsidiair. Bij Ferry Eden werd een 40–tal bandjes in beslag genomen. Tom v.d.Velde werd verdedigd door Mr. v.d. Krofft. Wim de Groot en Ferry Eden werden verdedigd door de bekende advokaat Mr.Welfort uit Den Haag. Voorzitter van de rechtbank was Mr.J.Sturhoofd, officier van justitie Mw. Nunninkhoven. De DJ's werden aangeklaagd wegens overtreding van art. 3 van de Telegraaf– en Telefoonwet.

Ferry Eden verdedigde zich aldus: "hij was benaderd door een voor hem onbekend persoon om een artikel te schrijven over Radio Mi Amigo. Na Delmare (Ferry had zich op een gegeven moment "gebombardeerd" tot programmaleider, wilde hij weer in de belangstelling komen en ging aan boord van de Magdalena "ter oriëntatie". Aldus een tekst uit een gevonden dagboek. Ferry is meteen maar aan boord van de Magdalena gebleven en verkreeg de funktie van stuurman. (Even lachen).
Ferry beweerde in de rechtzaal, dat hij geen programma's had gemaakt, doch uitsluitend produktiewerk had geleverd. Tom v.d. Velde en Wim de Groot hadden aan boord proefbanden gemaakt, aldus hun verklaring. Tegen Ferry Eden werd ƒ 1000,–– boete geëist met inbeslagname van de 40 bandjes en het dagboek.
Zoals bekend werd de Magdalena door de overheid getaxeerd op ƒ 14.000,––. Tot het moment, dat het schip het anker liet vallen voor de Belgische kust, voer het onder de vlag van Genua. Daarna was het statenloos. In zijn requisitoir verweet Mr. Welfort de Staat der Nederlanden, dat zij het schip voor een veel te laag bedrag verkocht had en eiste teruggave.

HAALT DE VRIJE RADIO 1985?

Had u dat nu ook? Terwijl ik met de kerst aan de dis zat, dacht ik onwillekeurig aan die jongens op de "Ross Revenge" en de MV "Communicator", die hoogstwaarschijnlijk eerder brakend hun kalkoen aan de golven prijsgaven dan smakelijk zaten te eten. We zijn met z'n allen weer enige illusies armer geworden, want sommige voorspellingen zijn niet uitgekomen, zoals:

1) Voor de kersl komt het Amerikaanse station Laser 730 in de ether. . . . . Niets te horen op 411,5 meter.
2) Even vóór kerstmis, tijdens de kerstdagen of hooguit 1 januari 1984 komt Radio Bravo in de ether op 389m. vanaf de Ross Revenge. Inderdaad is op deze golflengte getest, maar niet meer dan dat. De redenen worden door de diverse vrije radio goeroes verschillend uitgelegd, zoals dat in de religie ook gebruikelijk is:
   a) Er is geen geld.
   b) Ronan eist ƒ 100.000,–– per maand. Te duur vindt men bij Bravo.
   c) De uitzendingen volgen later dit jaar.
   d) Er komt wel een 2e frequentie, maar met een soort Voice of Peace programma.
3) Ja, eindelijk –echt waar– komt er reklame op Caroline. Ja, 15 reklames tenminste. Heeft u wat gehoord?
4) De zender Laser 730 heeft een antenne van ballonnen. Ik kan me nauwelijks voorstellen, dat die Amerikanen zo naief zijn, dat ze denken, dat die ballonnen omhoog blijven bij windkracht 10. Je gezond verstand zou zeggen, dat die ballonnen dan op het water gaan liggen. Volgens het allernieuwste verhaal spannen ze toch maar een antennedraadje van voor tot achter op het schip,(Vervolg pag. 19)

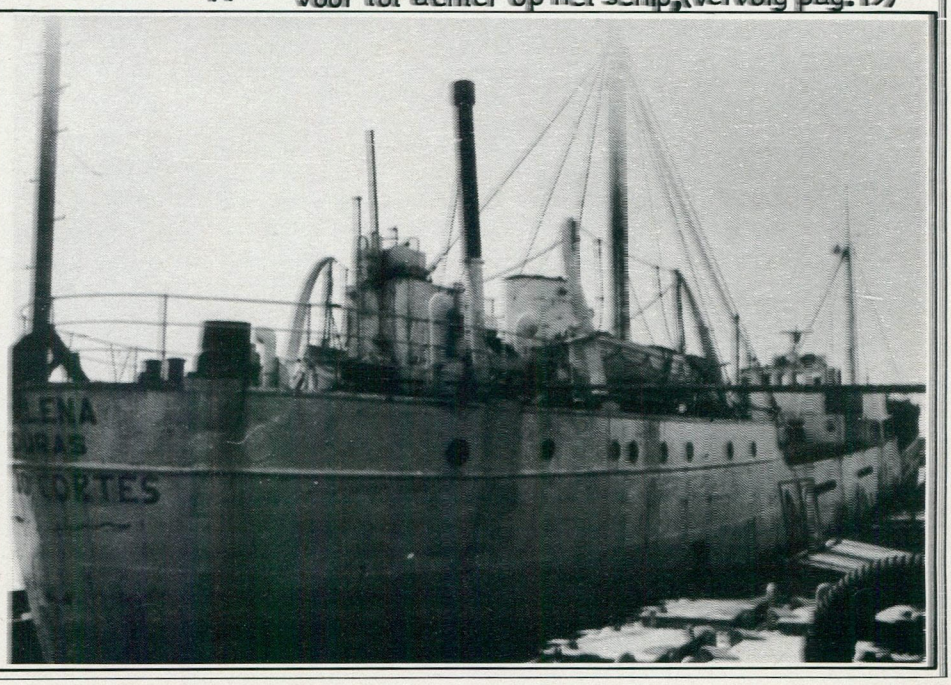

De "Magdalena" klaar voor de sloop (Foto SMC)

Meningen over Caroline

Het is zonder veel publiciteit in augustus van dit jaar gebeurd: Caroline is weer in de lucht. Wie verwacht had dat er veel tamtam gemaakt zou worden kwam bedrogen uit. De eerste geluiden kwamen helder door, maar aanvankelijk was er nog zoveel aan boord te doen dat men niet toekwam aan een behoorlijke aankondiging van het wedererschijnen.

En zo is dat gebleven. De zender is dagelijks in de lucht, maar veel publiciteit er omheen is er niet. Dat is een teleurstelling voor de vele fans van de zeepiraten, van wie er al veel hadden afgehaakt. Sinds het einde op 20 maart 1980, toen het schip Mi-Amigo met de gelijknamige zender voor de kust van Engeland in de golven verdween, was men moedeloos geworden. Weliswaar bleken talrijke geruchten even realiteit toen in augustus 1981 Radio Paradijs met enige testuitzendingen in de lucht kwam, maar de opstelling van de autoriteiten bleek zo streng en de volkenrechtelijke mogelijkheden dermate gering dat velen de moed opgaven en zich gingen interesseren voor de lokale radio of een landpiraat.

Nu is het de beroemde Ier *Ronan O'Rahilly* dan toch weer gelukt op de bekende band (219 m, vlak naast Hilversum I, aan de kant van Brussel) het geluid van een ongecontroleerde ploeg discjockeys over West-Europa te laten klinken. Het schip is een vroegere Deense trawler met de naam Ross Revenge en ligt voor de kust van Engeland bij Harwich. Het lag enige jaren in noord Spanje, waar het werd opgetuigd en ingericht. De wildste verhalen dateren van die tijd: Amerikaanse financiers lieten het aan de ketting leggen, de bemanning liep boos weg, of werd dronken aangetroffen. Maar de Ier slaagde er met z'n doorzettingsvermogen en met geld van zijn familie, in het schip in handen te krijgen en het te laten uitvaren.

Nu ligt het al weer vier maanden te zenden met z'n mast van 90 meter en een zender van 50 kw en alles schijnt op rolletjes te lopen. Nou ja, rolletjes. Sinds kort lijkt de Engelse politie het toch niet geheel over zijn kant te laten gaan. Vorige week is een boot die de verbinding met de wal onderhoudt opgebracht en de radioverbindingen met de wal voor telefonisch verkeer worden niet zo maar meer tot stand gebracht. Men vraagt zich af of dat een koerswijziging betreft in de houding van Engelse autoriteiten. Tot nu toe werd een regelmatige dienst tussen Felixstowe en het schip onderhouden. Met die verbinding werd het schip voorzien van aflossing en voorraden. Als het slecht weer is op de Noordzee wil dat wel eens problemen geven. Soms was daardoor de aanvoer van motorolie te gering, waardoor de zendsterkte verminderd moest worden!

De financiering van de organisatie zal nu wel geheel gedragen worden door de opbrengsten uit het pluggen. Ondanks aanvankelijke aankondigingen zijn er nog geen commercials over de zender te horen geweest. En ook de Radiogemeente is nog niet te beluisteren geweest. Men zendt de gehele dag, dus niet gedurende de nacht, populaire platen uit, die volgens de kenners behoren tot de top van gisteren. Teneinde het irriterende gewouwel te voorkomen beperken de DJ's zich tot heel korte opmerkingen over de gespeelde muziek. Wel geeft men regelmatig nieuws in hoofdlijnen en het weerbericht.

Inmiddels kan men de resten van vele andere piraten en pogingen daartoe over geheel Europa aantreffen. Het schip de Magda Maria, dat de zender Paradijs huisvestte, ligt aan de ketting in de Entrepôthaven in Amsterdam-Oost; het is van verre te herkennen aan zijn hoge zendmast. De eigenaren kunnen het terugkrijgen als ze afstand willen doen van de zendapparatuur.

De Norderney, waarop Veronica-zaliger gevestigd was, ligt afgetakeld tot disco-onderkomen in de haven van Delfzijl. De Mebo II is na enige jaren vanuit Libië voor de regering van Kadaffi te hebben uitgezonden, niet zo lang geleden uitgevaren met onbekende bestemming. En *Sylvian Tack*, de legendarische wafelbakker uit Vlaanderen, zit in het gevang in Frankrijk, nadat hij voor handel in drugs was gepakt. De enige nog levende piraat is *Abie Nathan*, die met zijn Voice of Peace dagelijks uitzendt voor de kust van Israël.

Voorts zijn de in deze sfeer gebruikelijke geruchten niet van de lucht. Vanaf het luchtafweereiland Sealand in de Theemsmond zou president *Alex Allenbach* van de vrije staat die erop gevestigd is, weleens oude pogingen tot zenden kunnen herhalen. Een Amerikaans initiatief zou een schip onderweg hebben naar Europa, dat hier nog voor de kerstdagen zou gaan uitzenden.

Nu Radio Caroline alweer enkele maanden haar uitzendingen verzorgt vanaf de Noordzee, is het haast onvermijdelijk, dat de meningen daarover loskomen. Het artikel hiernaast vonden we in het reklamevakblad "Adformatie", dat weliswaar op het gebied van adverteren toonaangevend is, maar de kennis van de zeezendergeschiedenis mag daar ter redaktie wel eens grondig opgehaald worden.

In het F.R.M. was het vooral Rob Olthof, die in de afgelopen uitgaven zijn mening ten beste gaf. Hierop zijn enkele reakties gekomen, allereerst uit Brielle:

"Het is alweer wat jaren geleden, dat ik wat heb ingestuurd naar jullie steengoede blad, maar er moet me nu toch wat van het hart.
Naar aanleiding van het artikel van Rob Olthof in F.R.M. nr. 12/1 j.l., wil ik wat kanttekeningen plaatsen bij zijn artikel over Radio Caroline:
1. Hoe komt hij erbij, dat er weinig aandacht aan Caroline is besteed in de Nederlandse media? Het A.D. schreef op 3 september een heel artikel in haar zaterdagecitie. Plus nog diverse andere artikeltjes, waaronder laatst nog een dat ging over een luisteronderzoek dat de NOS heeft gedaan. Daaruit bleek dat er meer mensen naar Caroline luisteren, dan men denkt (3 à 4 miljoen per dag). Verder stond er in Privé een artikel (stompzinnig verhaal, maar leuke foto's). Het Veronicablad besteedde nog aandacht aan Caroline. Ja, ik houd dus ook een plakboek bij, sinds 1973. De Engelse en Nederlandse TV-journaals besteedden ook nog aandacht aan de terugkeer van het station. (Red. Vergeet de BRT niet).
2. De muziekkeuze: volgens mij loopt Olthof achter, want sinds november wordt er heel wat betere muziek gecraaid: top 40, gouwe ouwe en vooral 's avonds mooie LP-tracks (Andy Archer). Ja, ik weet wel, iedere D.J. heeft zijn eigen smaak en draait die ook (Dixie Peach). Maar de muziek is heel wat beter dan in het begin. En wat te denken van de "choice cut" en de persoonlijke top 5, die de luisteraars kunnen insturen. Daar kan Hilversum 3 een voorbeeld aan nemen. Want de keuzes kunnen heel origineel zijn en hebben vaak een boodschap (love, peace and good music).
3. De plugplaten: als ze worden uitgezonden, dan vallen ze wel mee, want wat er vroeger op Caroline te horen was, was afgrijselijk en laten we over Mi Amigo helemaal zwijgen. Dit was dus mijn kritiek op de heer Olthof. Op andere punten ben ik het wel met hem eens.
Er zijn alweer jingles te horen, maar reklames zullen toch inderdaad gauw moeten komen, want zoals het nu gaat, kan het natuurlijk niet eeuwig doorgaan. Eens is het geld op.
Trouwens, om nu te luisteren vind ik eerlijk gezegd waardeloos, want alle programma's lijken op elkaar en zijn te saai; er zit geen vaart in.

Dus, Caroline, graag wat meer jingles en gekke, maffe dingen in de programma's, zodat het geheel wat vrolijker, soepeler wordt. Oh ja, dat zou ik vergeten. De kok vertelt af en toe wel eens, wat er gegeten gaat worden en tijdens stormweer wordt er verteld, wat er in de studio en de verblijven van zijn plaats verschuift (nou, ja, verschuiven. . . . .). Kijk, dit zijn al een paar leuke dingetjes.
Maar verder ben ik al blij, dat ze er weer zijn, want ik heb ze de afgelopen 3 jaar toch wel gemist.
En als laatste: de beste D.J. vind ik Andy Archer. Van zijn lekkere, rustige manier van presenteren en zijn platenkeus komt een mens tot rust. Vooral als hij 's avonds op de zender zit".

EEN CAROLINEFAN.

* * * * *

"In de twee laatste FRM's stond een artikel van Rob Olthof over Radio Caroline. Ik denk wel dat Rob akkoord is dat "ieder zijn smaak of keuze heeft". Doch persoonlijk vind ik Rob meer gematigd positief en begrijp niet waarom. Ik haal hier enkel Rob Olthof aan, daar hij de enige is die z'n mening gaf in het FRM over Caroline en John Wendale grotendeels de steeds voortdurende Caroline Story verhaalt.
Vanaf haar Seagull periode luister ik al naar Caroline en nu anno 1984 luister ik nog altijd. Niet omdat Caroline nog steeds dezelfde zou zijn, juist integendeel. Een tamelijk uitgebreid gamma aan genres van muziek. Zelfs heb ik op het moment van dit schrijven (2/1) al meermaals "In the mood" van Glenn Miller gehoord.
Als men naar Caroline luistert, is het duidelijk, dat er veel veranderd is en vooral de muziekbeluisteraar heeft daarbij z'n voordeel. Het systeem van 3 à 4 platen na mekaar zonder dat één of andere wauwelaar er doorheen zit te ouwehoeren. Voorts is de presentatie zeer rustig en om het half uur de nieuwsinfo een degelijke afwisseling. Dit systeem wordt o.a. ook gebruikt door Radio 21/Cité en daaraan heeft dit station een deel van zijn populariteit te danken.
Tevens kan gemakkelijk nagegaan worden, dat Caroline niet zo heavy is, zoals men aanhaalt. Vele nieuwe platen, die op Caroline worden gedraaid, zoals van Genesis, Mike Oldfield, Yes enz. worden net zo goed op b.v. BRT, BBC, Hilversum 3 gedraaid. En als men echt goed luistert valt op dat ABC, Duran Duran, U2, Pretenders enz. echt niet zomaar eventjes tussendoor aan bod komen, om het dan nog niet over b.v. Michael Jackson te hebben.
Wel is het duidelijk dat Caroline kwaliteitsmuziek tracht uit te zenden en dat muziek gelijkaardig aan b.v. The Shorts en Co. zeker niet ten gehore wordt gebracht. Zonder meer kan de terugkeer en het blijven uitzenden van Caroline enkel bejubeld worden.
Als we John Wendale mogen geloven (en waarom niet?) hebben o.a. Ronan O'Rahilly, Peter Chicago, Don Kelly, Robb Eden, Andy Archer en Tom Anderson iets met Caroline te maken. Allemaal oude rotten in het vak en mag er een degelijke organisatie achter het projekt vermoed. Als we alle jaren vanaf 1964 tellen viert Radio Caroline dit jaar haar 20e verjaardag. Als het mij ligt, nog zo'n 20 erbij. Zolang er niets beters te beluisteren is, blijf ik dagelijks naar Caroline luisteren.
Als laatste nog dit. Eveneens in FRM konden we lezen: "1984, het wordt weer gezellig op de Noordzee". Ook konden we lezen over een projekt Seven-Thirty.
Als zeezenderfan heb ik er natuurlijk niets op tegen, dat er meerdere zeezenders zijn. Maar ik luister liever naar één goede (Radio Caroline) dan dat men een kortere periode naar meerdere zenders kan luisteren en opeens geen enkele meer. Niet alleen hebben de meeste Europese landen een anti-zeezenderwet en kan het gerecht dus optreden, maar als we de zeezendergeschiedenis nagaan zien we dat zowel in Skandinavië, Groot-Brittannië en de lage landen de zeezenders zelf mede verantwoordelijk waren voor hun ondergang. Ik hoop dat zij, die van plan zijn of misschien hun plan al verwezenlijkt hebben een zeezender te starten, goed weten wat zij doen en eventueel kunnen vernietigen.
En dat we straks aan de drempel van 1985 kunnen zeggen: "1984 was prachtig, dankzij de zeezender(s)".

PATRICK BEKAERT,
ESSEN (BELGIË).

HAALT DE VRIJE RADIO 1985? (Vervolg)

net zoals Veronica dat 14 jaar gedaan heeft.

5) Laser 730 gaat rockmuziek uitzenden. "Nee hoor", zegt een andere goeroe, "het wordt easy-listening". "Bijna waar", zegt nummer drie: "ze stralen 2 programma's uit: het ene met easy listening, het andere met rockmuziek.
Op het bovenstaande zijn nog vele variaties te bedenken. . . . . .

6) Oh ja, de laatste witz wil ik u niet onthouden: op Caroline zou reklame gemaakt worden voor een Engelse "lager", dat is Engels pils zonder schuim. Nu schijnt er een slimmerd geweest te zijn, die de Engelse fabrikant van dit biermerk er op gewezen heeft, dat de Hollanders nou niet zo zitten te wachten op Engels lager, vooral niet nu (gelukkig) Freddy Heineken weer in blakende gezondheid rondloopt.

Overigens, wist u naar welke zender Freddy Heineken tijdens zijn gevangenschap luisterde? Juist, naar Caroline.
In "de grootste krant van Nederland" stond dit detail niet. Slechts tijdens het televisiejournaal werd van dit feit gewag gemaakt.

Proost, vrije radio,

ROB OLTHOF.

Abonnenties

Prijs: ƒ 2,-- per regel van 50 letters, spaties of leestekens. Getypte tekst of blokletters. Abonnenties moeten vóór de 10e v.d. maand binnen zijn.
Betaling: Vooruitbetaling op giro 3538279 t.n.v. Free Radio Magazine, Postbus 10252, 1001 EG Amsterdam of bijsluiting in postzegels van het verschuldigde bedrag naar: FRM, Postbus 10252, 1001 EG Amsterdam.

Abonnenties kunnen alléén geplaatst worden door PARTICULIEREN. Band-/cass. opnames, stickers, schema's etc. worden geaccepteerd. HANDELAREN kunnen onze advertentietarieven aanvragen.

Aangeboden

Stereo PLL FM-ZENDER; studiokwaliteit 5W; SWR/Powermeter; 1 elem. antenne. In één koop Fl. 250,—. Of te ruil tegen ZX SPECTRUM of comp. scanner VHF UHF. Tel. 040-11. C0.32 na 18.00 uur. Vragen naar Xander.

Grote 150 Watt LINEAIR. Input ca. 30 Watt met voeding + blowers. Alles ingebouwd in stalen kast Fl. 795,--. Tevens bijna nieuwe basis communicatie-ontvanger 0,17 - 30 MHz. Fl. 250,--. Type Kentec BCL1. Tel. 010-18.69.84 van 18.00 - 19.00 uur. Vragen naar Rob.

UNIEKE KANS!!!! Uw radiostation in een ex-PEILWAGEN van de Koninklijke Marine. Merk: Ford Thames Trader 4 ton, 4 cyl. Benz 1963. Compleet met kenteken '83. Kleur legergroen. In goede staat. Prijs Fl. 6.500,--. Tel. 02230-28031.

FM-ZENDER 4 Watt met frequentieregeling in solide behuizing, afgeregeld op gewenste frequentie Fl. 80,--; EINDTRAP 12 Watt (BLY87A) ook in solide behuizing Fl. 80,--. Samen Fl. 150,--. POSTBUS 79, WERVERSHOOF Nh.

2 ALBA LUIDSPREKERS in zwarte kast 40 x 25 x 11 cm; FM-TRANSISTORZENDER op koelblok (klein defect) 17 x 10 x 5 cm. + Philips micr. + schakelkast; prachtige FM LAMPENZENDER + voeding op chassis, bedrijfsklaar. Aansluiten en draaien; SWR-METER JD 420 met toebehoren. Bovenstaande artikelen t.e.a.b. Inruil middengolfzender en/of versterker mogelijk. Inl. en reakties aan POSTBUS 16, 9150 AA HOLWERD.

PUMA 8-kanaals SCANNER VHF Lo en VHF Hi. incl. x-tallen; SBE pcoketscanner 4 kanaals voor hoge banc. Ook wel ruilen tegen middengolfzender. Inl. POSTBUS 16, 9150 AA HOLWERD.

Verzameling ZEEZENDERS. Bestaat uit posters, cass./bandopnames, stickers, singles + LP's enz. Schrijf of bel naar: R. ELZENAAR, SLEUTELBLOEMSTRAAT 14 hs, 1031 AM AMSTERDAM. Tel. 020-34.00.05.

KORTEGOLF ZEND-/ONTVANGER (Telefunken). Type RT-77/GRC-9-GY. Zend-/Ontvangst: 2 Mc-12Mc in 3 banden + div. Prijs n.o.t.k. Tel. 071-76.69.62 (Na 17.00 uur).

VOEDING: PG Electr. 12,6V/18A. Fl. 225,--; Voeding: Philips computerv.: instelb. 12-15V/20A in 19" rack Fl. 250,--; TV-ZENDER kan. 4 50 W. Fl. 1.500,--. Inl. 08388-3526 (Na 1700u.)

COBRA 1489TL-DX, AM/FM/LSB/USB/CW + Turner Exp. 500 + ant. verst. 10W. regelb. Fl. 400,--. Tel. 01740-30948.

FRM OSCILLATOR 5W buffertrap 40W lineair kristalgest. st. coder rotor Füba 8 el. 2 x Akai draaitafel APB21C Cassettedeck Marantz Prefer Micr. Prijs n.o.t.k. Tel. 05273-2501.

LET OP! Coax -3. Diameter 250 mm. 1,2 dB op 100m./max. 3 kW. Per meter Fl. 4,--. Tel. 020-83.15.08.

FM-ZENDER "Harriet" 700 Watt max. Prijs n.o.t.k. Tel. 02968-5408.

Cassette met jingleset "Radio Europa", ruim 50 jingles op TDK SA-C60 incl. porto Fl. 15,--; complete stickerverzameling piratenstations met ca. 1000 stickers, ook dubbele Fl. 250,--. POSTBUS 545, 3430 AM NIEUWEGEIN. (Stickers ook per 10 voor Fl. 5,-- incl. porto).

KG-ZENDER 125 Watt (Philips), BOX 725, ARNHEM.

STICHTING MEDIA COMMUNICATIE
POSTBUS 53121, 1007 RC AMSTERDAM

POSTGIRO: 4065700 **BANKREK.: 63.44.95.216**

1) NIEUW! SMC's kleurenposter van de "Ross Revenge", zendschip van Radio Caroline. Formaat 46 x 62 cm. Fl. 9,50 verzending in koker. Voor België: Bfrs. 160,--.
2) Fotoboekje over Caroline, gemaakt door de CRC en Delmare. Ruim 30 foto's van interieur en dj's. Fl. 7,50. Hiervoor ontvangt u tevens enige stickers cadeau. Voor België: Bfrs.120,--.
3) Zwart/wit poster van Caroline Fl. 5,--/Bfrs.85,--. U krijgt geleverd 2 posters van 28 x 35 en 21 x 40 cm.
4) LP "Geschiedenis van Radio Caroline": 20 jaar ups en downs van dit legendarische station. Voor de inhoud zie vorige FRM. Fl. 17,--/Bfrs. 285,--
5) Tune "Caroline" op Fortunes Greatest Hits LP. Fl. 15,--/ Bfrs. 250,--
6) Bijna uitverkocht: Caroline stickers 6 voor Fl. 5,-- of 14 voor Fl. 10,--. Resp. Bfrs. 85,-- en 170,--
7) LP 100 Veronica jingles en diverse tunes Fl. 15,--/Bfrs. 250,--
8) T-shirts uitverkocht (voorlopig)
9) Radio Paradijs poster: Fl. 5,--/Bfrs. 85,--
10) Bijna op: LP "Zeezenders 1978-79 van Ruud Hendriks en Erik de Zwart. Met de historische opnames van Caroline, Mi Amigo en Delmare. Fl. 19,50/Bfrs. 325,--
11) LP Zeezender jingles. 200 Jingles van alle piraten uit de zeventiger jaren voor de Ned. en Belgische kust. Fl. 19,50/Bfrs. 325,--
12) Serie "Pirate Memories" met 5 EP's van Caroline, Atlantis, Mi Amigo, Paradijs en Noordzee Fl. 35,--/Bfrs. 590,--. Los verkrijgbaar voor Fl. 7,90/Bfrs. 135,-- per stuk.
13) Single "Man of Action", tune van Radio Noordzee. Fl. 7,90/Bfrs. 135,--
14) Zoekt u jingles voor uw radiostation? Wij maken ze snel en voordelig. 8 jingles, ingesproken Fl. 225,--; 8 jingles ingezongen Fl. 325,--. Demo's kosten Fl. 12,50 (cassette).
15) CAROLINE FILMMIDDAG. Op 24 maart a.s. organiseren wij weer een filmmiddag. In de Speerstraat 7 te Amsterdam. Aanvang 11.00 uur. Gedurende ruim 5 uur krijgt u films te zien over alle piratenzenders vanaf 1958 tot 1984. Dit mag u niet missen. Kaarten in de voorverkoop Fl. 5,--. Aan de zaal Fl. 6,--

16) Vanaf het voorjaar maken wij weer trips naar Caroline en Laser 730. Vraag nu reeds om een boekingsformulier. Een ieder, die vanaf Fl. 5,-- iets bestelt, ontvangt 1 lootje. Op 24 maart trekken wij de gelukkige winnaar.

17) Wordt verwacht: Nieuw Caroline FOTOBOEK. Ruim 80 foto's. Het boek komt uit ong. medio maart. Fl. 20,--. Prijs bij voorintekening Fl. 17,40. Degenen, die nu reeds betalen, ontvangen een plaat gratis.

18) Nog enkele stuks voorradig: EP "Caroline Farewell. Collectors item. Fl. 7,90

19) Nieuw! VIDEOFILM over 25 jaar zeezenders. 62 minuten film op alle videosystemen. Fl. 225,--. Uitsluitend bij vooruitbetaling; videofilms zenden wij niet onder rembours.

20) Single "Help Alarm Politie"/"Scanner". Een single van Corona en SMC over de Ned. politie. Een must voor stations, die graag Ned. muziek draaien. Fl. 5,--

LEVERINGEN ONDER REMBOURS ZIJN MOGELIJK. U BETAALT Fl. 8,50 AAN REMBOURSKOSTEN EXTRA MET UITZONDERING VAN BESTELLINGEN BOVEN Fl. 50,--.

LP "ZEEZENDERS '80-'84. Enige maanden geleden maakten wij u deelgenoot van onze plannen om een LP uit te brengen onder deze titel. Gezien het feit, dat er o.i. nog te weinig spektaculaire dingen zijn gebeurd, waren wij van mening dat het beter is voorlopig nog geen LP, maar een single uit te brengen: "Welcome Caroline" met enige jingles, nieuwsflitsen, commentaren en spots, w.o. die van uw favoriete blad FRM.
Welnu, het ruwe materical is klaar; we wachten nu af, wat Laser 730 verder gaat doen. In ieder geval hoort u op dit plaatje de "start" van Radio Caroline, de Amerikaanse jingles, wellicht een stukje Wolfman Jack, een stukje van de jaarwisseling etc. Uiteraard ook nog de stem van Ronan O'Rahilly en de nieuwscommentaren. De plaat staat gepland voor de laatste week van februari.

Tel.: 020-721141 (Na 18.00 uur)

DE ENGELSE ZEEZENDERS DE JAREN '60.
HERHALING UIT FRM
JAARGANG 1975

RADIO ENGLAND & BRITAIN RADIO

Het eerste station zond de hele dag popmuziek uit met nieuwsuitzendingen op het hele uur. Tussendoor advertenties en aanbiedingen van transistorradio's en horloges ("Weet u welke dag het vandaag is? Weet u het niet?..... Wij hebben hier een horloge, dat niet alleen de tijd aangeeft.....).
Dit alles was royaal doorspekt met aankondigingen van vlotte, professionele Amerikaanse discjockeys: "U luistert naar Swinging Radio England".
Britain Radio was gericht op een ander publiek, degenen die van lichte, zoetige muziek hielden, zoals de identification al zei: "This is Britain Radio, the Halmark of Quality".
In het begin werkten er 6 DJ's op de "Laissez Faire", maar dit aantal werd later uitgebreid met nog 4 man. Men opende kantoren in Curzon Street, recht tegenover die van Radio London.
In de begintijd van de uitzendingen werden niet alleen luisterrapporten ontvangen van meer dan 3000 luisteraars, maar ook een minder gunstige reaktie van de Italiaanse regering, die een klacht indiende bij de Britse Postmaster-general, dat Engeland een zeer ernstige storing veroorzaakte op het radiostation Roma Two, vooral 's nachts. Dit station zond uit op dezelfde golflengte, daartoe gerechtigd volgens het Verdrag van Kopenhagen in 1948. In mei was er ook al een klacht geweest van Joegoslavie over storingen van het station Zagreb op 264.7 meter. Joegoslavie klaagde bij de Europese Broadcasting Union over deze storing, die veroorzaakt werd door Radio London op 266 meter en zei zelfs tijdens één van haar uitzendingen:
"Zagreb wordt gestoord door een buitenlands radiostation, dat zich Radio London noemt. Deze storing is het sterkst tussen 18.00 en 21.00 uur en maakt het luisteraars in verschillende delen van het land onmogelijk onze programma's te volgen".

In deze uitzending werd ook vermeld, dat er een toenemend aantal klachten werd ontvangen over slechte ontvangst. De luisteraars eisten, dat er maatregelen zouden worden genomenom de storingen op te heffen.

De 'Laissez-Faire'

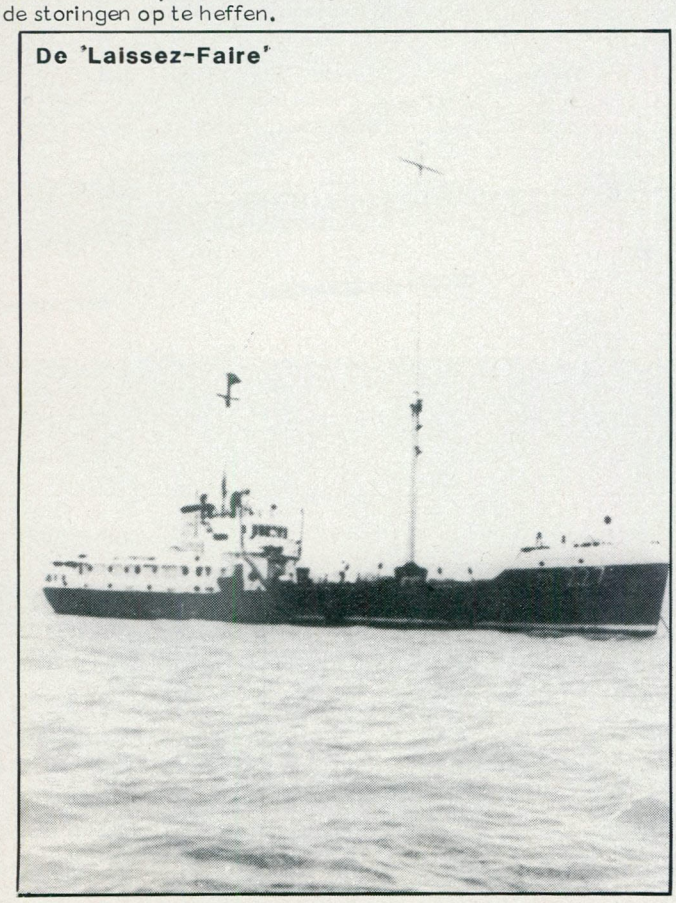

Een andere "piratenjager" was Sir Alan Herbert. In mei ging hij op de voor hem karakteristieke wijze bruisend van aktiviteit verder met zijn akties tegen de illegale zenders door een ontwerp in te dienen voor een anti-piratenwet. Hij geloofde er namelijk niet in, dat de maatregelen, die in januari 1966 in de Raad van Europa waren afgekondigd, voldoende zouden zijn om de zeezenders te laten verdwijnen.
In feite hadden sommige managers van de offshorestations er al over opgeschept, dat ze hun voorraden en advertentieopbrengsten wel uit andere landen konden krijgen, waarbij vooral aan de Verenigde Staten werd gedacht. Volgens Sir Alan zou de beste remedie zijn om de piraten tot werkelijk piraten uit te roepen volgens de wet en ze "in te rekenen". Dit zou het vermoeiende achtervolgen van hun bevoorraders en adverteerders vermijden. Eigenlijk was dit geen gek idee. Volgens het staatsrecht van vele landen worden sommige daden aangemerkt als piraterij, al is dat niet altijd zo volgens de internationale wetten. Slavenhandel bijvoorbeeld werd tot piraterij uitgeroepen in 1824.
Met Sir Alan, Joegoslavie en Italie op zijn nek, werd Mr. Wedgwood Benn op 18 mei ook al onder vuur genomen in The House of Commons. Mr. Faulds van de Labour Partij zei Mr. Benn, dat er nieuwe en sinistere ontwikkelingen gaande waren op piratengebied. Verbazing toen Mr. Faulds onthulde, dat er plannen bestonden voor weer een nieuw station: "Radio Freedom", een politiek station, dat in augustus wilde beginnen met het uitzenden van politieke propaganda. Er gingen geruchten dat het station zou uitzenden vanaf een schip, dat uitgerust werd door de Rhodesische Smith-regering, een advertentiekontrakt, dat eerder door Radio Caroline was afgewezen. Mr. Benn had al eens gezegd: "Er zijn op het ogenblik vier piraten, die vanaf zee uitzenden" (Er waren er natuurlijk 7, maar drie daarvan zaten op forten).
De Postmaster-General had geen exacte luistercijfers, maar "de regering overwoog legalisatie, zodra het tijdsbestek dat toeliet en dacht na over het feit, hoe aan de behoefte van het publiek aan de meer populaire muziek het best tegemoet gekomen kon worden". Hij werd er wel van alle kanten op gewezen, dat hoe langer hij zou wachten met optreden, hoe moeilijker het zou worden de piraten weg te krijgen. Hierop antwoordde Benn: "Daar ben ik mij van bewust. De storingen door deze stations veroorzaken steeds grotere problemen en dit is een kwestie van internationale verplichtingen". Vanuit deze oogpunten gezien bleek dat Mr. Benn moeilijkheden ondervond met het vinden van parlementaire tijd voor het vervullen van zijn "internationale verplichtingen" en het bestrijden van de "groeiende moeilijkheden", een benarde situatie.

Er was echter ook een man, die geloofde dat de piraten het nog wel een tijdje zouden volhouden, ondanks de klachten en tegenwerkingen. Mr. Philip Birch, direkteur van Radio London, vertelde delegaties op de jaarlijkse Conferentie van de Britse Radio en Televisie Kleinhandel te Brighton -op 17 mei- dat het nog één tot anderhalf jaar zou gaan duren, eer de regering werkelijk de wetgeving zou gaan aanpassen m.b.t. de piratenzenders. Birch verklaarde, dat de regering nu inzag dat er behoefte bestond aan deze vorm van uitzenden. "Voordat zij gaan optreden", zo zei hij verder, "zullen ze een vorm van onafhankelijke radio in het leven roepen volgens de richtlijnen, die wij nu volgen".
Van Mr. Birch' kant was de wens de vader van de gedachte, hoewel hij zei dat er een wetgeving door hem verwacht werd, die het onmogelijk zou maken op stations als Radio London te adverteren. De meeste adverteerders echter waren grote internationale bedrijven en die konden hun zaken ook van buiten Engeland regelen.

Poster: de 'Magdalena' (Mi Amigo 272)

NICOLENA

FRM

FREE RADIO MAGAZINE & TV!

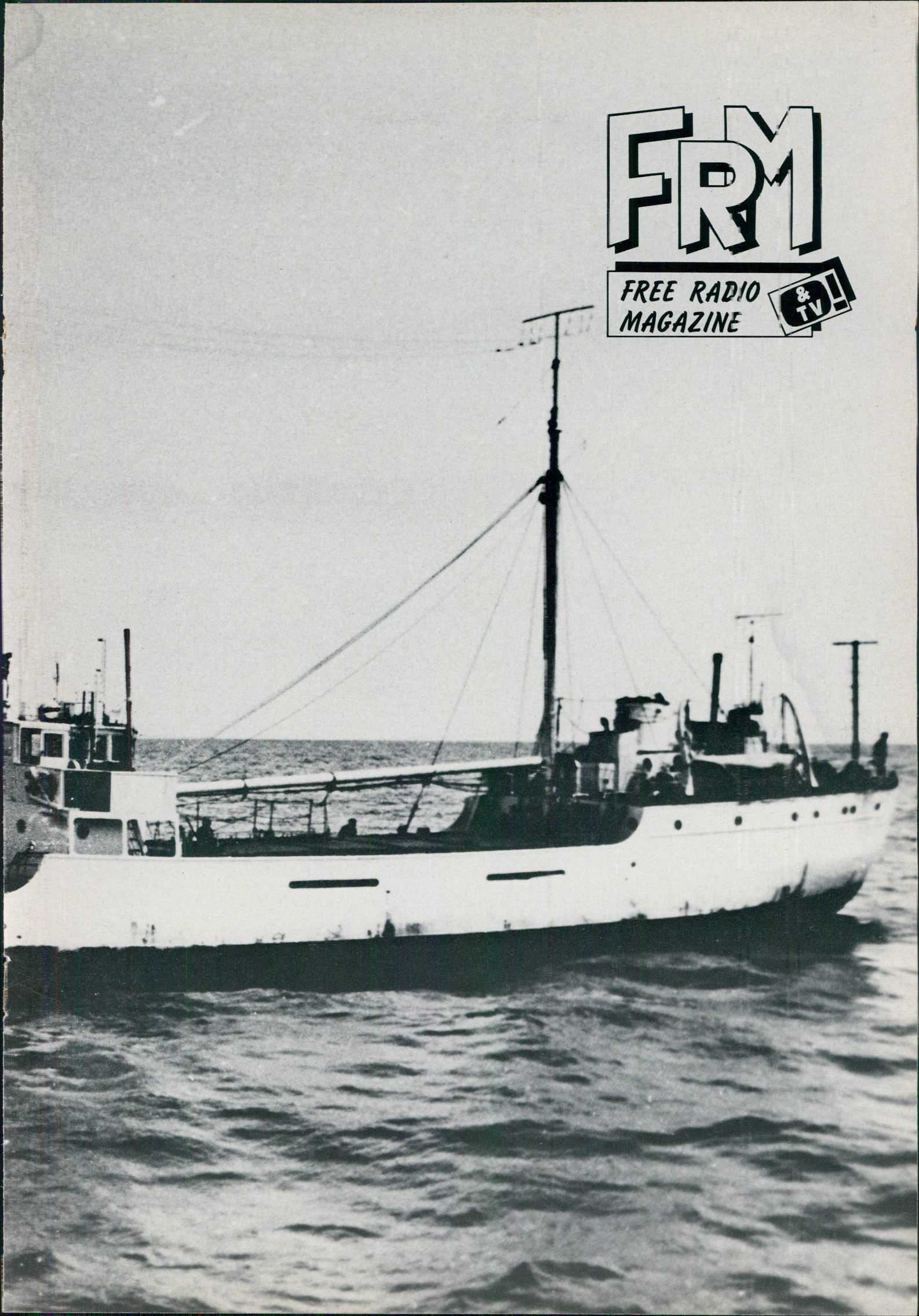

ON- & OFFSHORE door John Wendale

IK WIL DEZE O & O NIET BEGINNEN ZONDER ALLE LEZERS VAN FRM ALSNOG EEN ZEER VOORSPOEDIG JAAR TOE TE WENSEN. HET IS WEL WAT LAAT, MAAR DAT KOMT DOOR DE GECOMBINEERDE UITGAVE VAN DEC. EN JAN.
ER STAAT ONS -ONDANKS HET JAAR VAN ORWELL- M.I. NOG HEEL WAT TE WACHTEN IN DE KOMENDE MAANDEN. NIET ALLEEN IS CAROLINE NOG STEEDS IN DE LUCHT, MAAR OOK EEN TWEEDE ZENDSCHIP HEEFT ZICH BRCEDERLIJK NAAST DE ROSS REVENGE GENESTELD IN HET NOORDZEESOP. HET IS DE M.V. COMMUNICATOR, WAARVANAF (NU HOPELIJK) HET AMERIKAANSE TOP 40 STATION LASER 730 UIT ZENDT. HELAAS WAS LASER WAT VOORBARIG EN HAD MIJ BEGIN DECEMBER LATEN WETEN DIRECT VOOR KERSTMIS IN DE ETHER TE ZULLEN KOMEN. DIT MOCHT NIET ZO ZIJN.
NA CAROLINE EN LASER IS HET "DRIEMAAL = SCHEEPSRECHT", WANT IN AMERIKA WORDEN OPNIEUW VOORBEREIDINGEN GETROFFEN VOOR NOG EEN NIEUW ZENDSCHIP. OVER DEZE 3 ZEEZENDERS KUN JE IN DEZE O & O MEER TE WETEN KOMEN.

KORT ALLERLEI

Voordat we de zee opgaan eerst wat andere wetenswaardigheden. Begin december startte in Ierland Chris Carey -zomaar van de ene dag op de andere- met NOVA TELEVISION. De testuitzendingen duurden niet lang, want op 6 december werd hij door de Ierse PTT gemaand om de uitzendingen te staken. Carey schijnt inderdaad voor korte tijd uit de lucht te zijn geweest, maar kwam spoedig weer in de ether met zijn rondstraler, die een bereik scheen te hebben van zo'n 25 km. Nova TV zond de programma's uit van het Amerikaanse 24 uurs non-stop popkanaal "Music TV". Volgens de informant schijnt Carey die programma's met een satellietschotel op te vangen. Bij het ter perse gaan van dit nummer was het niet bekend of Nova TV nog in de lucht was. Ook Chris Carey was niet voor commentaar bereikbaar.

\+ + + + + +

Vlak voor Kerstmis verscheen de laatste "Caroline Road Show News Letter" van Robb Eden. Daarin kondigde hij aan, dat de C.R.S. op 31 dec. 1983 definitief was beëindigd. Hij liet doorschemeren, dat zijn relatie met Radio Caroline niet best meer was en dat hij zonder promotie voor de roadshow op het station de show niet meer "op de weg" kan houden. De Newsletter vermeldde, dat de Carolinefans het beste maar lid zouden kunnen worden van de "Caroline Movement", als men op de hoogte wilde blijven van alle Carolinezaken. Over deze "padvindersclub" o.l.v. John Burch heb ik in het verleden al eens het nodige gezegd, dus laat ik het hierbij. Mijn advies is: blijf het FRM lezen. Eden adviseert echter een abonnement op "Monitor" van Buster Pearson. Dat Eden dringend om geld verlegen zit, blijkt wel uit het feit, dat hij in de overlijdensbrief van de C.R.S. zijn complete platencollectie te koop aanbiedt tegen het hoogste bod.

\+ + + + + +

In Engeland blijft het gerucht circuleren, in de wereld geholpen door een persbericht dat aan alle grote Engelse kranten gestuurd werd, dat Radio Northsea Int. terug zou komen. Dit keer heeft R.N.I. echter niets te maken met Mebo uit Zürich. Hopelijk kan ik in het volgende FRM het persbericht bij O & O voegen.

\+ + + + + +

Zo verscheen er in de Record Mirror ook een nogal mysterieuze advertentie, waarin werd aangekondigd, dat spoedig vanaf het fort "Red Sands Tower" in de Theemsmonding "iets" zou gebeuren.

\+ + + + + +

Ex-Caroline DJ Johnny Moss had aangekondigd in Londen een eigen radiostation te beginnen, Orbit Radio. Hij heeft er nu van af gezien, omdat de Londense witte muizen, daar "Yellow Men" genoemd, het ene na het andere station uit de lucht halen. Johnny werkt nu bij ABC Radio in Tremore in de Ierse Republiek. Jammer van het jinglepakket, dat al klaar lag.

\+ + + + + +

In Leicester draaide sinds enige maanden ook een Radio Nova, dat echter niets van doen had met Nova uit Dublin. Ook zij besloten maar te stoppen vanwege de verhoogde activiteiten van de "Yellow Men". Eén van de DJ's was vroeger ook nogal betrokken geweest bij een van de mislukte zeezenderprojekten, Graham Paul.

\+ + + + + +

Niet alleen uit angst voor het "gele gevaar", maar ook door problemen met de VAT (de Britse BTW) was John Kenning, eigenaar van Radio Souvereign genoodzaakt voorgoed de stekker uit het stopkontakt te trekken. Souvereign had een jaar lang golden oldies over Londen uitgestraald via de middengolf.
Kenning moest op 10 januari ook nog eens voor de rechter verschijnen vanwege zijn illegale radiopraktijken. De rechter besliste dat al zijn apparatuur in beslag zou worden genomen en legde Kenning een geldboete op. Grijnzend verliet Kenning het gerechtsgebouw. Op 28 december was het station uit de lucht gegaan en had DJ Kevin Turner om 15.00 uur voorgoed afscheid genomen van de luisteraars. Nog geen twee dagen later was alle apparatuur en waren alle golden oldies stevig verpakt in kisten onderweg naar Italie. John Kenning is dat nu ook, want daar gaat hij een concurrerend station opzetten t.o.v. Nova Italie. Het geld dat nog over was, werd verdeeld tussen hem en programme director Chrispian St.John. (Over hem kun je meer lezen in het Caroline-overzicht).

Radio Souvereign was hiervoor al diverse keren uit de lucht gehaald, mede door aandringen van het Londense ILR-station Capital Radio bij het Britse Ministerie van Binnenlandse zaken. Capital zag steeds meer luisteraars afstemmen op Souvereign en beweerde een verlies te hebben aan reklame-inkomsten van 20%.

\+ + + + + +

VERDER MET RADIO CAROLINE !.....

Ik kan werkelijk niet voorbij gaan aan het artikel van collega Rob Olthof in het vorige FRM onder de titel: "Caroline..... en hoe verder?" Niet omdat iedereen (gelukkig nog steeds) vrij is te schrijven wat hij/zij wil, maar omdat Rob een aantal keren de plank behoorlijk misslaat of dingen in een onjuiste kontekst plaatst.
Zo zegt hij dat het merkwaardig is, dat Caroline nog steeds niet door de Britse overheid wordt gestoord. Ik denk (ondanks dat Engelse kranten bij de start bewaerden dat de Home Office had gezegd te zullen gaan "jammen") dat het heel onverstandig zou zijn wanneer men zou gaan storen. Om Caroline te overtroeven zou een sterkere zender nodig zijn dan die van de zeezender. Niet alleen Caroline op 963 kHz. zou dan worden gestoord, maar ook diverse andere stations zouden daar hinder van ondervinden zoals Finland, Portugal, Radio Sorbonne in Parijs e.d. Bovendien zou het een zeer hypocriete daad zijn van de Home Office, omdat zij deze maand in Genève op de World Administrative Radio Conference luid protest zullen laten horen tegen het opzettelijk storen van radiostations door Oost-Europese landen.
Rob Olthof denkt echter dat het komt doordat Ronan O'Rahilly de Ierse nationaliteit heeft, maar vooral ook omdat Ronan's grootvader mede-oprichter van de IRA geweest zou zijn (volgens Olthof). Als ik Rob was, zou ik wat voorzichtiger zijn met dit soort boute beweringen, waarvan hij trouwens geen enkel bewijs overlegt en alleen maar is afgegaan op de indianenverhalen, die altijd worden gebruikt (quasi grappig) om de reputatie van de Carolinemensen opzettelijk aan te tasten. Toch blijft Rob Olthof -zo schrijft hij- fan van Radio Caroline. Ik vind het nogal ambivalent. Dan stort Rob zich op zijn calculator om uit te rekenen wat de exploitatiekosten van Caroline geweest zouden kunnen zijn tussen 20 augustus en 20 november. Hij piekert zich suf hoe zij aan het geld komen. Van plugplaten lukt het ook al niet. Het antwoord is heel simpel: van de Canadese financiers, die contractueel hebben vastgelegd, dat zij dit zullen doen, totdat de reclame-inkomsten voldoende zijn om de exploitatiekosten te dekken. Natuurlijk blijven zij dat niet eeuwig doen, maar voorlopig nog wel.
En Rob, wees maar gerust, die reclame komt heus wel. Wat in ieder geval niet komt, zijn uitzendingen in de Nederlandse of Vlaamse taal. Ook niet via de tweede 10 kW. zender. Gewoon omdat Caroline (lees O'Rahilly) dat niet wil. Hij heeft totaal andere plannen met de tweede zender, maar daarover wellicht over enkele maanden meer. Dus geen Patrick Valain met Radio Bravo (Patrick was onlangs nog op de Belgische TV om o.a. mede te delen, dat het goed gaat met Radio Maeva, die ditmaal wèl een voorlopige vergunning heeft gehad) en geen Radio Atlantis van Adriaan van Landschoot.
Verder hoop ik dat Rob ooit nog eens een kans krijgt om zelf een kijkje op de "Ross Revenge" te nemen.

En vooral ook in de zenderkamer. Dan zou blijken, dat niet de stand-by 10 kW zender (t.b.v. de 50 kW) een "rot gebit" is, maar de derde 5 kW zender, ook van het merk R.C.A. zoals zijn twee sterkere broertjes. Deze 5 kW zender staat er inderdaad wat slordig bij, omdat die wordt gebruikt als "reserve-onderdelenmagazijn". De onderdelen van deze drie zenders zijn n.l. grotendeels uitwisselbaar. Rob beweert dat Caroline de Nederlandse media zou hebben uitgenodigd om een kijkje aan boord te nemen; de "toegangsprijs" zou alleen een beetje te hoog zijn uitgevallen. Radio Caroline heeft zelf echter niet één persmedium uitgenodigd voor een bezoek aan het schip; laat staan dat zij daar een prijs voor zouden hebben gevraagd. Er zijn tot nog toe maar twee mensen, die trips naar Caroline hebben gemaakt en daarvoor aan de passagiers een prijs hebben gevraagd: Rob Olthof en Fred Bolland. (Red. Herstel: drie. Gerard van Dam ook). Het waren met name de prijzen, die Bolland berekende waar enige kranten nee tegen hebben moeten zeggen. Andere zeiden echter ja. En wie wil weten waarom de Telegraaf niets over Caroline heeft geschreven, moet dat die "grootste krant van Nederland" dan maar eens ronduit vragen. Als Rob Olthof beweert dat alleen Aktueel en de Nieuwe Revue aandacht aan Caroline hebben besteed, dan spijt me dat voor hem. Gelukkig waren er heel wat meer media, die dat deden.

Dan nog iets over de onjuist vermelde onderzoekscijfers in het stuk van Rob. Hij zegt dat de Volkskrant aangaf dat Caroline (in Engeland) 3 miljoen luisteraars heeft. Nee, beweert Rob, Gallup zegt 4 miljoen. De Volkskrant had echter gelijk. Het Gallup Pool onderzoek geeft 3,1 miljoen luisteraars aan voor G.B. en zegt dat de luisterschare groeiende is. In Nederland onderzocht de NOS het bereik van de zeezender en kwam tot 1 miljoen. Luisteronderzoeken in andere landen zijn momenteel gaande. Ik hoop dat het voorgaande voor Rob nòg meer aanleiding zal zijn om fan te blijven van Radio Caroline.

LAATSTE NIEUWTJES CAROLINE

Op 3 december werd een boot met fans, die rond de Ross cirkelde plotseling verrast door een boot van de Suffolk police. Via de luidsprekers werden de fans gewaarschuwd niets te overhandigen aan de Carolinemensen, omdat zij anders zouden worden gearresteerd. Het gebruikelijke overgooien van zondagskranten moest dus achterwege blijven. Hoewel wat geschrokken, werden door de fans nog snel wat foto's gemaakt en kort daarna werd onmiddellijk richting kust gevaren, gedeeltelijk onder escorte van de politieboot. Hiermee wordt aangetoond, dat ook de Engelse politie te water illegaal bezig zou zijn, want in internationale wateren hebben zij geen enkele bevoegdheid. Zij hadden daar dan ook niemand kunnen arresteren. Op 8 december (pas.....) maakte de Engelse telefoondienst een einde aan de telefoonverbinding tussen wal en schip; dit in opdracht van de Home Office. Iedereen en zeker de Carolinemensen was verbaasd dat dit pas na 3 1/2 maand gebeurde. Het mag duidelijk zijn dat Caroline nu voornamelijk met CB-apparatuur contact onderhoudt met de vaste wal en natuurlijk gebeurt dat in geheimtaal want iedereen kan meeluisteren. De ship-to-shore line mag alleen nog in noodgevallen gebruikt worden.

In deze eerste week van december cirkuleerde ook in Engeland het hardnekkige gerucht, dat O' Rahilly met Van Landschoot zou hebben onderhandeld over de terugkeer van Radio Atlantis op de 10 kW zender van Caroline. Tevens was het gerucht over de komst van Radio Bravo via diezelfde 10 kW zender, opgezet door de mensen van de Belgische vrije radio Maeva, het gesprek van de dag onder de vrije radio aanhangers. Pure onzin dus; bovendien spreken alle partijen dit tegen.

Half december vernemen we, dat Chrispian St.John besprekingen zal hebben met Caroline. Het onderwerp van die besprekingen is niet bekend.

Ook Andy Archer had een bespreking met Ronan O' Rahilly. Die verliep echter in een minder aangename sfeer. Andy was met de tender op 3 dec. van boord gegaan, terwijl het zijn beurt niet was. Bovendien had hij bij aankomst in de haven een nader onderzoek door de douane uitgelokt, door vanaf de tender naar de kade te schreeuwen, waar enkele douanebeambten stonden: "I'm Andy Archer, I'm working for Radio Caroline, come and get me. And this is Dixie Peach". O' Rahilly was woedend op Archer, die zich aan boord volgens de deejays als een prima donna gedraagt. Hij kreeg echter nog één kans. Tot nu wil niemand bij Caroline op dit incident nader ingaan. Archer was dus bijna ontslagen. Ook is niet duidelijk, of hij nog steeds programme director zal blijven. Andy heeft net een boekje voltooid onder de titel "Caroline 319 into the 80's" en ook spreekt hij reklameboodschappen in voor radio en TV.

Op het Carolinekantoor had men niet alleen problemen met Andy Archer. Het begon er uit te zien alsof er met Kerstmis maar drie DJ's aan boord zouden zijn. Niemand had nog trek om met de feestdagen in te vallen. Ook DJ's van de "landbased scene", die ijlings werden gebeld zagen er geen brood in. Op 10 en 17 december was Caroline tussen 9.00 en 17.00 uur compleet uit de lucht. Er werd aangekondigd, dat dit voor werkzaamheden aan de antenne was, maar in werkelijkheid bleek een tekort aan olie de oorzaak te zijn. Toen de kapitein bemerkte dat er nog maar 20 ton olie over was, gaf hij opdracht om tijdens het daglicht de generatoren af te zetten. 's Nachts moesten ze blijven draaien voor de verlichting en centrale verwarming. Bill Bo Baggins, tweede zendertechnicus aan boord, maakte van de tijd gebruik om de zenders nog wat "op te peppen". Maar zaterdagavond 17 december bleek dat het er niet beter, maar slechter op was geworden. Dit tot grote ergernis van Peter Chicago, die aanvankelijk op vakantie naar Amerika had gewild. Chicago moest weer aan boord. Het weer was alleen zo slecht, dat dit niet meteen lukte. Doordat er niet getenderd kon worden en DJ's niet bereid waren hun kerst en oud & nieuw op te offeren, waren steeds 2 DJ's aan boord genoodzaakt om twee programma's per dag te verzorgen. Met name op werkdagen ging het station op het middernachtelijk uur uit de lucht.

Inmiddels was het wel gelukt om de Ross met olie te bevoorraden. Rond die tijd echter was men bij Caroline een peu nerveu geworden door het voor anker gaan van het nieuwe zendschip van LASER 730, de m/v "Communicator", nota bene slechts 2 1/2 mijl van de Ross verwijderd. De geschiedenis herhaalt zich, wanneer we terugdenken aan de komst van Radio London in 1965.

In de nacht van 20 op 21 dec. werd in Groningen op de toen nog toekomstige frequentie van LASER, 729 kHz, het signaal van Radio Caroline ontvangen. De melding kwam echter alleen uit het hoge Noorden. Caroline tekende halverwege de laatste maand van '83 een contract met een bureau, dat de plaats innam van Major Market Radio, om in Amerika reclamezendtijd te gaan verkopen: Radio Sales Int. Dit bureau kondigde aan goede zaken voor Caroline te kunnen doen en verwachtte de zender spoedig van commercials te kunnen voorzien. De nieuwe tarieven lopen van 325 dollar voor 10 sec. tot 1170 dollar voor 60 sec. R.S.I. hoopt binnen een jaar een omzet voor Caroline te hebben verzorgd van ca. 10 miljoen dollar.

Ondanks al die goede vooruitzichten ging het op de Noordzee minder goed. Al dagenlang werd er op de 10 kW zender gedraaid om olie te sparen. De ontvangst liet zeer te wensen over. De atmosfeer aan boord scheen er niet onder te lijden, getuige de programma's met kerst en oud & nieuw. Toen was het ook geen verrassing meer, dat de 2e technicus op 28 dec. van boord was gehaald en Chicago was teruggekeerd. In de nieuwjaarsnachtprogramma's was zijn stem luid en duidelijk te horen. Kort daarvoor had Peter twee nachten aan de 50 kW RCA gesleuteld en met carriers getest gedurende de nacht. Eindelijk was het signaal weer zoals het hoort te zijn. Kort daarvoor verklaarde Peter aan land, dat Caroline waarschijnlijk nooit meer dan 23 kW. uit de 50 kW zender zou kunnen halen, omdat dit type Ampliphase zenders van RCA eigenlijk niet geschikt is voor op een schip. Volgens leverancier Besco in Texas kan die 50 kW wel gehaald worden, maar dan is aanvullende apparatuur nodig; kosten Fl. 40.000,--.

Op 5 jan. bevestigde het Carolinekantoor nog in onderhandeling te zijn met Chrispian St.John om hem aan te stellen als hoofd nieuwsdienst. Maar inmiddels heb ik opgevangen dat het in de bedoeling ligt om CSJ niet alleen als eerste verantwoordelijke voor het nieuws naar de Ross te sturen, maar ook als programme director. Chrispian zou eindelijk een eind moeten maken aan de steeds wisselende formats die de DJ's uitvoeren: van album naar top 40, van disco terug naar album etc.

Chrispian wil een meer herkenbaar format gaan invoeren t.b.v. een breed publiek. Hij vindt de muziek die nu wordt gedraaid "rubbish for freaks". We zullen zien. Met de komst van Chrispian schijnen ook Peter Clark, Carl Kingston, Peter Quinn en wellicht nog andere DJ's naar de Ross vertrekken om een 24 uurs programmering in elkaar te spijkeren die moet klinken als een klok. Het is duidelijk dat men t.o.v. LASER 730 een stevige positie wil innemen en men zo min mogelijk luisteraars wil verliezen. Dit alles duidt in de richting, dat Andy Archer baas-af is, hoewel je steeds voor verrassingen komt te staan.

Op 10 jan. leest Grant Benson het nieuwe adres van Caroline in Amerika voor:

Radio Caroline, New York 11518 USA

Hiermee hoopt men de afhandeling van de post te kunnen bespoedigen. Die dag werd wonderwel een "nieuwe" jingle gedraaid.
Een dag later -op 11 januari- was zomaar de eerste "commercial" te horen, zij het echter voor Caroline zelf. Het was een spot voor T-shirts en sweat-shirts, te bestellen op het New Yorker adres.

LASER: VERTRAGING

NOGAL OPTIMISTISCH MELDDE IK IN HET VORIGE FRM, dat LASER 730, VANAF HET ZENDSCHIP "THE M/V COMMUNICATOR" DIRECT VOOR KERSTMIS VAN START ZOU GAAN OP 729 KHZ. BLIJKBAAR IS ER IETS (GOED) FOUT GEGAAN, WANT NU IK DIT SCHRIJF (11-1- 1984) LIGT DIT NIEUWE ZENDSCHIP NOG STEEDS 2 1/2 MIJL NAAST CAROLINE, ZONDER ENIG GELUID OP DE RADIO TE PRODUCEREN.

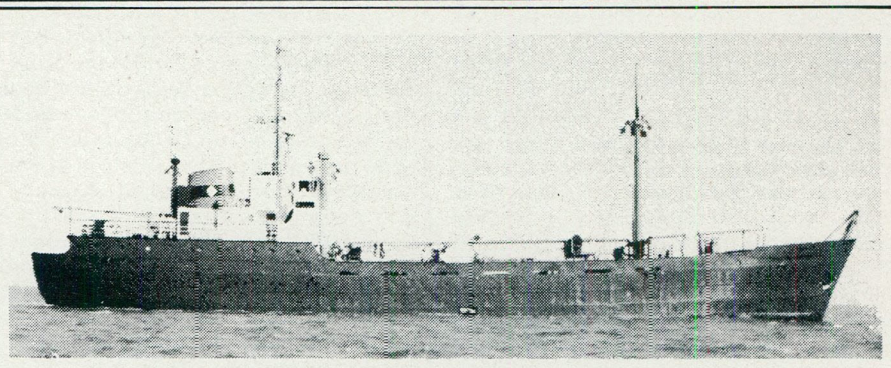

M/V Communicator (toen Gardline Seeker) in april 1980

Nadat het Laserschip eind november de haven van Miami (Port Lauderdale) had verlaten, maakte het de eerste tussenstop bij de Azoren (St.Michaels Island). Aanvankelijk zou de tweede stop in Spanje zijn. Maar tenslotte koos men de haven van New Ross (hoe kan het zo?) in de Ierse Republiek en voer daar op 13 december binnen. De voornaamste reden om die Ierse haven aan te doen lag in het feit, dat tijdens de overtocht de satellietapparatuur behoorlijk beschadigd werd. Racal Decca, de Britse leverancier van die electronica, weigerde om reparaties op volle zee uit te voeren, zeker als het schip op de definitieve ligplaats zou liggen. In New Ross repareerde Decca de satellietapparatuur wel. Volgens zeggen zou daar ook een tweede generator aan boord zijn gebracht. Bovendien werden voorbereidingen getroffen om het reserve antennesysteem op te kunnen hangen, een horizontale ("waslijn") antenne zoals die op het Veronicaschip in gebruik was. Blijkbaar was de "T-aerial" niet voorhanden en was men op zoek gegaan naar een "engineer", die het karweitje zou kunnen klaren om de antenne te fabriceren en op te hangen. Dit zou ex-R.N.I. technicus Robin Banks zijn.

Al gauw werd duidelijk dat de stuwende kracht achter het LASER projekt niemand minder is dan Roy Lindau. Hij was in het begin van de jaren '80 (eind '80, 1981 en begin '82) betrokken bij Caroline, als vicepresident marketing bij Major Market Radio. Al zijn opgedane kennis en relaties t.a.v. adverteerders heeft hij nu in het nieuwe zeezenderprojekt gestoken. Hij is zelfs zover gegaan, dat hij zijn goede baan bij M.M.R. hiervoor heeft opgezegd. Voor Laser werd de firma Deka Overseas Inc. opgericht, die ook staat vermeld als eigenaar van het schip bij het Panamese scheepsregistratiekantoor in New York. Deka is gevestigd in een kantoortje op Madison Avenue (net zoals Major Market). Ook Lindau's secretaresse Helen voegde zich bij hem en tot nu toe beantwoordt zij de telefoon alsof zij van de "answering service" is. Zij blijft volhouden niets van Laser te weten. Dit schijnt te veranderen zodra Laser in de lucht is. Lindau kan door de satellietverbinding rechtstreeks met het schip bellen, wanneer hij maar wil. Toch blijkt nu dat Lindau niet de werkelijke grote man is met het geld achter het projekt. Dit blijkt zo goed als zeker mr. K..... uit Miami te zijn.
(Helaas kan zijn naam niet worden vermeld)
Ook was er oorspronkelijk een tweede Amerikaanse financier, die tevens een tweede station vanaf het schip wilde starten. Hij haakte echter na enige maanden af. Voor korte tijd was een Engelsman ingehuurd, die het schip moest zoeken en kopen. Hij zat vroeger in de "shipping business", werkte vervolgens in 1981 een korte periode voor Caroline, toen voor James Ryan en in het najaar van '83 voor Deka Overseas Inc. Hij schijnt nu weer uit het projekt te zijn.
Oorspronkelijk beweerde Laser twee 50 kW zenders aan boord te hebben van het merk CSI. Ook de CSI fabriek (met overigens een zeer slechte reputatie: ze zijn 3x failliet gegaan en veranderden 4x van naam. Ook schijnt de kwaliteit van de zenders -volgens Amerikaanse zendertechnici- bepaald niet optimaal te zijn) beweerde twee 50 kiloWatters te hebben geleverd. Nu echter blijkt Laser vier 25 kW zenders aan boord te hebben die naar believen òf apart òf gekoppeld gebruikt kunnen worden tot 50, 75 of 100 kW. Volgens één van de CSI mensen, George Bicochi, leverden zij niet alleen de zenders, maar ook het antennesysteem. Hij beweerde dat Laser op 840 kHz. zou gaan uitzenden (die frequentie bestaat niet) en dat de hoogte van de ballonantenne 210 feet zou zijn. De Lasermensen spreken dit op alle fronten tegen en blijven volhouden dat die hoogte ca. 400 feet is en de frequentie 729 kHz.

Met zeven kotszieke DJ's belandde de Communicator op 19 dec. voor de Engelse kust. Omdat er nogal wat getenderd moest worden met apparatuur en mensen, leek het de kapitein (omdat het station nog niet in de lucht was geweest) wel makkelijk om een halve mijl uit de kust bij Margate voor anker te gaan. Dit tot grote irritatie van de kustwacht, omdat de Communicator precies in de scheepvaartroute ging liggen. De kustwacht waarschuwde diverse malen, maar het schip bleef liggen. Vanaf de kust had een Lasermedewerker over de scheepsradio meegeluisterd. Hij ondernam meteen actie en voer meteen met een bootje naar het zendschip en liet de kapitein onmiddellijk vertrekken naar de definitieve ligplaats, 2 1/2 mijl naast Caroline. Caroline DJ's maakten hiervan gelijk melding en zeiden o.a. "Our red painted neighbours arrived". Laser had geen uur langer moeten blijven liggen, want de Home Office had een boot opdracht gegeven om de "Communicator" te enteren en binnen te halen. Volgens Laser werd de verantwoordelijke kapitein ontslagen.
Vanuit Ierland hoorde ik van DJ Stuart Clark van het station ABC Radio in Tremore, dat een collega van hem aan boord van de Communicator was geweest. Die had 2 ballonnen gezien (klopt, er is één reserveballon aan boord) en op het dek twee grote tanks met heliumgas. Er waren drie zeer moderne en luxueuze studio's aan boord. Meer was niet bekend. De studio-apparatuur, zo hoorde ik onlangs, werd geleverd door de firma Transcom uit Philadelphia.
Wat betreft de reklame op LASER zijn de namen gevallen van Phillip Morris en General Motors. Van andere adverteerders is nog niets bekend geworden. Alle contracten zouden op 15 december 1983 ingaan. Omdat het station toen nog niet in de lucht was, zijn de contracten, die in looptijd varieren van 2 tot 6 maanden, t.a.v. de startdatum op 15 januari gezet.
Onder de zeven DJ's zijn twee vrouwen, waarvan één naam bekend is geworden: Jessy Brandon. Er wordt beweerd dat deze club van zeven de tijd aan boord heeft doorgebracht met het overspelen van alle platen op cartridges, die afgespeeld worden op een Revox lineair tracking systeem.

Steeds weer moest Laser nieuwe startdata geven en er was altijd een nieuw excuus. De werkelijke reden van de lange vertraging was helaas niet te achterhalen. M.i. kan dit slechts twee oorzaken hebben (ik hoop binnenkort de werkelijke reden te kunnen geven van het uitlopen van de start): òf het maken van een "waslijnantenne" was niet zo simpel als men dacht en er konden niet gauw genoeg de juiste mensen gevonden worden om het zaakje te klaren òf Laser is wijs geworden en heeft alle commentaar van de B.B.C. en de Home Office over de gekozen frequentie van 729 kHz. niet naast zich neergelegd. De BBC heeft de Engelse pers gezegd, dat zij bij de Home Office een klacht hadden ingediend, omdat ze bang waren dat Laser BBC4 op 720 kHz. zou gaan storen. (Caroline spettert nu ook zo'n 3 kanalen naar links en rechts op de band). Het Department of Trade, het onderdeel van de Home Office, dat belast is met omroepzaken, had op haar beurt aangekondigd Laser te zullen gaan storen als zij naast de Beeb zouden kruipen. De vertraging bij Laser zou dus ook kunnen inhouden, dat men alles moet

afstemmen op een nieuwe frequentie. Dit geldt dan voor de zender en de twee antennesystemen. Maar niet te vergeten voor het speciale "LASER SPACER 730" jinglepakket, want dat zou dan aangepast moeten worden.
Hoe dan ook, er wordt (werd) aardig gesleuteld aan boord van het 57 meter lange schip, dat overigens veel lijkt op de Mebo 2 en de Magda Maria.
Op 28 oktober werd overigens de naamswijziging van "Caroline Seeker" in "Communicator" officieel; de registratie van het schip in Panama was geaccepteerd onder registratienummer 10506 PEXD. Tot het schip de haven van Port Lauderdale verliet was er zo'n slordige 4,5 miljoen gulden in het project geïnvesteerd.

Terug naar de discjockeys. Hierover gaat het gerucht dat zij na aankomst on Ierland zo schoon genoeg hadden gekregen van hun zeeziekte, dat ze van boord gestapt zouden zijn en met het eerste vliegtuig terug naar de states waren gevlogen.
Een andere versie van het gerucht (dat trouwens door Laser ten stelligste wordt ontkend) zegt, dat vier van de zeven DJ's waren verdwenen. We zullen dat spoedig weten.

Mogelijk zou dit een derde reden van vertraging zijn.
Het leukste gerucht, dat ik hoorde was, dat zodra de ballonantenne van Laser opgelaten zou zijn, de DJ's van Caroline, gewapend met een geweer, de ballon stuk zouden schieten. Aardig niet? Dit is pure nonsens. Want kennelijk hebben Caroline en Laser een goede relatie en smeden zij plannen om een gezamenlijke tenderdienst te gaan onderhouden vanuit Spanje.

Wat de DJ's betreft zijn de popstations die zij hier voor het eerst hoorden: BBC1, Luxembourg, Hilversum 3 en vooral Caroline nogal vervelend en doods. Alleen Luxembourg vonden zij "wel aardig".

Kenners, die langs het schip zijn gevaren rond het weekend van 7 en 8 januari zagen al gauw dat de Communicator eigenlijk te klein is voor haar taak. Als een kurk werd de boot op de golven heen en weer geslingerd.
Vreemd genoeg reageerde niemand op de bezoekers, die langszij kwamen. Het leek wel een spookschip. Op het dek stond een hoop rommel uitgestald. De waslijnantenne hing.

DERDE ZEEZENDER

START GEPLAND ROND SEPTEMBER

Als er één schaap over de dam is, volgen er meer. Zo is het ook altijd in de zeezenderwereld gegaan. Avontuur, geld of radiomensen óf een combinatie van deze drie mogelijke motieven, is weer aanleiding voor een aantal Amerikanen om met een derde zendschip naar Europa te varen.
Tot nu toe zijn we met Caroline (en met Laser zal dat ook wel zo zijn), Goddank gevrijwaard gebleven van radiodominees. Welnu, deze nieuwe zendmanakken willen 2 stations vanaf een schip laten uitzenden, één met popmuziek (dat wordt knap eentonig) en het andere met Gods woord. Helemaal definitief is de zaak nog niet, maar zoals het er nu naar uitziet wordt er serieus gewerkt. Zo is men nu bezig met een marktonderzoek om aan de hand van de uitkomsten te beslissen om wel of niet door te gaan en zo ja, om die gegevens te gebruiken om met name het popstation op de markt af te stemmen. Er valt pas over twee of drie maanden meer te melden over dit nieuwe initiatief.

JOHN WENDALE.

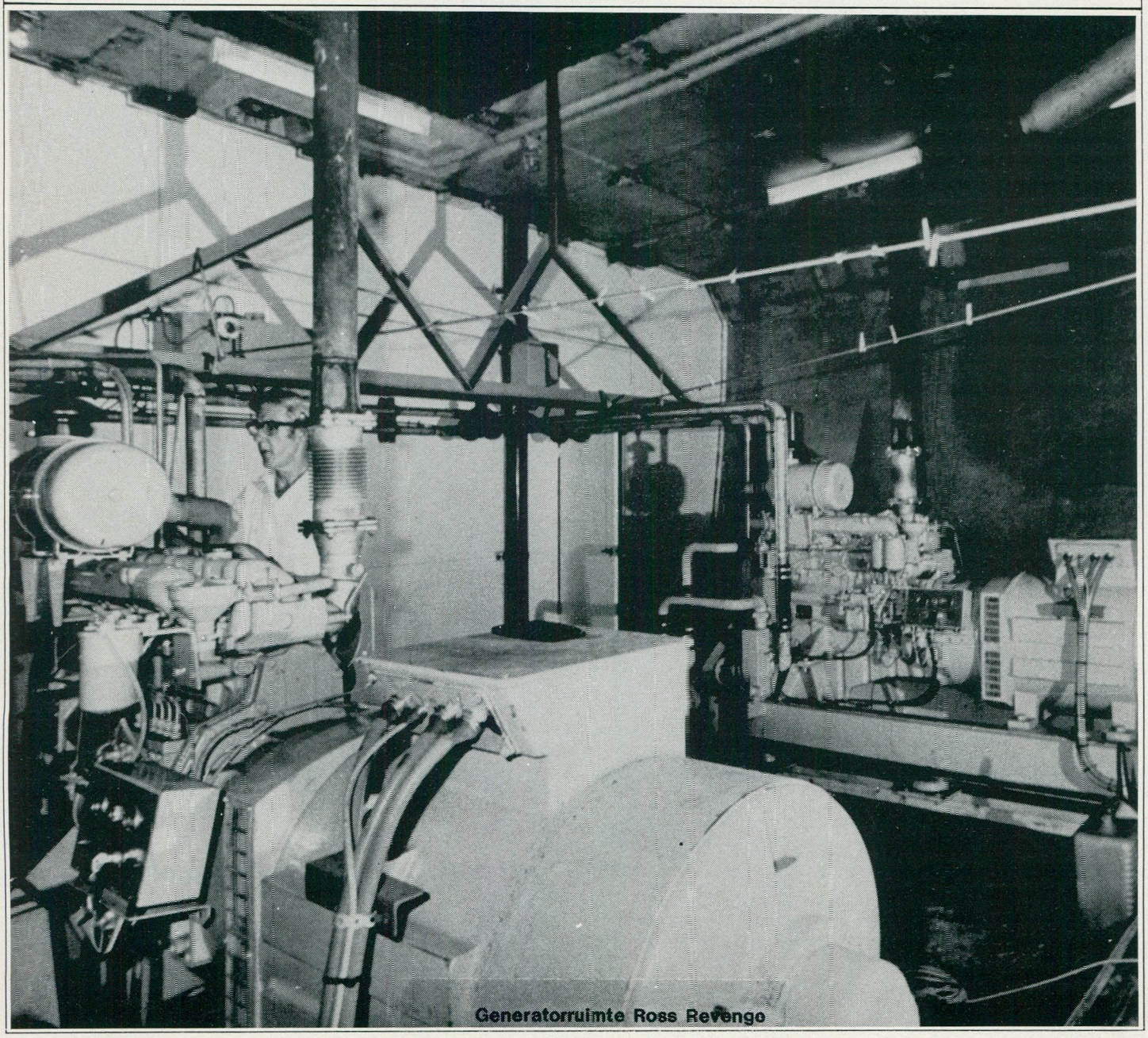

Generatorruimte Ross Revenge

KORTE GOLF

IERLAND

In Ierland schijnt iedereen zijn eigen kortegolfstation te beginnen. We weten dat Dublin Radio al een heel poosje bezig is op 6910 kHz. en dat gebeurt met wisselend succes. Men wordt regelmatig in Amerika gehoord, heel Europa is wel zo'n beetje bereikt en er zijn zelfs brieven binnen uit Australie. Hun odres is 58, Inchicore Road, Dublin 8.

Emerald Radio is een station, dat enkele keren op 6350 kHz. gehoord werd. Helaas ontbreken bijzonderheden en het odres. Het Ierse Radio Enterprise is op onregelmatige tijden te beluisteren via 6317 kHz. Adres: P.O.Box 1190, Dublin.

Radio Ierland Int. was eerst op 6293 kHz. te beluisteren. Men verhuisde echter naar 6299 kHz. waar men ernstig storing ondervond van stations, die ook voor deze frequentie hadden gekozen. Nu is R.I.I. weer te horen op 6293 kHz. Soms met een goed signaal. Er worden wel eens programma's van Dublin Radio 2 uitgezonden. Het odres is 103B, Barrow Road, Dublin Industrial Estate, Dublin 11.

Op 6278 kHz. vinden we het station uit Ierland, dat het meest frequent te beluisteren is: Westside Radio. Vaak heeft dit station te maken met condities, waardoor de ontvangst niet zo best is. De DX-show die men presenteert is van nul of generlei waarde. Westside Radio is te bereiken via 53, Charleston Road, Dublin 6.

Radio Mi Amigo komt ook uit Ierland. Zij zenden uit via 6276 kHz. Vroeger zat dit station op 6928 kHz. Adres: North Street, Swords, Co. Dublin. Capitol Radio is het station op 6268 kHz. Men ligt daardoor behoorlijk in de clinch met het Engelse Radio Krypton. Dit is natuurlijk ook een piraat, maar Krypton gebruikt de freq. 6265 kHz. en dus zitten de stations elkaar behoorlijk dwars. In Ierland was men zo onsportief om helemaal niet in te gaan op pogingen de storing, waar beide stations last van hebben, op te lossen. Het gevolg is dus een matige ontvangst. Dat is erg jammer voor Krypton, want zij zenden al enkele jaren op deze vaste frequentie uit. Capitol Radio gebruikt hetzelfde odres als Radio Mi Amigo.

South Dublin Radio is te horen via 6243 kHz. Men doet wel eens programma's voor andere stations. Het odres is 4, Cambridge Villas, Rathmines, Dublin 6. Premier Radio dook enkele maanden geleden weer op nodat zij -naar hun zeggen- gestopt waren met KG-uitzendingen. De frequentie is 6218 kHz. en het odres: 139 Ballyfermond Road, Dublin 10.

Dat waren de Ierse stations met enkele bijzonderheden. Veel van deze stations hebben vroeger ook al op de KG uitgezonden. Zeer onregelmatig, want een beetje regelmaat is er -op een enkeling na- in Ierland helemaal niet bij. Verder zenden de meeste stations met een behoorlijk vermogen uit en hebben zij helemaal niet in de gaten, dat er ook nog andere stations zijn, die in de KG-banden uitzenden, waardoor het regelmatig voor komt dat er fikse herrie ontstaat. Allemaal dingen, die erg jammer zijn. Tenslotte kunnen we nog vermelden, dat Radio Mi Amigo (onregelmatig) ook via 1359 kHz. uitzendt en dat Dublin Radio ook via FM en middengolf te beluisteren is. Dublin Radio is onlangs gestart met een aktie, waarbij zij de luisteraars opgeroepen heeft te schrijven naar:
MR. JIM MITCHELL, MINISTER FOR POST & TELEGRAPHS, LEINSTER HOUSE, DUBLIN 2, IRELAND. Dit vanwege hun aanvraag van een legale status.

PIRATEN UIT DE HELE WERELD

Piraten: je komt ze tegenwoordig overal tegen. Belgie, Nederland en Engeland hebben voor de luisteraars wel zo'n beetje de beste. Echter, ook andere landen hebben veel stations. De meesten doen meer dan de mensen lekkere muziek brengen; aktieradio zou zoiets in ons land heten.

In Nicaragua botert het niet helemaal, dus komen er verzetsbewegingen. Zij gaan hun mening kenbaar maken via de radio. Natuurlijk krijgt men daar geen ruimte op de legale stations, zeker niet met de mening, die men er op nahoudt. Dus gebeurt dat illegaal. Twee stations proberen het regelmatig. Het zijn de Voice of Sandino en de Voice of Free Nicaragua. De eerste zendt uit via 6220 kHz. terwijl de tweede het op 5770 kHz. doet.

Deze stations zijn uiteraard helemaal niet benieuwd naar luisterrapporten. Er wordt dan ook geen odres doorgegeven.

In het Midden-Oosten is het precies hetzelfde. Chaad heeft b.v. een grote groep inwoners, die het volledig met de mening van Libie eens is. Dus maak je dat kenbaar via de radio op 6009 kHz. Radio Bardai heet het station en men zendt uit met een behoorlijk groot vermogen. De Swapo is een beweging in Namibie en zij hebben een station, dat via 3396 en 9595 kHz. uitzendt. Dit station wordt regelmatig in Europa ontvangen, wat te wijten is aan een behoorlijk vermogen. De Voice of the Iraqi is het illegale station van de Koerden en die hebben ook nog een tweede station, dat uitzendt onder de naam Voice of the Iraqi People. Radio Truth is een station, dat uitzendt via 4902 kHz. vanuit Zuid-Afrika. Men is sterk gekant tegen de apartheidspolitiek en men zendt ook programma's uit naar andere landen. De Voice of Arab Lebanon doet programma's op 6204 en 6233 kHz. Het is een station, dat uitzendt voor Moslems.

We kunnen zo natuurlijk nog wel een poosje doorgaan, maar dat zou weinig zin hebben. Piraten..... je vindt ze overal. Maar voor ons is het helemaal niet zo aantrekkelijk. De meesten van eerdergenoemde stations zenden uit, als wij ze helemaal niet kunnen ontvangen en dat heeft verder ook geen nut, omdat wij -over het algemeen- niets verstaan van de taal.

UITBREIDING FRS-H

Een jaartje terug stond men voor een zwarte periode in het bestaan, maar nu gaat het beter dan ooit. Niet dat men stinkend rijk is geworden, maar in sportief opzicht is de FRS-H in staat de luisteraar beter te voorzien van goede programma's. Een nieuw jinglepakket, nieuwe en te gekke programma's (b.v. FRS-H goed NUTS) en zendtijduitbreiding van 2 uur, zodat men het station elke 3e zondag maar liefst 6 uur lang kan beluisteren. Een prettige karttekening is, dat Peter Verbruggen door de uitbreiding in uren 45 minuten heeft voor zijn DX-show hoewel hij daar de eerste de beste keer al de mist mee inging. Dat hadden we te danken aan de stakende posterijen. Hierdoor kreeg Peter nauwelijks nieuws binnen en wat je niet hebt kun je niet vertellen. Maar 3 kwartier de volgende keer ..... te gek. En het station ligt nog altijd bijzonder goed in de picture. POSTBUS 41, 7700 AA DEDEMSVAART is het odres van FRS-H.

WORLD LISTENERS SERVICE

Een oudje, dat terugkeerde. Men zendt uit op 6225 kHz. waar het weer lekker druk begint te worden. Britain Radio Int. zit er, Radio M.A. uit Nederland mag er graag overheen gaan zitten en op feestdagen gebruikt ook Radio Kristel deze frequentie. WLS nu dus ook. Het station was een dik jaartje terug ook te beluisteren, maar dat liep allemaal niet zo lekker.

Nu doet het dat wel, volgens de medewerkers. Er zijn er maar een paar over van vroeger. De rest is nieuw. Een programma van WLS is wel leuk, want het is iets heel anders dan we van de gemiddelde piraat gewend zijn. WLS maakt gebruik van erg veel Amerikaanse jingles.

VICTORIA

Het Duitse station, dat de hulp inriep van 2 stations in Italie draait minder lekker dan je zou verwachten. Ten eerste loopt de boel met de Italianen niet zo soepel als zou moeten. Regelmatig is het station dan ook niet te beluisteren via de freq. van Radio Milano. Dat is dus 7105 kHz. Via Radio Milano Int. is het af en toe ook waardeloos. Dus een sukses is het zeker voor ons landje niet. Nu is Victoria een station, dat zich volledig op Duitsland richt, dus daar hebben wij weinig mee te maken. Wel is het jammer, dat een station, dat zich zo vreselijk professioneel voordoet, geen behoorlijke jingles kan (laten) maken. Men heeft allerlei verknipte dingen met als toppunt van afschuw de versie van The Kinks. Nee, Victoria moet uit een ander vaatje gaan tappen. Postfach 1314, D-6380 Bad Homburg.

APOLLO IN DE PROBLEMEN

Ook al door de poststakingen heeft Radio Apollo geen uitzicht op een nieuwe int. uitzending gehad. Dat is vreselijk jammer. De programma's van de Duitse en Nederlandse service worden in de studio van Radio Enterprise opgenomen, maar konden niet verstuurd worden. Hopelijk kunnen we ze deze maand horen. P.O.Box 319, Edenbridge, Kent, U.K.

ONTVANGSTEN

We moeten nu wel een behoorlijke tijd terug. Bedankt, Tante Pos. Gelukkig hebben nu weer verschillende mensen de pen ter hand genomen en mij de helpende hand geboden en die heb ik met twee handen aangegrepen, want op enkele dagen na bleef de radio uit door omstandigheden. Mijn dank gaat dan ook uit naar Charles van Driest, Chris Latiers, Kees Swaagmen en nog enkele anderen.
We zullen starten in oktober:

23 OKTOBER 1983:

Een ier op 6278 kHz. Het is WESTSIDE RADIO en de sinpo is 14322. KLA RADIO uit de U.K. vinden we vandaag op 7332 kHz. en is goed voor sinpo 35333.
Op 7380 kHz. vinden we een popmix en waarschijnlijk is dit een test van RADIO MADISON uit Duitsland met als adres: Postbus 41, 7700 AA Dedemsvaart. De sinpo was 45444.
RADIO KRYPTON was weerpiraat op 6262 kHz. en krijgt sinpo 34223. Op 6206 kHz. vinden we RADIO DELMARE (België) met sinpo 34444 en vrij aardige programma's.
W.M.R. uit de U.K. vond een plekje op 6239 kHz. en krijgt sinpo 24122. Deejay Chris James nam afscheid bij BRITAIN RADIO INT. en omgedraaid. Chris stopt, maar BRI gaat door. Zij vonden vandaag echter M.A. uit Nederland op hun weg. BRI was al een uurtje bezig, toen het Nederlandse station inschakelde. Bovenop het BRI signaal en dat is ronduit onbeschoft. BRI had eerst sinpo 35333, maar dat werd natuurlijk aanzienlijk minder. Mi Amigo kreeg sinpo 23222.
Via RADIO MILANO INT. hoorden we RADIO VICTORIA uit Duitsland met matige programma's, hoewel de mensen achter het station wel keihard werken en dat moeten we dus waarderen. De sinpo op 7295 kHz. was 25333. (Red. Ik kreeg net een bericht uit Duitsland, dat Radio Victoria nu in ieder geval in het bezit is van een nieuwe set jingles, dus dat is al een hele stap in de goede richting).
W.B.I. en RADIO DELTA zaten samen op 7322 kHz. en krijgen sinpo 45333.

30 OKTOBER 1983:

RADIO KRYPTON op 6262 kHz. met uitstekende programma's krijgt sinpo 34233. CAPITOL RADIO uit Ierland op 6268 kHz. doet dat minder met sinpo 15131. RADIO DELMARE België krijgt sinpo 35333, wat goed te noemen is.
RADIO GEMINI vierde haar zoveelste verjaardag en krijgt sinpo 35333 voor de uitzending op 6235 kHz.
RADIO DUBLIN was natuurlijk te beluisteren op 6910 kHz. met sinpo 24222, wat matig is voor dit station.
RADIO TELEX is dat Duitse station op 7325 kHz. met sinpo 15322.
BRITAIN RADIO INT. nu eens zonder storing van anderen op 6225 kHz. met sinpo 45344. De (éénmalige) terugkeer van RADIO CAROLINE S.W. op 6314 kHz. met sinpo 13322.
Het Belgische RADIO BRIGITTE deed het op 6297 kHz. met sinpo 13333. En het Duitse RADIO MADISON op 6306 kHz. bracht het tot sinpo 33333.

5 NOVEMBER 1983:

De ontvangsten van vandaag en morgen zijn van de hand van Chris Latiers. Hij luisterde wel. Wij niet, want we zaten op zee. Volgende keer gaat Chris ook mee, dus dan zal er iemand anders voor de ontvangsten moeten zorgen. Maar dat komt nog wel.
VICTORIA op 7295 kHz. via Radio Milano krijgt van Chris sinpo 43333. En het tweede station, dat vandaag te beluisteren was heet RADIO EASTCOAST COMMERCIAL. De sinpo voor deze piraat is 54434 en de frequentie was 7317 kHz.

6 NOVEMBER 1983:

RADIO VICTORIA natuurlijk weer op 7295 kHz. met sinpo 53343, terwijl RADIO MILANO INT. na afloop een eigen programma verzorgde. RADIO 48 werd gehoord maar had last van interferentie. Gek genoeg zond het station vanaf dezelfde plek uit als RADIO APOLLO. Apollo had het beste signaal, dat ooit in de U.K. van een piraat werd ontvangen, zo vermelden diverse DX-ers. In de U.K. was de sinpo 55555, terwijl men vanaf het vasteland ook leuke sinpo's kreeg, waarvan 55455 de slechtse was. Nu heb ik het wel over de Benelux en Duitsland. In andere, verderaf gelegen landen was het wel iets minder.
RADIO 48 dus beduidend minder in de 48m. band. Sinpo 42222.
Dave Scott van Apollo deed weer een programma terwijl ook de medewerkers van Radio 48 voor Apollo wat deden. Radio DELMARE had een programma van Johan Maasbach en kreeg sinpo 55444.

12 NOVEMBER 1983:

RADIO VICTORIA zat via Radio Milano op 7295 kHz. en krijgt vandaag sinpo 55545, wat erg goed is, maar dat zal wel aan de condities liggen.

13 NOVEMBER 1983:

VICTORIA via RMI op 7295 kHz. krijgt sinpo 33233, wat aanzienlijk minder is dan gisteren. RADIO TIME brengt geen Victoriaprogramma, maar wel een eigen produktie en de sinpo is 12322 op 7105 kHz.
DUBLIN RADIO op 6910 kHz. brengt het tot sinpo 43444. Op 6227 kHz. vinden we RADIO 49 INT. via R.M.A. Nederland. De sinpo is 32423. K.B.C. uit Nederland op 6260 kHz. krijgt sinpo 35243.
RADIO LYNDA uit Schotland zond deze dag ook uit via 7325 kHz. maar werd bijna onmiddellijk uit de lucht gehaald.

20 NOVEMBER 1983:

Via RADIO DELMARE vinden we FRS-H op 6205 kHz. wat goed was voor sinpo 45444. Een nieuwe naam, die we hoorden was RADIO BLACK THUNDER die naar hun eigen zeggen uitzonden met 1 kiloWatt vermogen. De sinpo was 35444.
VICTORIA hoorden we twee keer. Allereerst via RMI op 7295 kHz. met sinpo 24222 en op 7105 kHz. met sinpo 12111 via RADIO TIME.

27 NOVEMBER 1983:

BRITAIN RADIO INT. was te horen op 6225 kHz. met sinpo 44223. ATLANTA RADIO keerde terug via 6290 kHz. en krijgt sinpo 45133. Men is bereikbaar via P.O. Box 319, Edenbridge, Kent, U.K.
TELEX Duitsland op 7315 kHz. krijgt sinpo 15132. Victoria Duitsland via RMI op 7295 kHz. sinpo 15222. Dublin Radio zat uiteraard op 6910 kHz. met sinpo 15322. CHANNEL RADIO komt uit de U.K. binnen op 6257 kHz. en de sinpo is 14323.
KRYPTON RADIO is te beluisteren via 6262 kHz. en krijgt sinpo 34333.

4 DECEMBER 1983:

W.J.S. uit de U.K. op 6225 kHz. met sinpo 35233. DELMARE uit België op 6205 kHz. doet het goed en bereikt sinpo 45434.
VICTORIA via RMI op 7295 kHz. Sinpo: 13222.
Het Belgische station RADIO BRIGITTE op 6298 kHz. met sinpo 45222, RADIO KRYPTON op 6262 kHz. met sinpo 35333, terwijl men ook op 7710 kHz. doorkomt en sinpo 25222 krijgt.
B.B.M.S. is te beluisteren via 7315 kHz. en sinpo 35333 is wat zij bereiken.
En als laatste voor vandaag weer een matige ontvangst van WESTSIDE RADIO uit Ierland op 6278 kHz. met sinpo 15111.

11 DECEMBER 1983:

VICTORIA weer op 7295 kHz. met 33233. Het Ierse station DUBLIN RADIO werd zeer matig ontvangen op 6910 kHz. en krijgt sinpo 32113.
R.H.A. was weer eens een keertje te beluisteren via 7348 kHz. en de ontvangst was één der besten vandaag: sinpo 35233. Dan moet er wel aangetekend worden, dat de ontvangst door allerlei atmosferische storingen bemoeilijkt werd.
RADIO KRYPTON uit de U.K. probeerde het ook en op 6262 kHz. krijgen zij sinpo 23222.
Tenslotte good old RADIO APOLLO INT. Zij waren te horen; of eigenlijk ook niet, want Dave Scott deed het helemaal alleen, dus moet ik in dit geval "hij" zeggen. De internationale programma's konden niet doorgaan daar de post in Nederland staakte en daardoor de aanlevering van cassettes onmogelijk was. Dave deed het op 6200 kHz. want altijd op 7330 kHz. is ook niet alles. De internationale uitzendingen zullen in ieder geval altijd op 7330 kHz. uitgezonden worden en de rest kan varieren. De sinpo vandaag was 34233 voor Apollo. Adres: P.O.Box 319, Edenbridge.

Dat was het voor deze keer. Ik heb in diverse bladen de mensen opgeroepen om te schrijven, want dat moet gewoon. Veel reakties en vooral ook ontvangsten.

VICTORIA,
POSTBUS 19037, 3501 DA UTRECHT

102.9 MHZ.

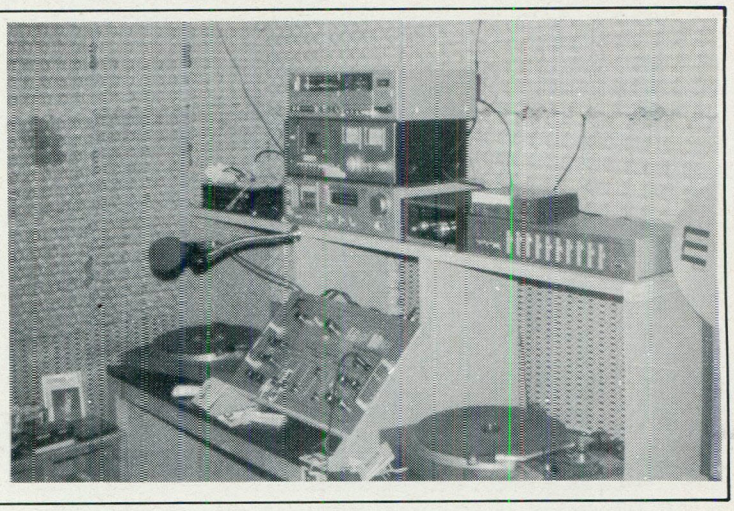

De naam "Bingo" is afgeleid van de naam van een herdershond, die woont in een hok achter de zendmast. Deze hond is de mascotte van het station. De lokatie van Radio Bingo ligt helemaal aan het eind van Roeselare. De omgeving heet Roeselare-Beitem. Het zendhuis staat in een zijstraat langs een grote weg. Bingo zendt uit voor Roeselare, Rumbeke, Izegem, Lendelede, St. Elouise-Winkel, Ledegem, Rollegem-Kapelle, Moorsele, Passendale en Oostnieuwkerke.

WETTELIJK

Het is allemaal begonnen op 9 mei 1982. Destijds startte men op 103.4 MHz. Men heeft een kristalgestuurde zender met een voortreffelijk zuiver signaal. Men was toen echter niet te ontvangen in het centrum van Roeselare. Dat had men veel liever dan te gaan uitzenden met een enorm hoog vermogen, wat helemaal niet nodig is. De mensen van Bingo houden enorm rekening met de wettelijke bepalingen. Deze moeten geëerbiedigd worden, vinden de jongens. Daarom werd toen uitgekeken naar een andere frequentie. Die werd gevonden op 102.9 MHz.
In aanvang was men te beluisteren op zaterdag van 08.00 tot 24.00 uur, zondag van 08.00 tot 24.00 uur, maandag, dinsdag en donderdag van 16.00 tot 21.00 uur en woensdag van 14.00 tot 21.00 uur. Tenslotte nog op de vrijdag van 14.00 tot 21.00 uur.

SOCIO-CULTUREEL

Vanaf 17 juli 1982 ging men 24 op 24 uur uitzenden. In de programma's is de informatie zeer belangrijk. Bingo wil vooral meewerken aan het socio-culturele leven en de ontspanning. Er zijn twee nieuwsuitzendingen per dag om 11.50 en om 17.50 uur. Deze duren tien minuten. Dit nieuwsbulletin bestaat niet uit het voorlezen van culturele berichtjes, maar uit buitenlands-, binnenlands-, streeknieuws en het weer. Iedere vrijdagmiddag zendt Bingo de top 30 uit.

Het station telt 26 medewerkers, waaronder 8 Nederlanders. Radio Bingo is een radiostation, dat nog steeds groeiende is. Derhalve is het logisch dat er af en toe aan de programma's gesleuteld wordt, hetzij door het invoeren van nieuwe programma's met ook nieuwe medewerkers, hetzij door verplaatsing van bepaalde programma's naar een gunstiger uur.

Op zaterdagavond is het gezellig luisteren. Dan zendt men een klassiek en instrumentaal programma uit. Buiten dit klassiek en instrumentaal programma is er op dinsdagavond een discoprogramma, een black & white show met o.a. ook new wave.

Regelmatig komen er artiesten langs in de studio. Op paaszondag 1983 bijvoorbeeld kwam de Zangeres Zonder Naam langs. Zij gaf een interview tussen 11.00 en 12.00 uur.

NEVENAKTIVITEITEN

Op 9 mei 1983 bestond Bingo één jaar. Toen was er een groot feest in de sporthal in Roeselare. Er was een fantastische vedettenparade met 20 artiesten.

Mocht je Bingo meer willen aantreffen dan alleen op de radio, ga dan eens kijken naar de Bingo's Muziek Express. Radio Bingo geeft ook haar eigen fanbladuit, dat "Bingootje" heet.

Radio Bingo
Postbus 60
B-8800 ROESELARE
Tel.: (0932) (0)51-207583

Tekst/foto's: Tom van Dauven

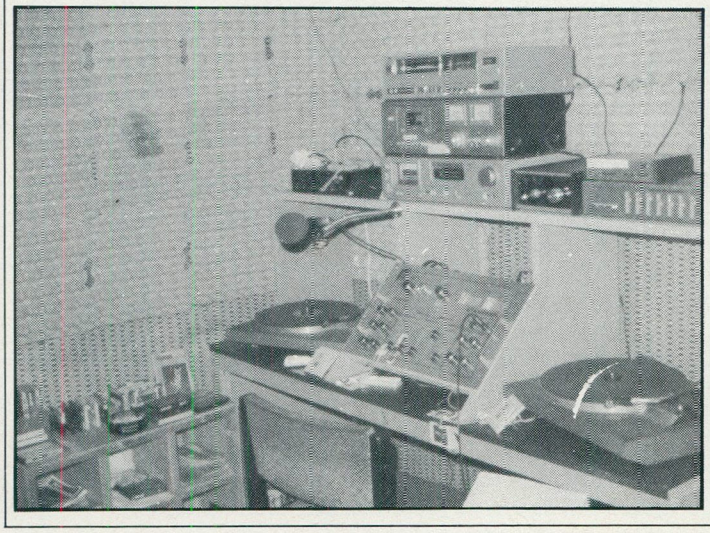

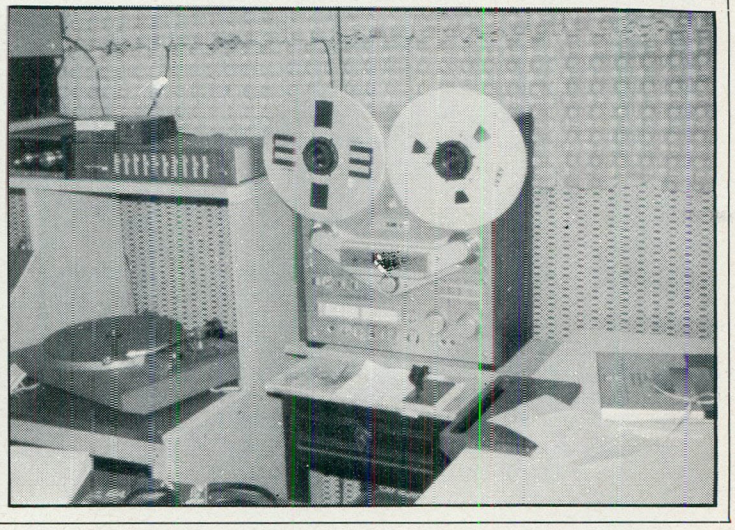

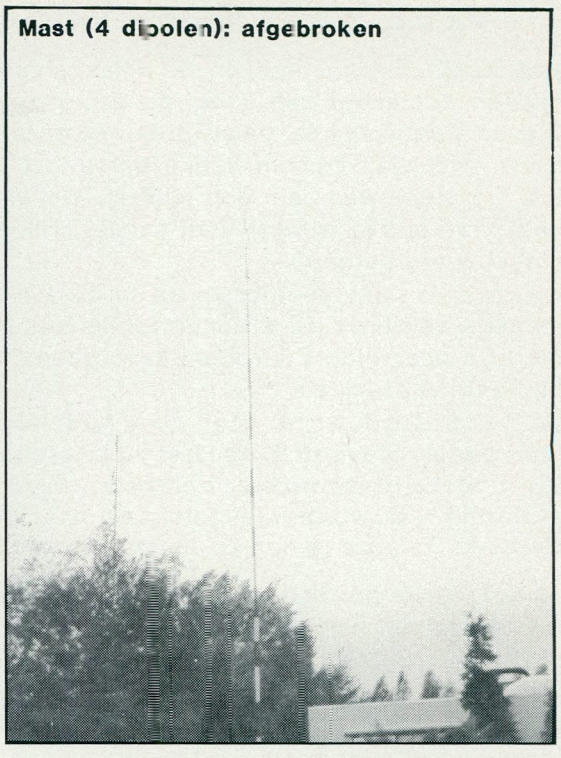
Mast (4 dipolen): afgebroken

In verband met de poststakingen van enige tijd geleden konden bepaalde illustraties niet afgecrukt worden, vandaar nog een kort vervolg op de special van de vorige keer:

STORMSCHADE

Het grote probleem voor Eastwave de laatste maanden was een zware storm een tijdje geleden. Daar hadden heel erg veel radiostations in Nederland en België hinder van. Bij Eastwave is de grote mast afgebroken.
Zes mensen, die met hun auto voorbijreden, vonden dit prachtig, maar de luisteraars (en dat zijn er heel wat) en medewerkers vinden het helemaal niet zo leuk. Daarom worden er regelmatig steunbals gehouden om het geld voor een nieuwe grote mast bij elkaar te verzamelen.
Momenteel staat er een mast van 12 meter hoogte met 6 elementen. De sterkte is afgenomen, maar toch wordt nog een redelijk gebied bestreken.

Met de kerst heeft Radio Eastwave weer erg veel kerstbomen weg mogen geven aan de vele luisteraars. Precies om 24.00 uur op 24 december 1983 is er vanuit de Hamonter kerk een nachtmis uitgezonden.

VERGUNNING

Een week vóór kerst heeft men de papieren binnengekregen voor de goedkeuring van de eerste fase. Daar mogen we erg blij mee zijn, want Eastwave heeft daar recht op. De papieren voor de tweede fase zijn inmiddels ook ontvangen en deze worden zo snel mogelijk teruggestuurd naar het departement in Brussel.

Vanaf deze plaats wens ik Eastwave erg veel succes in de toekomst met het maken van de diverse radioprogramma's.

TOM VAN DAUVEN.

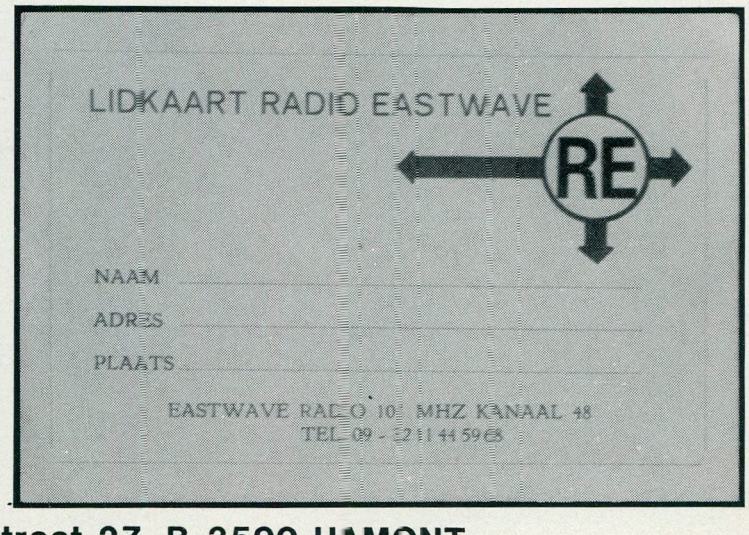

Radio Eastwave, Toomstraat 27, B-3590 HAMONT

VEEL AANDACHT VOOR RADIO SIGNAAL UIT OVERPELT

Dat Radio Signaal veel in de belangstelling staat is een feit. Midden december zijn 2 van de discjockeys, Kurt van Dam en Steven Eerdekens te beluisteren geweest bij de TROS Top 50. Kurt: "Het was een erg leuke ontvangst en allemaal heel erg los. De sfeer was zeer enthousiast. Wel vinden we het bij Signaal wat studio betreft veel mooier. Hilversum 3 lijkt op een omgebouwd bureau".
De sfeer is daar veel losser als bij Radio Signaal, vertellen de jongens verder. Hier is concurrentie tussen de DJ's, maar dat merk je daar niet. Daar komt bijvoorbeeld Erik de Zwart rustig bij Ferry Maat kijken.
Je bekendheid wordt door zo'n gastoptreden wel even een stuk groter. Steven: "Kennissen in Hasselt hadden geluisterd". Kurt: "Bekendheid wordt veel groter, bijvoorbeeld bij kennissen in Kortrijk". Er wordt veel geluisterd naar de TROS.
De twee DJ's zie je nog op nevenstaande foto's.

Tevens is Radio Signaal nog te zien geweest bij de B.R.T. in het programma "Terloops". Dat was maar 1 à 2 minuten. De naam van het station werd helaas niet eens genoemd. Even was de studio in beeld tijdens een non-stop uur. Een operator was druk bezig met een programma voor bedrijven. Daarna kwam voorzitter Toon Geurts van Signaal, die een algemene visie gaf over de vrije radio.

* * * * *

OPROEP i.v.m. RADIO ZUIDERLICHT

Reakties op het bovenstaande artikel en verder alle andere reportages/artikelen door Tom van Dauven kunnen gestuurd worden naar:

POSTBUS 1358,
5602 BJ EINDHOVEN.

Ook via deze postbus zou Tom graag inlichtingen willen ontvangen omtrent een station, dat enige tijd geleden in Antwerpen uitzond onder de naam RADIO ZUIDERLICHT. Het bijzondere van dit station was, dat men uitzendingen verzorgde voor gehandicapten. De medewerkers zelf behoren ook tot die groep. Het station schijnt zelf niet meer te bestaan, maar volgens geruchten zouden ex-medewerkers nu bij Radio STAD Antwerpen werkzaam zijn. Maar het is evengoed mogelijk, dat het station nog wel bestaat en dat het met een klein vermogen uitzendt. Tom van Dauven zou graag een reportage over dit unieke station maken, vandaar zijn verzoek om nadere inlichtingen.

Grensstreekradio's krijgen klappen

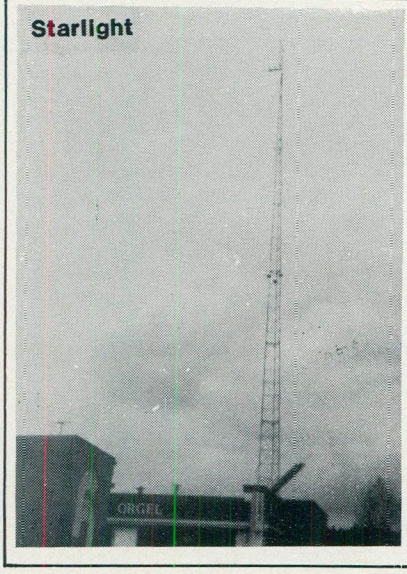

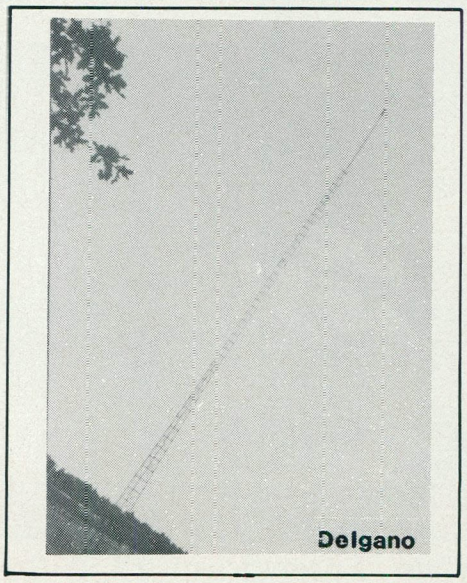

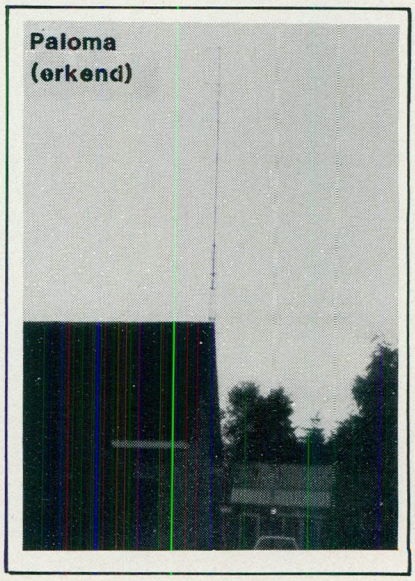

Hierbij een verhaal over de perikelen van de vrije radio's in de grensstreek rond Poppel (onder Tilburg) met foto's van diverse zendmasten.

Ten onrechte werd in het dec./jan.nr. vermeld, dat Radio CONTINU (Postbus 7, Meerle in Belgie) ermee gestopt zou zijn. Dit is niet juist. Radio Continu was spoedig weer te horen, n.l. op 103.4 MHz. en komt ook in Tilburg nog goed binnen. Radio Continu is overigens gericht op Breda, evenals Radio DELTA (Postbus 3005, Roosendaal), zoals blijkt uit de vele reklamespotjes, op deze commerciele zenders (beiden vanuit Belgie). Radio Delta opereert op 104.8 MHz.
Een ander station uit Belgie dat boven de 104 MHz. werkte, n.l. Radio GERONA aan de Bredasebaan onder Wuustwesel op 107 MHz. (zonder reklame, maar ook in Tilburg nog goed te nemen) werd er na ca. een maand in december door de Belgische RTT uitgehaald. Ook de Belgische reklamezender Radio Vrij, lokatie Meer-Hoogstraten (met meer plaatselijke reklame) is in Tilburg goed te ontvangen op 100.9 MHz., evenals Radio KOSMOS (nonstop muziek zonder reklame) uit dezelfde lokatie op 102.4 MHz.

Op 29 december 1983 viel het doek voor de commerciele zender STARLIGHT bij de grenspost Poppel, op 11 km. afstand van het Tilburgse stadhuis. De Tilburgse eigenaar G.V. hield er om persoonlijke redenen mee op en hing ook zijn (bestuurs-)lidmaatschap van de Vrije Radiovereniging Tilburg aan de wilgen.
Aanvankelijk -in augustus 1983- leek Starlight op 95.1 MHz. (ten onrechte werd 94.8 gezegd) nog een veelbelovend station. De veldsterkte in Tilburgs centrum was zelfs groter dan die van de officiele Nederlandse en Belgische zenders (zendvermogen waarschijnlijk ca. 400 W). De programma's en reklamejingles verwaterden na de ingrepen van de Belgische R.T.T. steeds meer; eentonigheid in presentatie en muziekkeuze (Engels hitparadewerk) kreeg de overhand. Eén van de weinige programma's, die nog fris aandeden was dat van Peter Groenendaal, beter bekend als John Inn van de vroegere Radio Telstar. Dat Starlight na de tweede lichting naar de 102 MHz. verhuisde, zonder overleg met collega's heeft de ontvangst van de zender geen goed gedaan.

Dichtbij de grens, in bosachtig gebied ten oosten van Starlight, vindt men de zender DELGANO, 101 MHz. en 100 W., die zich netjes aan de Belgische zendvoorwaarden houdt. De zender, geleverd door het Tilburgse Radiomannetje Adri, is onlangs door de RTT goedgekeurd. Delgano is onregelmatig in de lucht (in Tilburg goed te ontvangen).

Het dichtst bij Tilburg, in het Belgische deel van Nieuwkerk (het noordelijkste stukje Belgie) is de lokatie van het Radiomanneke Adri, in samenwerking met Radio MEMPHIS, onregelmatig en afwisselend op 104 MHz. ook weer netjes volgens de Belgische regels, geen reklame. Hun studio is in het najaar door onbekenden leeggeroofd. Hetzelfde overkwam Radio TITANIC in Poppel (104.7 MHz. ook uit Tilburg afkomstig).

De trotse antenne van RADIO EDELWEISS aan de Pastoriekamp 35 in Poppel (98.3 MHz. bijna dagelijks in de lucht) moest het eindnovember 1983 ontgelden: na sabotage van twee tuidraden kwam de top van de antenne omlaag. Ook al omdat eerder de haperende zender van Edelweiss door de RTT was meegenomen, gingen de uitzendingen van dit station op een andere lokatie in Belgie weer gewoon door. Edelweiss heeft nog altijd een prima platenprogramma overdag, evenals Radio WOOLTOWN 's avonds op dezelfde frequentie.

Aan de weg van Poppel naar Baarle-Nassau vindt men -precies op de grens- Radio DE STILLE GENIETER, vier dagen per week in de lucht op 101 MHz. een station dat zijn naam eer aandoet voor de liefhebbers van de typische vrije-radio-muziek. Ook in Tilburg komt dit station goed binnen, net als PALOMA op 103.3 MHz.

In de omgeving van Tilburg blijft men dus niet verstoken van vrije radio geluiden, ook al is de RCD af en toe aktief. Donderdagavond voor kerstmis werd de zender HIGHWAY 6101 MHz.) voor het eerst in beslag genomen. Die avond was in Tilburg een piratenvergadering, zodat er maar weinig stations aktief waren en er niet meer slachtoffers vielen. Er zijn nog veel stations met regelmatige muziekprogramma's in Tilburg te horen: BIANCA, RADIO TILBURG, SOUVENIR, GERARDO, EL CANTARO, TENNESSEE, BLAUWE ENGEL, INTERCITY, DOLFIJN, NOOITGEDACHT, CANDLELIGHT etc.

Het Tilburgse RADIOMANNEKE ADRI heeft -als handelaar- de eerste FM-zender, die in jan. '82 in beslag werd genomen, weer teruggekregen. Uniek voor een piraat! Het gebeurde op 8 dec. en Adri was in alle staten. "Ik sta ingeschreven als reparateur en handelaar in exportzenders. En volgens de regels mag ik op grond daarvan in het bezit zijn van zendapparatuur. In geen enkele wet staat geschreven dat ik een zender, bestemd voor de handel, niet mag uittesten", vertelde Adri aan het Nieuwsblad van het Zuiden.

BALTHASAR,
p/a POSTBUS 3165,
5003 DD TILBURG.

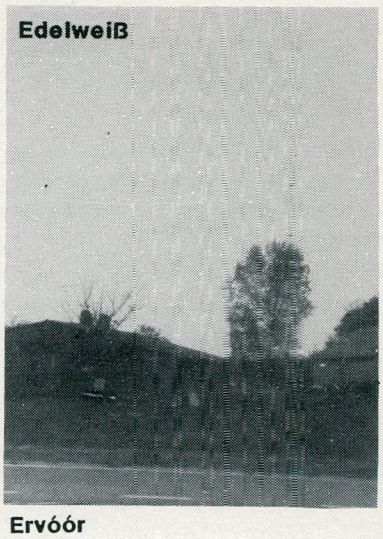

Ervóór

Erna

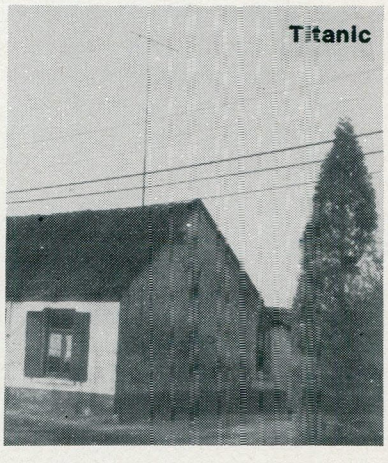

HOOFDCOMMISSARIAAT VAN GEMEENTEPOLITIE TILBURG

INBESLAG-/INBEWARINGGENOMEN GOED:

n.l. 1 FM. Zenden.

inbeslag-/inbewaringgenomen te Tilburg op 16/1- 1982,
door de hoofd van politie J. Feelers te Tilburg,
bij AA [redacted], wonende te Tilb.,
adres [redacted],
wegens / verdacht van / inzake contra art. 3 Tel. Telwet

Tilburg, 16/1- 1982 De van politie vnd.,

NIET-OPENBARE RADIO'S

ALGEMEEN

Met het verschijnen van FRM in België is ook de Belgische Vrije Radio in dit blad een plaats toebedeeld en terecht. Enkelen, die hiervoor tijd noch moeite spaarden ben ik zeer erkentelijk, in het bijzonder Tom van Dauven. Samen met, en/of Tom alleen zijn diverse stations bezocht, o.a. Radio Signaal, Radio Eastwave en voor het maartnr. Radio Grensland. Ook andere stations mogen eventueel na een uitnodiging op een bezoek rekenen.

Ieder station schijnt uniek te zijn. Terecht: iedere persoon, die er aan meewerkt, is op zich uniek. Het zijn evenwel de aangelegde dossiers, die het unieke van een station blijken te belemmeren. Veel stations verkeren in een lieflijke romance en vrijen er op los: ze denken dingen te doen, te zeggen, ze denken te handelen alsof ze de enige zijn, die zich zo uniek presenteren. Vergeten wordt, dat anderen hen reeds zijn voorgegaan, met dezelfde doelstellingen rondlopen en ga zo maar door.

Toch bestaan er stations, die opvallen zowel door hun diepgang naar de luisteraar en als organisatie met alles daarom heen. Er zijn er ook die zich niet storen aan welke dossiers door henzelf ingevuld dan ook.

VRIJE RADIO-LOKALE & NIET OPENBARE RADIO

Vrije radio is een begrip geworden. De geheime zenders in oorlogsjaren maakten daar al deel van uit, al hadden ze een andere doelstelling. De laatste decennia echter is het radiomaken ook voor anderen mogelijk geworden, haalbaar en betaalbaar gebleken. Velen spiegelen zich aan de roemruchte tijd der zeezenders alleen al door een naamkeuze als Noordzee, Atlantis, Veronica, Caroline etc.

Ook in België is sprake van Vrije Radio, waarmee Lokale Radio bedoeld wordt. Vrije Radio past in het geheel van de "Aktie Nederland Ether Vrij", op touw gezet door initiatiefnemers van het ter ziele gegane station V.R.O.B. (Vrije Radio Omroep Budel), de springplank voor enige medewerkers en oprichters van lokale radio aan de àndere kant van de grens.

De vrije radio's opereren vanuit de illegaliteit. Dit blad en de voorganger (Marex) staat/stond er vol van. De Belgische benaming "niet-openbare radio (ook wel lokale radio) is van toepassing op stations, die de gelegenheid hebben aangegrepen een legale status te verwerven, een gelegenheid die geboden werd en nog wordt door de gemeenschapsminister van cultuur in België: K.Poma. In de grensgebieden escaleerde dit meestal door pogingen van Nederlanders zich met hun vrije radio in België te laten "nationaliseren" en zich op papier te presenteren als een Belgisch station, dat de Belgische wetgeving en daarbij ook de eisen, die verband houden met niet-openbare radio, respekteert. De toekomst zal leren of na erkenning van de 720 aanvragen voor niet-openbare radio (lokale radio) -wat nog wel enige tijd zal vergen- de vrije radio een "bestaansrecht" krijgt naast de niet-openbare radio op de manier, zoals dit in Spanje het geval is.

V.Z.W.

Een niet-openbare radio (NOR) dient een V.Z.W. te zijn: een Vereniging Zonder Winstoogmerk; voor Nederland te vergelijken met een Stichting. De VZW geeft inhoud aan de vereniging qua naamgeving, doelstelling, aantal leden (tenminste 3), werkende en niet werkende leden, financiële bijdragen, ledenvergadering en ga zo maar door. Een VZW krijgt na publikatie in de staatscourant een wettelijke grondslag.

Veel stations blijken echter op papier goed georganiseerd te zijn, terwijl de praktijk het tegendeel bewijst. Er is geen controle op het ware gezicht van stations en op hun doen en laten. Het zou omwille van realisatie van de NOR verstandig zijn, dat de heer Poma ook een onderzoek doet naar de praktijk. Een paar voorbeelden m.b.t. de VZW:

a) Een station geeft geen vermelding van haar aantal leden. De belasting zou die betalende leden in haar aanslag verwerken.

b) Enige DJ's worden simpel als lid opgegeven.

c) De verplichte jaarvergadering wordt een gezellige avond en rijkelijk met drank overgoten. De kosten zijn bovendien aftrekbaar.

d) Een ander station gebruikt een gemeentelijke bevolkingsgids om leden te werven. Velen weten niet eens, dat ze lid zijn!

e) Een boekhouding is verplicht. Een station presteerde het dit te herschrijven.

f) Uittreden uit een vereniging staat eenieder vrij. Wat gebeurt er? Het Belgische deel van een bestuur stapt met de technicus uit dit bestuur en geeft hiervan bovendien een schriftelijke bevestiging aan de nog zittende Nederlandse bestuursleden. Deze verzuimen bewust bestuurswisselingen te verwerken. Doordat deze wijziging niet in de staatscourant wordt geplaatst blijven de vertrokken bestuursleden alsnog aansprakelijk voor een station, waar zij zich niet voor aansprakelijk willen stellen. Tevens blijft de VZW geldig, daar de Belgen officieel nog steeds zitten. De verhouding tussen deelnemers in een VZW moet tenminste 3 : 5 zijn voor de Belgen. Ook de technicus blijft op papier gehandhaafd, zodat de uitzendingen kunnen doorgaan. Een technicus is verplicht!

g) Een algemene ledenvergadering wordt een kienavond, feestavond, waarop zwart geld wordt verdiend. Een ander station geeft daarop weer een reis weg voor de gelukkige, die een letterebus oplost. Dit terwijl een ander, die al een dergelijke reis gewonnen heeft en heeft teruggeschonken voor een goed doel, zoals gehandicapten, bejaarden etc. nog steeds niet heeft mogen vernemen van de voorzitter en een reisbureau uit Eindhoven, wie de gelukkige is geweest, hoewel dit was toegezegd en beiden enige keren zijn benaderd.

h) Ook is er een station, dat zijn aktiviteiten wil delegeren en zo de zware taak van de voorzitter probeert te verlichten. Er wordt van alles in het leven geroepen (zoals het behoort). De programmaraad echter wordt na een eerste vergadering al door die voorzitter ontbonden en geconfronteerd met andere lieden, die een bestuursfunktie willen bezitten. Conclusie: de voorzitter blijft de scepter zwaaien over zijn station.

Dit alles is nog maar een onvolledige greep uit de praktijk. De overheid blijft hier m.b.t. de NOR in gebreke. Wel blijkt, dat er zowel in België als in Nederland vrije radio's zijn, die zich doelbewust ontplooien, zowel in theorie als praktijk, tot een volwaardig station. Ook zijn er NOR's, die niet bij de pakken neerzitten en verder gaan als hun minimale verplichting.

EX-FREELANCE MEDEWERKER R.R.R. "SCHALUIN". Evt. reakties: POSTBUS 2130, BUDEL.

FREQUENTIESTABILISATOR

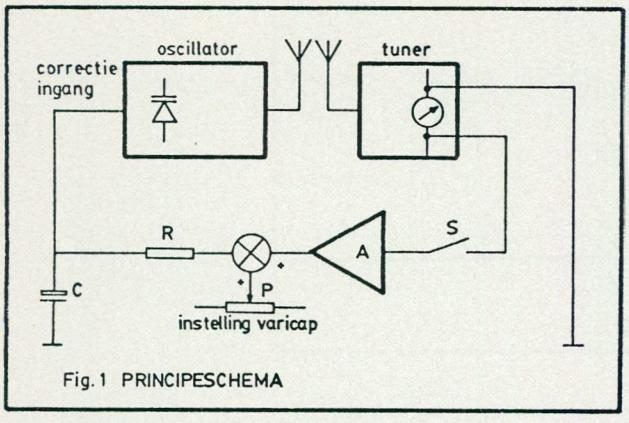

Fig. 1 PRINCIPESCHEMA

Als we met een zender de lucht in willen gaan is een eerste vereiste dat het zendersignaal frequentiestabiel is. Voor de luisteraar is er niets zo irritant als steeds de afstemknop van zijn radio te moeten verdraaien om een goede ontvangst te verkrijgen. We kunnen natuurlijk een mooie PLL-zender maken of kopen en hiermee de problemen omzeilen, ware het niet dat deze apparaten vrij duur zijn. Toch moeten we het in deze hoek zoeken, maar op een goedkopere manier.

DE PLL

De werking van de PLL (phase locked loop) is grofweg als volgt: we wekken met een vrijlopende oscillator een signaal op. De gemiddelde frequentie en/of fase van dit signaal gaan we vergelijken met een signaal waarvan de frequentie en/of fase exact bekend is. Is er een verschil in frequentie of fase dan wordt de oscillator zodanig bijgeregeld tot het verschil nul is of tot nul nadert.

DE FREQ. STABILISATOR

We gaan nu een dergelijk iets maken als de PLL. Het principe is als volgt: we wekken met een vrijlopende oscillator een signaal op. We gaan de frequentie van dit signaal meten. Als er een verschil is tussen de frequentie van de oscillator en de ingestelde frequentie (op de frequentiemeter) dan wordt de oscillator zodanig bijgeregeld tot het verschil nul is.

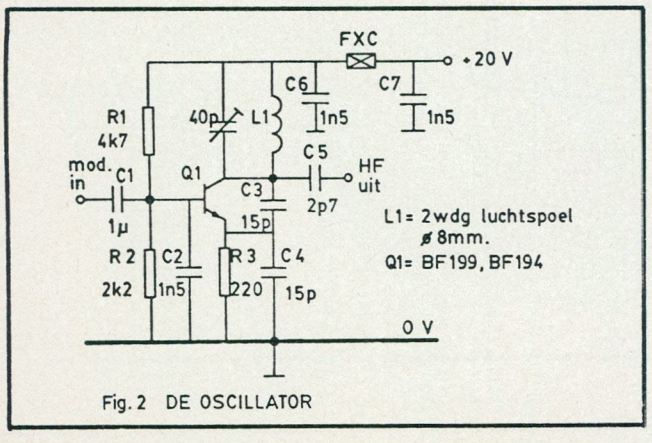

Fig. 2 DE OSCILLATOR

door Anja v.d.Steeg

Moeten we alleen nog even zo'n frequentiemeter ergens vandaan zien te halen. De meesten onder ons zullen er wel een hebben, zo'n frequentiemeter die vrij kleine frequentieverschillen kan detecteren, ik bedoel dus: een FM-ontvanger. Wie in het bezit is van een FM-ontvanger met een "balans-afstemmeter" is nu een gelukkig mens. Ik bedoel dus zo'n metertje dat in het midden moet staan wanneer de ontvanger goed is afgestemd (dus géén S-meter). Zit zo'n metertje niet op je radio is dit nog geen ramp, daar kom ik straks wel op terug.

Zien we het al zitten? We nemen een FM-oscillator en zetten parallel aan de frequentiebepalende kring een varicap. De varicap stellen we in op een bepaalde spanning. Het signaal dat over de afstemmeter van de radio staat takken we af en versterken we. We tellen dit dan op bij de instelspanning van de varicap. Ingewikkeld? Figuur 1 geeft dan misschien wat duidelijkheid.

Het gebruik en de werking is als volgt. Schakelaar S is open. Potmeter P staat in de middenstand. Stem nu de radio af op de gewenste frequentie, stem daarna de oscillator af zodat het signaal op de ontvanger binnenkomt, fijnafstemmen kan met de potmeter. Als er goed is afgestemd staat het afstemmetertje van de ontvanger in het midden, dus de spanning hierover is nul. We sluiten nu schakelaar S. Als het goed is gebeurt er nu niets. Als er vreemde dingen gaan gebeuren moet de + en - van het metertje omgedraaid worden. Stel nu dat de oscillator door de een of andere oorzaak wil gaan verlopen. Het afstemmetertje van de ontvanger gaat een weinig uitslaan, waardoor aan de ingang van de versterker A een spanning komt te staan. Deze spanning wordt aanzienlijk versterkt en daarna aan de varicap aangeboden, zodat de oscillator bijgeregeld wordt. We zien dus al dat de versterking van versterker A liefst zo groot mogelijk moet zijn. Hoe hoger de versterking, des te kleiner de fout. De stabiliteit van het systeem wordt dan gelijk aan de stabiliteit van de ontvanger.

Het RC-laagdoorlaatfilter is opgenomen ter verbetering van de stabiliteit van de regellus (vergelijk dit met het loopfilter in een PLL-systeem). De lusversterking moet bij hoge frequenties (in dit geval hoger als zo'n 1 Hz...) afnemen, anders kunnen we vreemde dingen gaan verwachten, zoals oscillaties en aantasting van de modulatie.

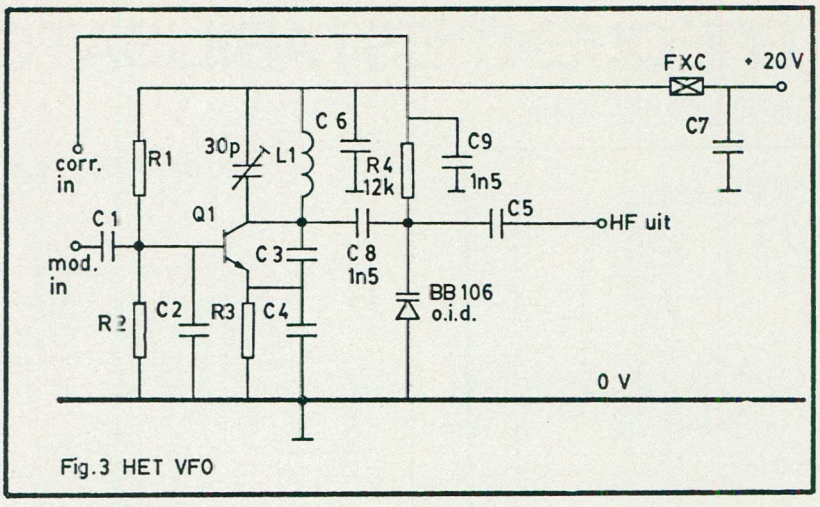

Fig.3 HET VFO

DE PRAKTIJK

Ikzelf ben uitgegaan van een zeer simpele oscillator, zoals geschetst in figuur 2. De modulatiespanning komt gewoon op de basis. Met behulp van een varicap heb ik de frequentie spanningsafhankelijk gemaakt, dit volgens figuur 3. De varicap staat parallel aan de afgestemde kring, de + en - van de voedingsspanning is immers door C6 kortgesloten. C8 zorgt ervoor dat de gelijkspanning wordt geblokkeerd. De hoogfrequent uitgangsspanning wordt tegengehouden door R4 en C8. De waarde van de trimmer is teruggebracht tot 30 pF, omdat de capaciteit van de varicap hier nog bijkomt. Met behulp van een gelijkspanning op de correctie-ingang kunnen we de frequentie van de oscillator regelen: hoe hoger de spanning, des te kleiner wordt de capaciteit van de varicap en des te hoger wordt de frequentie.

Ik heb expres een slechte oscillator genomen om te kijken of het geheel ook hiermee goed werkt. De oscillator was ook zó gebouwd dat ik er maar naar hoefde te wijzen om de frequentie behoorlijk te laten schommelen.

Voor het experiment gebruikte ik een ontvanger van Pioneer, type SX-450. De eigenlijke schakeling is getekend in figuur 4. Zeer belangrijk is dat de ontvanger alleen via de twee draadjes van de meter verbonden is met de schakeling, de massa van de ontvanger mag dus niet verbonden worden met de massa van de schakeling! (ook niet via een bandrecorder of randaarde!) Dit is omdat er vaak tussen de massa van de ontvanger en de aansluitingen van de meter een spanning staat (bij de SX-450 is dit 5 V.) Wil men de massa's toch onderling doorverbinden dan moet de spanning van de afstemmeter via een verschilversterker worden aangesloten. In figuur 5 en figuur 6 staan twee verschilversterkers geschetst. Maar meestal gebruikt men de ontvanger als modulatiecontrole (en in dit geval dus als stabilisator) en hoeft deze dus niet met de massa van het systeem te worden verbonden.

Fig.4 DE STABILISATIESCHAKELING

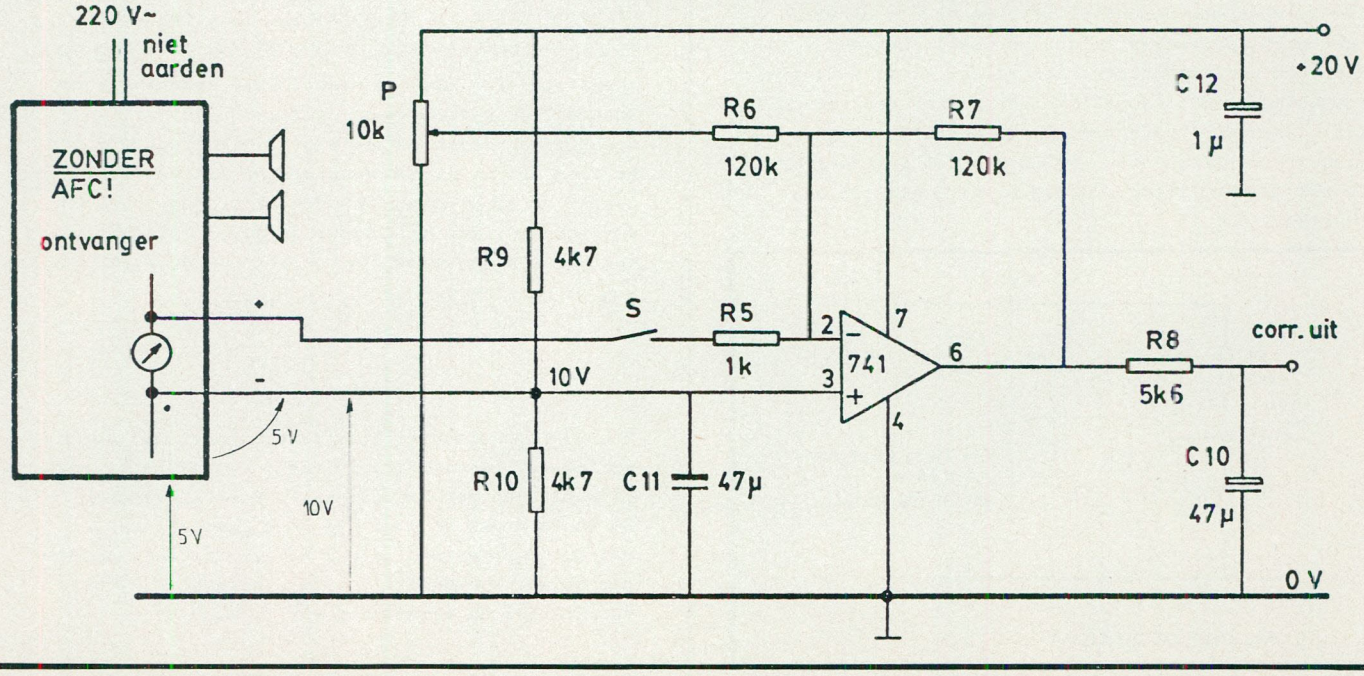

DE PRESTATIES

Ik heb het geheel getest zoals het in de figuren 3 en 4 is getekend. Met de ontvanger en oscillator goed afgestemd en schakelaar S open: kwam ik met mijn vingers dicht bij de spoel van de oscillator dan verschoof deze bijna 1 MHz in frequentie. Met schakelaar S gesloten kon ik met mijn vingers de spoel aanraken en verbuigen enz. zonder dat de frequentie noemenswaardig veranderde, het afstemmetertje van de ontvanger verschoof niet meer dan 1 mm uit het midden! Bij normaal gebruik kunnen we dus wel stellen dat zelfs bij toepassing van deze slechte oscillator we het afstemmetertje nooit zullen zien bewegen, zelfs niet als er een antenne rechtstreeks aan de uitgang wordt gehangen!

In de praktijk gebruiken we natuurlijk deze oscillator niet, maar we gebruiken degene die we al hadden. Soldeer er een varicap op, bouw het schakelingetje en... klaar!

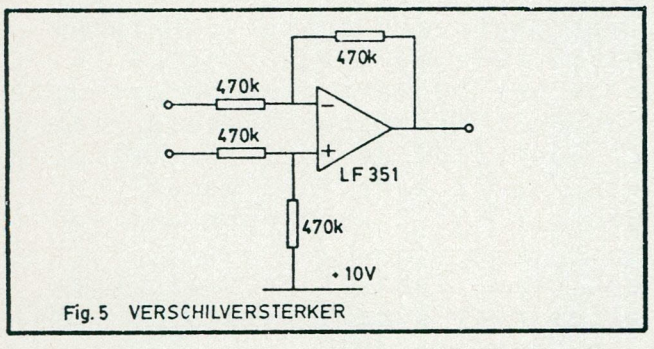

Fig. 5 VERSCHILVERSTERKER

HET AANPASSEN VAN DE ONTVANGER

Ben je niet in het bezit van een ontvanger met zo'n metertje dan kan hier wel een mouw worden aangepast. Maak de ontvanger open en kijk of je op de print iets tegen komt wat eruit ziet als in figuur 7 is getekend. Dit zit helemaal aan het einde van het MF-gedeelte. (Geldt alleen voor de goedkopere ontvangers). In figuur 7 is eveneens aangegeven hoe je het signaal moet aftakken. Om te kijken of je het goede signaal te pakken hebt kun je het beste afstemmen op Hilversum 3

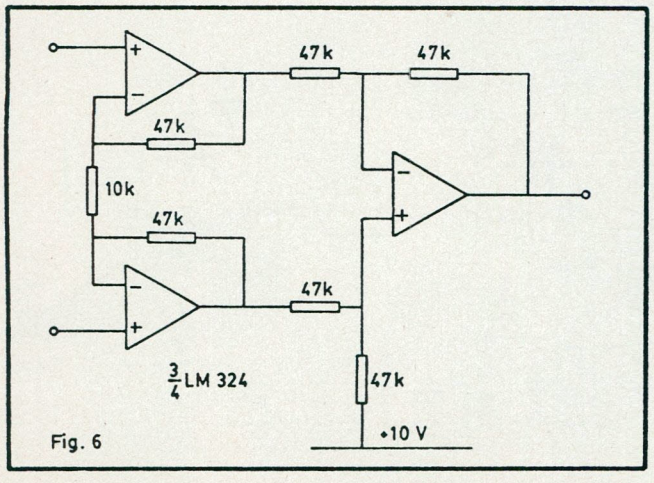

Fig. 6

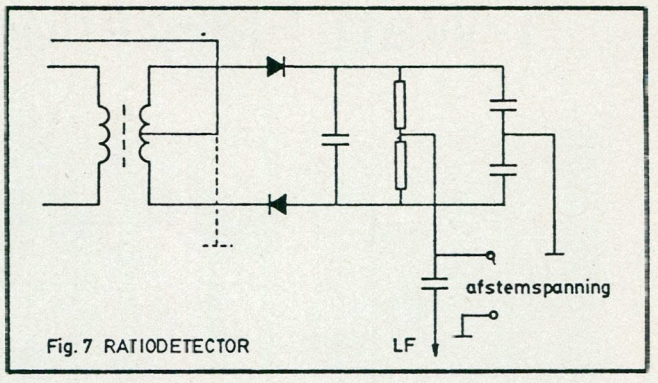

Fig. 7 RATIODETECTOR

(het is maar voor even...), de twee punten pakken waarvan je denkt dat het de goede zijn en hierover een voltmeter zetten. De spanning moet ongeveer 0 zijn en als je aan de afstemknop draait moet de spanning evenredig meeveranderen (+ naar links, - naar rechts, of omgekeerd). Het kan nodig zijn om deze spanning te bufferen. Hoe dit moet is getekend in figuur 8. Bufferen is nodig wanneer de spanning te veel inzakt of wanneer je plots geen geluid meer uit je radio hoort komen als je de boel aansluit. Dit geldt zowel voor radio's met als voor zonder afstemmeter.

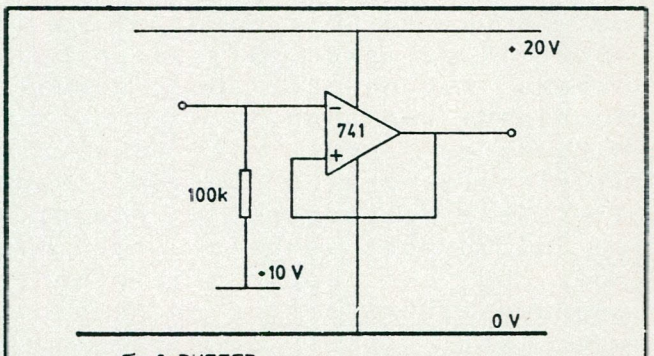

Fig. 8 BUFFER

De waarden van de componenten in de schakeling zijn geen van allen kritisch. Wel kunnen de resultaten verschillen omdat niet iedereen dezelfde ontvanger en/of oscillator gebruikt. Mochten er onverhoopt problemen ontstaan dan kun je altijd een kaartje sturen, ook als er vragen zijn hoe je de varicap in een bepaald type oscillator moet inbouwen. Succes!

NIEUW IN HET FRM:

DE TECHNISCHE VRAAGBAAK

Goed nieuws voor de fans van Anja v.d. Steeg. Met ingang van deze maand is het mogelijk vragen op technisch gebied in te sturen, welke -voor zover zij daarvoor in aanmerking komen- in de rubriek van Anja beantwoord zullen worden.

De vragen kunnen gestuurd worden naar:

POSTBUS 357,

4380 AJ VLISSINGEN.

1 Watt FM-zender / 10 Watt lineair

door Alfred Debels

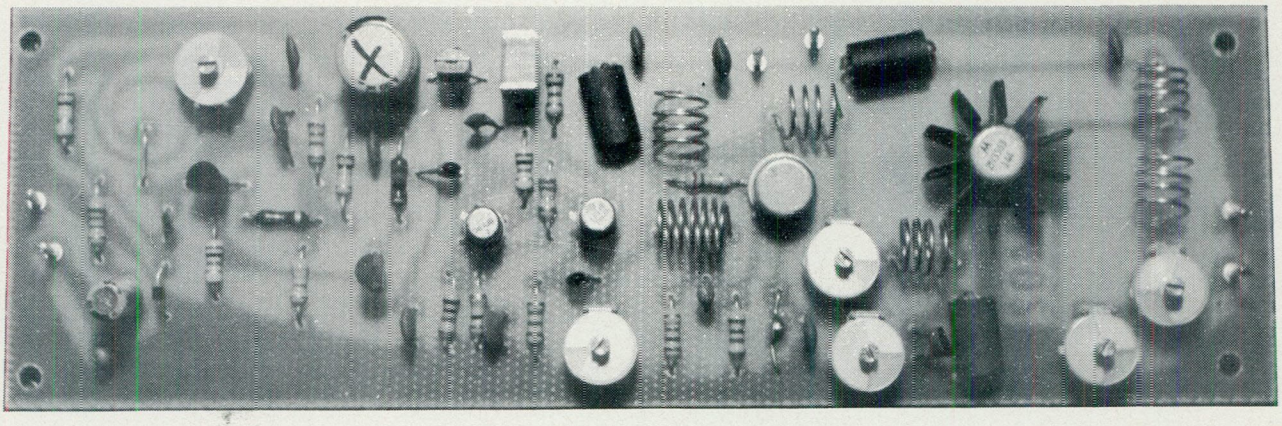

Omdat er nog steeds vraag is naar kleine eenvoudige FM-zenders hier dan het zoveelste ontwerpje. De oscillator is veel gevraagde uit het FRM ergens geplaatst in 1982, gevolgd door het overbekende buffertrapje van de VFO, de PLL enz. met daar weer achter een tweetraps versterker met als eindtor de 2N3553, die de uitgang op 1 W. brengt. Deze ene Watt is voldoende om het 10 Watt lineair met de BLY87a aan te sturen. De spanning van de osc. is gestabiliseerd met de 78L09 en bij de print is de spoel geetst om de osc. zo stabiel mogelijk te maken. Bij het nabouwen van de schakeling vanaf het schema kan de osc. spoel gemaakt worden van ca. 2 windingen met een doorsnede van 6 mm.

H.F. is nu eenmaal niet eenvoudig en ook deze schakeling zal weer afgeregeld moeten worden. Wanneer alles niet direkt werkt, is ook hier weer meetapparatuur nodig; het is nu eenmaal zo!

De 2N3553 moet gekoeld worden met een flinke koelster en de BLY87A moet op een koelblokje gemonteerd worden. De 1 W. zender gebruikt ongeveer 200mA stroom en de eindtrap heeft ca. 1,3 A nodig, zodat voor het geheel een voeding nodig is van 12-14 volt die continue 2 Ampere kan leveren.

Afregelen gebeurt natuurlijk weer met een dummy-load en een SWR-power-meter. Wie geen meetapparatuur heeft kan het beste eerst de trimmers in de middenstand zetten en dan afregelen op max. vermogen bij een zo goed mogelijke staande golf verhouding. Dus niet alleen op max. vermogen afregelen!!! De eidtrap met de BLY heeft een extra filter ter onderdrukking n de harmonischen en de uitgang is beschermd tegen KORTSTONDIGE misaanpassing. Ook bij het geheel ontbreken van de dummy of de antenne gaat de tor niet direkt stuk, maar het mag niet te lang duren. De spoelen kunnen het beste om een 6 mm. boortje worden gewikkeld.

Succes met het bouwen.....

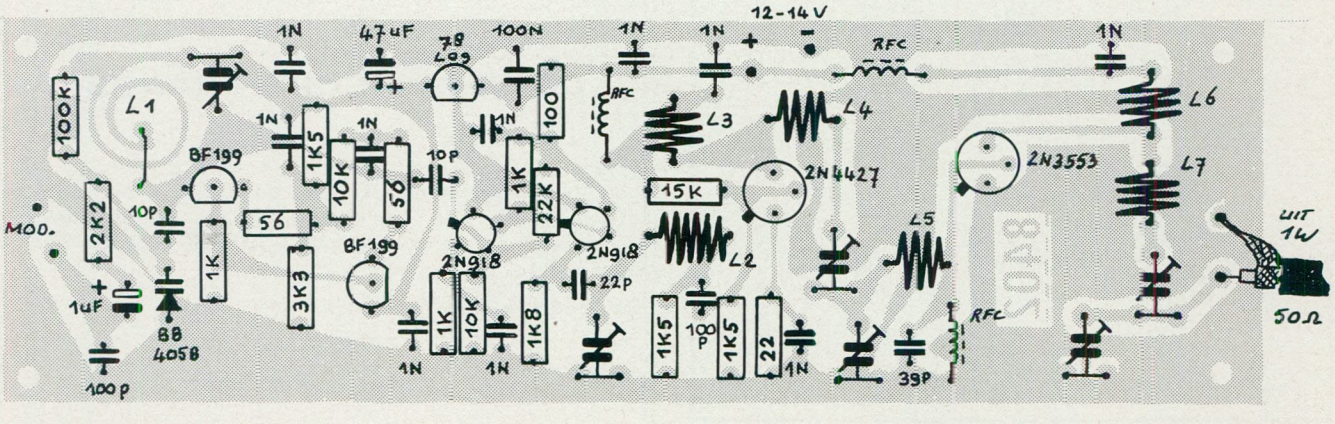

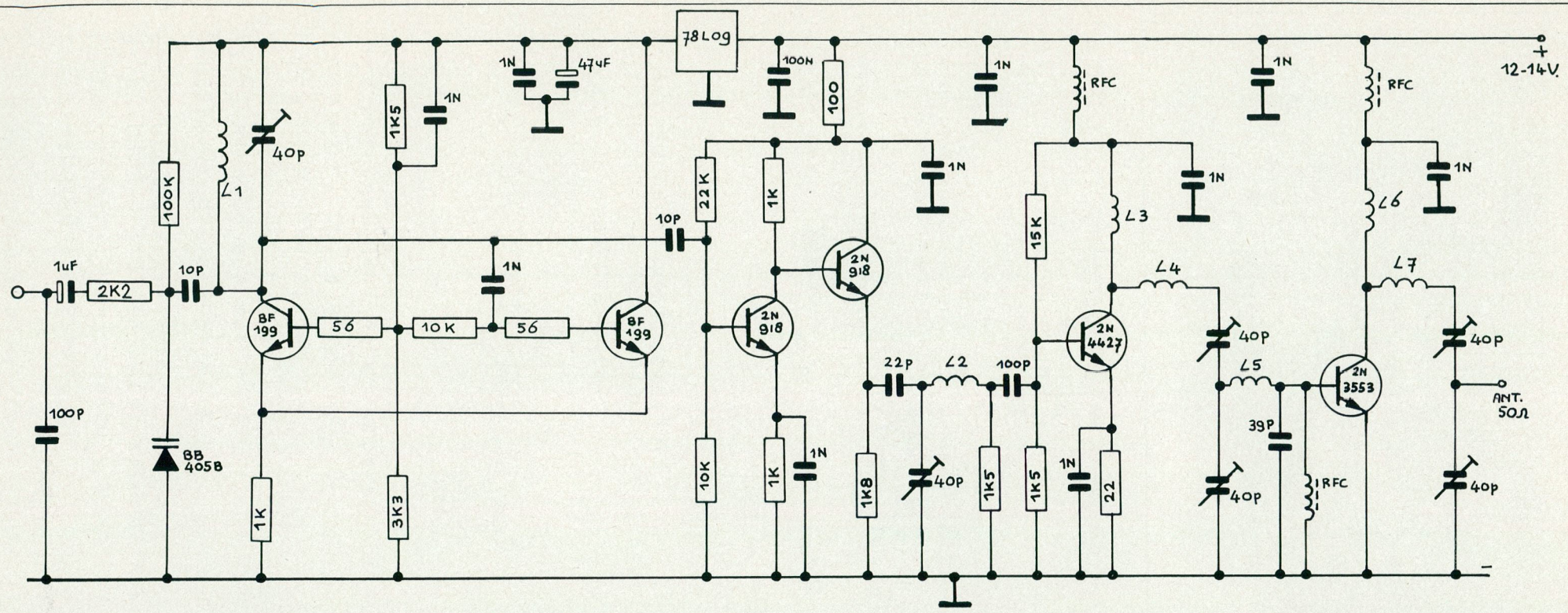

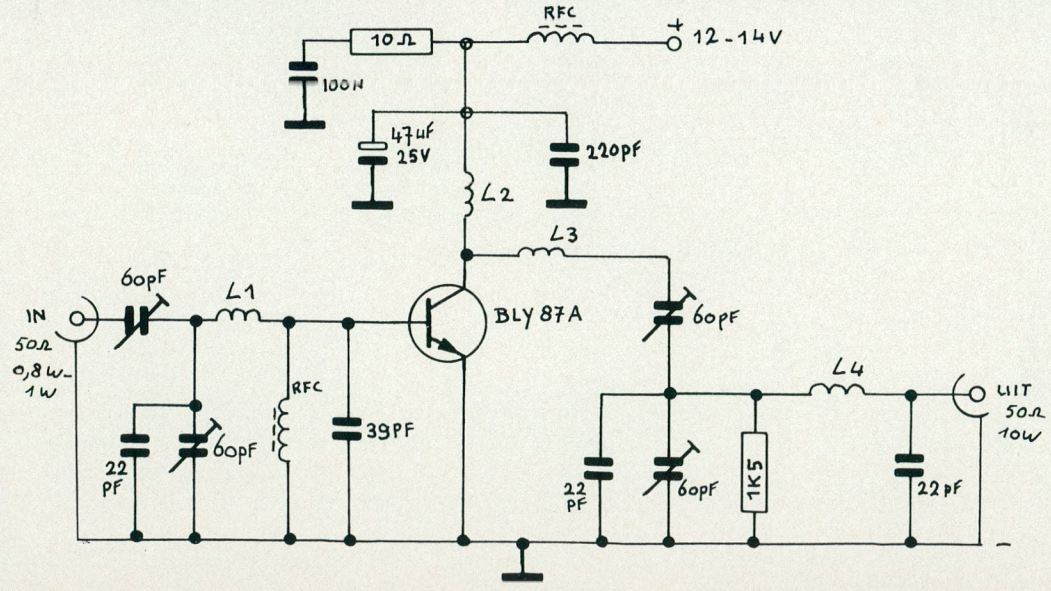

Schema's 1 Watt FM-zender

en 10 Watt lineair

SPOELEN 1 Watt FM zender:

L1: 2 windingen Ø 6 mm. (Deze spoel is op de print geëtst ter verhoging van de stabiliteit).

L2: 7 windingen Ø 6 mm.

L3,L4,L5,L6,L7: 4 windingen Ø 6 mm.

Alle spoelen 0,8 mm. verzilverd of vertind koperdraad. Doorsnede is de binnendiameter.

SPOELEN 10 Watt lineair:

L1: 1 winding Ø 6 mm.

L2: 3 windingen Ø 6 mm.

L3: 5 windingen Ø 6 mm.

L4: 4 windingen Ø 6 mm.

Alle spoelen 1 mm. verzilverd of vertind koperdraad.
De doorsnede is de binnenmaat

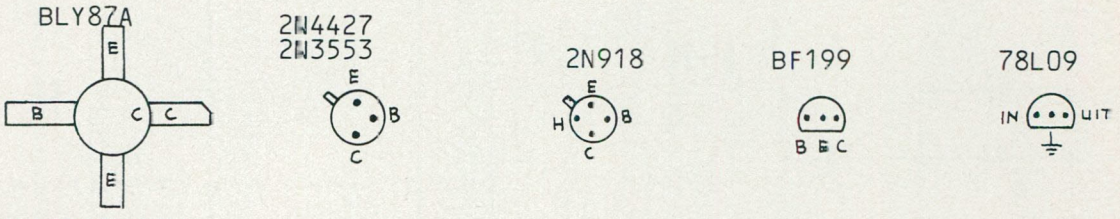

TRANSISTOR AANSLUITINGEN:

De transistoren gezien vanaf de ONDERZIJDE, behalve de BLY87A, deze is gezien vanaf de BOVENZIJDE!

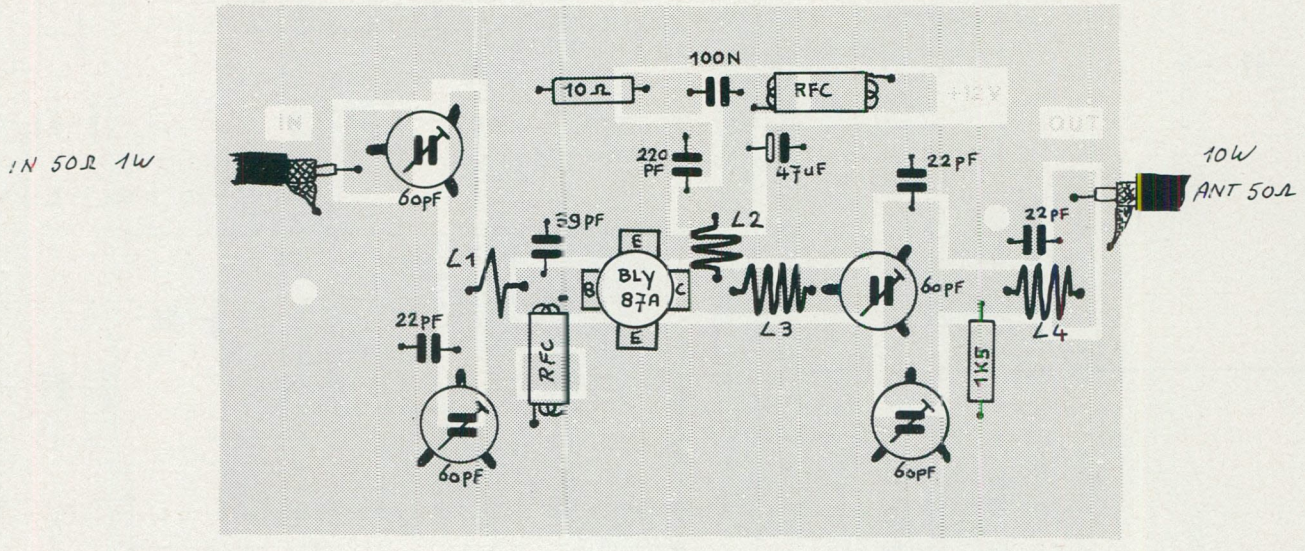

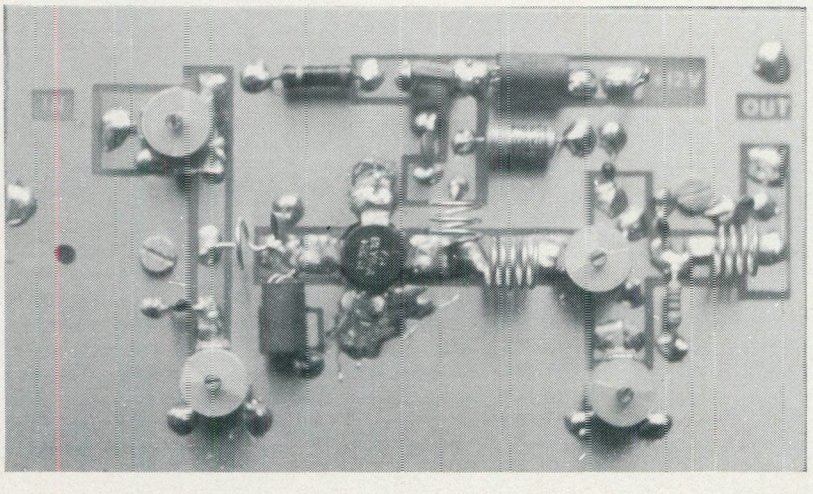

NOGMAALS STEREOMIXER

De balanspotmeter van 50 K Log. moet 50 K Lineair worden. Dit i.v.m. de middenstand van de knop.....

BALUN

Er is de laatste tijd veel in het FRM geschreven over baluns, maar er zijn nog steeds veel vragen van mensen die moeite hebben met het op maat maken van de balun. Als de maat niet meteen juist is moet deze met vaak veel heen en weer geren tussen meter en antenne op de juiste maat worden ingekort.
Van een vriend heb ik bijgaande tekeningen gekregen, en dit is een prima manier om in een keer de balun op juiste lengte te krijgen. De coax moet iets te ruim worden genomen en de beide uiteinden worden met een kort stukje draad kort gesloten. Dan met een dipmeter de freq. meten en net zolang inkorten tot de dipmeter de juiste freq. aangeeft. Hierna kan de balun aan de antenne bevestigd worden.

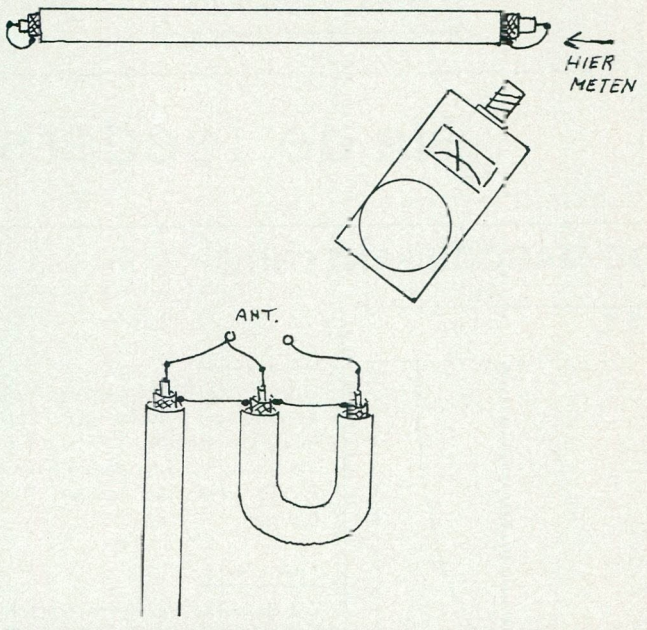

1 Watt fm zender gebouwd en afgeregeld. 6-traps zender zoals in dit nummer beschreven. Slechts enkele testexemplaren voor de publikatie in het FRM ..Fl. 55,00
Idem 10 watt lineair.....gemonteerd op koelprofiel.....Fl. 90,00

STEREO-CODER
Print voor de bouw van de kristal-gestuurde Stereo-Coder uit FRM 1-1983. Coder met preemphases, 15 Kc filter, 19 Kc filter en 38 Kc filter. De print wordt geleverd met de componenten opstelling en 2 spoelen voor de filters.
PRIJS:.....FL. 22,50

LIMITER/DYNAMIEKKOMPRESSOR.
Print voor de bouw van de limiter uit het FRM van Februari 1983. Zowel microfoon ingang als lijningang met volume-regelaars, mengversterker en dynamiek regelaar. De print wordt geleverd met componenten opstelling.
PRIJS:.....FL. 20,00

V.F.O
Vfo uit Sept. 1982. Print voor de bouw van de regelbare 3-meter FM osc. uit het FRM Freq. regeling d.m.v. potmeter op de print. Spoel op de print geetst, dus zeer stabiel. VFO met buffer en breedband eindversterker.
Uitgang c.a. 25 mw. Nog slechts enkele stuks.....Fl. 15,00

OCCASION .....OCCASION .....OCCASION .....OCCASION ...

Camping antenne voor mastbevestiging. FM en TV (VHF en UHF) in kunststof behuizing met antenneversterkers, voeding en aansluitkabels. Werkt zowel op 220 volt als op 12 Volt.....Prijs...Fl. 75,00

(Merk SONIM, nieuwprijs Fl. 295,00)

IPS

POSTBUS 10252 1001 EG AMSTERDAM
GIRO: 909515 t.n.v. A.DEBELS Tel. 020-320807

Levering uitsluitend bij vooruitbetaling of onder Renbours.
Prijzen incl. B.T.W. en exc.. Rembourskosten

A.S.S.H.
POSTBUS 360
1700 AJ HEERHUGOW.

ANTENNESYSTEMEN DEEL 4

Na de feeders: de antennes zelf

DE MARCONI-ANTENNE

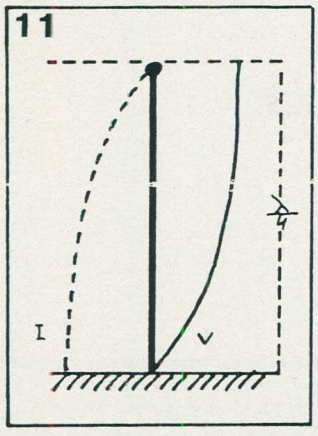

FIGUUR 11.

Deze MARCONI-antenne is een kwart golflengte (1/4 labda) straler. Hij staat vertikaal direkt op aarde en is direkt met de zender verbonden.

FIGUUR 12.

De dipool is een symmetrische antenne. In 12A staat hij horizontaal gepolariseerd opgesteld, maar hij kan ook heel goed vertikaal gepolariseerd worden opgesteld.

Hier vormt zich een stroombuik, terwijl de spanningsbuik zich dan helemaal boven in de antenne vertoont. Bij de middengolf-omroepzenders ziet men de antenne heel vaak aldus uitgevoerd. Om de juiste aankoppeling met de eindbuis van de zender mogelijk te maken is een L-C-kring beneden in de antenne opgenomen. Dit soort antenne wordt ook wel de zelfstralende mast genoemd.
Voor de amateur is dit soort antenne niet zo aantrekkelijk, want de grootste straling vindt beneden plaats -daar waar de grootste stroom loopt- en dat is veelal tussen de omliggende bebouwing in. De straling is echter ook wel licht naar boven gericht en wel in alle richtingen. We spreken bij deze antenne van een rondstraler, waarbij de aarde de ro. van tegencapaciteit speelt. Deze antenne is en was het uitgangspunt voor de dipool.

DE DIPOOL

De dipoolantenne in zijn eenvoudigste vorm bestaat uit twee draden in elkaars verlengde gespannen van elk een kwart golflengte.

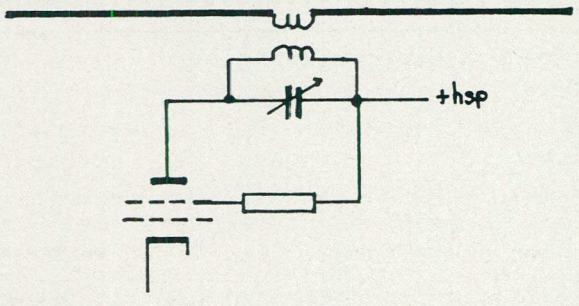

12A

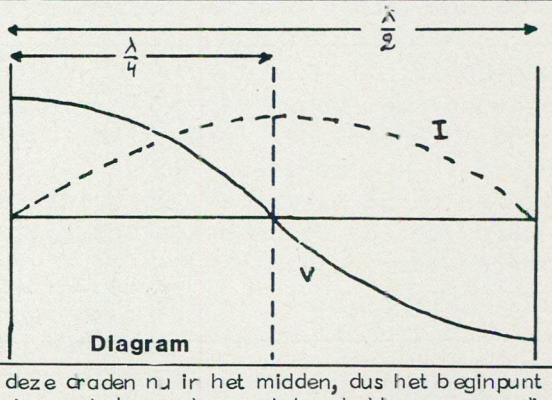

12B Diagram

Nu we de feeders hebben behandeld, waarmee het mogelijk is om energie vanuit onze zender naar de antenne te transporteren, gaan we de antennes zelf behandelen. Dit doen we in dit deel niet zo uitgebreid.

Meestal is het zo, dat er in de regel wel enige afstand bestaat tussen de zender en de antenne. De antenne ligt vaak aanmerkelijk hoger. Toch zijn er antennes die onmiddellijk op aarde staan. Dit in de meest letterlijke zin.
Zo'n antenne is de MARCONI-antenne. Deze antenne is net een kwart golflengte lang en staat vertikaal opgesteld in de grond. (Zie figuur 11). Wanneer deze antenne aangestoten wordt door de zender, dan zal dit helemaal beneden in de antenne geschieden.

Als we deze draden nu in het midden, dus het beginpunt van elke straler, met de zender aanstoten, hebben we een dipool-antenne.
De dipool is een volkomen asymmetrische antennesoort en het verloop van de stroom en de spanning geschiedt volgens het spiegelbeeld van de eerder behandelde Marconi-antenne. Een dipool kunnen we horizontaal en vertikaal opstellen en spreken van resp. een horizontale of vertikale polarisatie. Het enige waaraan we met de polarisatie moeten denken is, dat de ontvangstantenne dezelfde polarisatie dient te hebben als die van de zendantenne.

We zien waarschijnlijk weer de overeenkomst met de eerst be-

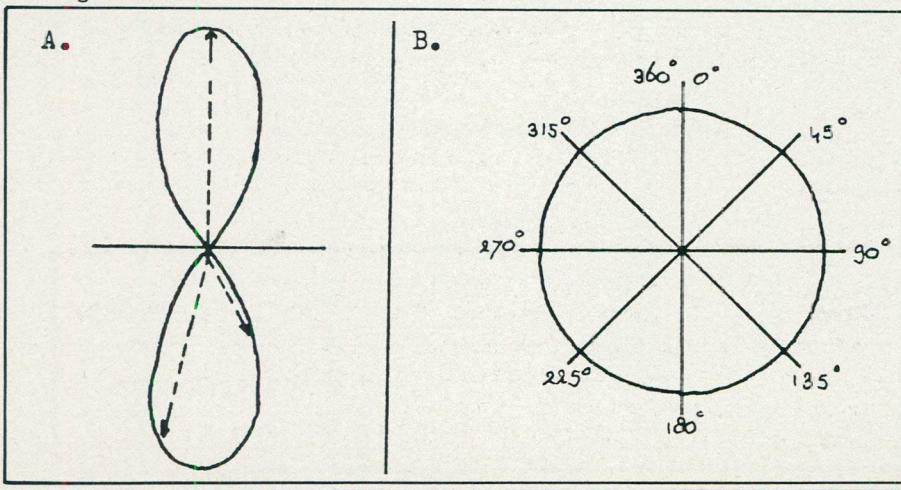

Een horizontaal gepolariseerde dipool, zoals in 13A een stralingsdiagram is gegeven. In het midden treedt de grootste straling op.
In wezen is deze straling een "omwentelingsfiguur", die in deze opstelling vertikaal op de dipool naar alle richtingen even sterk uitstraalt.

In 13B de "kompasroos", een hulpmiddeltje om te weten in welke "stralingshoek" wordt uitgestraald.

FIGUUR 13

Figuur 14

Een weergave van het stralingsdiagram van de MARCONI-antenne van een kwart golflengte. Ook hier treedt de grootste straling in het midden op. De "omwentelingsfiguur" staat hier horizontaal op het voetpunt van de antenne. De antenne straalt rondom in alle richtingen even sterk uit. De stralingshoek is 30 graden, gerekend vanaf het voetpunt op aarde omhoog.

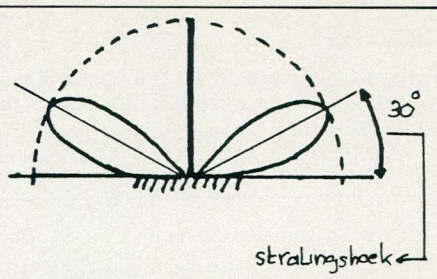

sproken kwart- en halvegolf feedersystemen, want ook de dipool heeft een werkelijke lengte die wat korter is dan de golflengte. Voor hogere frequenties, de 3- en de 2 meterbanden scheelt dit 8%.
De werking van de dipool berust op de aanwezigheid van staande golven, wat bij de feeder een ongewenste eigenschap is. Deze staande golven zijn vereist voor de dipool, net als bij de Lechersystemen. Dit houdt in, dat de afmetingen juist moeten zijn bij deze straler, want alleen dan komen de reflekties op de juiste plaats en zijn de stroom en spanningen van het systeem het grootst. Natuurlijk kunnen we ook op de dipool stroom en spanningen meten op verschillende plaatsen. De impedantie is dan Z = stroom gedeeld door weerstand, ofwel:

$$Z = \frac{E}{I}$$

Aan het einde van de dipool zou het er volgens dit recept zo uitzien:

$$Z = \frac{E}{0} = \text{oneindig groot.}$$

In werkelijheid is de impedantie van het systeem Z aan de einden niet oneindig groot. In werkelijkheid is de stroom niet helemaal nul, omdat er altijd een capacitieve stroom loopt buitenom, o.a. ten opzichte van aarde. Toch is de impedantie heel hoog en bedraagt een paar duizend Ohm.
Onze dipool bestaat uit twee staven van een kwart golflengte. In het midden is hij gekoppeld aan de zender. Welnu, in het midden is de impedantie nooit nul, maar 74 Ohm. Met betrekking tot deze -open- dipool kunnen we aan de waarde nooit tornen. Het is een feit.
We spreken van zoveel Ohm en kunnen dit vergelijken met de Ohmse waarde van een L-C-kring in serie en in resonantie, waarvan de capacitieve en inductieve reactantie tegen elkaar wegvallen. Uiteindelijk is ook de dipool een op één bepaalde frequentie afgestemde kring.
De Ohmse waarde van de dipool noemen we hier de stralingsweerstand of Rs. Op deze waarde moeten we de feeder naar onze dipool aanpassen.

We hebben reeds gezegd, dat een dipool horizontaal of vertikaal gepolariseerd kan zijn. We moeten er echter ook op rekenen, dat door de aarde steeds een deel van de uitgestraalde energie wordt teruggekaatst. Dit kan op twee manieren.
De teruggekaatste golven zijn in fase of niet in fase met de uitgestraalde golven. Zijn ze in fase, dan wordt de oorspronkelijke golf versterkt. In het andere geval afgezwakt. Deze reflektie heeft echter meer uitwerking, naarmate de dipool lager staat opgesteld. Dit pleit dus voor een hoge opstelling van deze antenne. Het stralingsdiagram van de dipool -de plattegrond van de straling- met daarin voorgesteld (grafisch) de veldsterkte in alle richtingen, is -van opzij gezien- een "acht". De grootste sterkte treedt natuurlijk op in het midden, daar waar de stromen het grootst zijn.
Grafisch zien we deze "acht" in een plat vlak. In werkelijkheid is de straling een "omwentelingsfiguur" naar alle richtingen. Zie figuur 13 A en B.

Helaas speelt de aarde, bij vooral lagere frequenties een rol. We denken dan aan golflengten van 10, 20, 40 en 80 meter. Als de dipool zich op een halve golflengte boven de grond bevindt, is de cirkel veranderd in twee schuin omhoog gerichte bundels die een hoek van ongeveer 30 graden maken met het aardoppervlak. Deze bundels noemen we "Lobben".
De dipool met twee kwartgolf staven is een halvegolf dipool. Deze halve golf is op zich weer een afgestemde kring en we kunnen hem als zodanig weer op schema zetten. In figuur 15 vinden we dit schema.
We zien hierin een L-C-kring met in serie de Rs, stralingsweerstand. De dipool kring kunnen we, net als iedere L-C-kring minder scherp maken door de C te vergroten en de L dienovereenkomstig te verkleinen.

Met deze gewijzigde L-C-verhouding veranderen we de kwaliteitsfaktor van deze afgestemde kring. Deze kwaliteitsfaktor noemen we Q.

Figuur 15

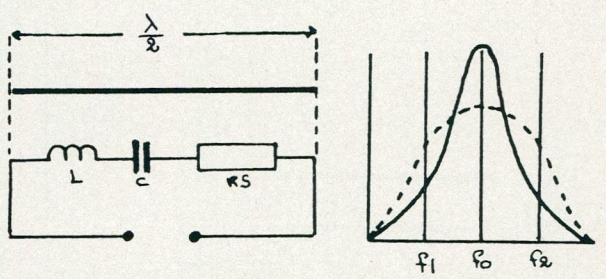

Het electrisch vervangingsschema van een halve labda dipool, gesloten type.

Met een dipool is dit te doen door de buis waarvan hij wordt gemaakt wat dikker uit te voeren. Hiernaast moeten we dan ook de draad dikker uitvoeren -de feeder dus- want ook dan verandert de zelfinduktie van deze draad. Deze aktiviteit noemen we het "verbreden" van een dipoolantenne. Dat "breed maken" is nodig om de zendfrequentie te kunnen verschuiven zonder dat daarmee de SWR al te zeer gaat verlopen in ongunstige richting door het verlopen van de stralingsweerstand Rs.

RICHTINGEFFEKT VAN DE DIPOOL

De dipool heeft een vrij uitgesproken richtingeffekt. Dit richtingeffekt kunnen we nog eens extra verhogen door een extra element aan te brengen op een bepaalde afstand van de dipool. Dit element moet bovendien een bepaalde lengte hebben, wil het meer aan richtingeffekt inderdaad funktioneren. De staaf, die we extra aanbrengen, kunnen we beschouwen als een ontvangstantenne, maar dan wel een, die de energie die hij ontvangt meteen weer uitzendt. We zien, dat het van de afstand en dus van de fase van het gerefelcteerde signaal afhangt of het oorspronkelijke signaal versterkt wordt of verzwakt. Hetzelfde wat we bij de door de aarde gereflecteerde golven reeds hadden.
Om nu de dipool richtingeffekt te verschaffen, maken we de hulpstaaf wat langer dan de dipool van de halve golflengte. De staaf gedraagt zich inductief, waardoor de stroom, dus ook het veld iets naijlen op het hoofdveld rond de dipool. Maken we de staaf korter dan een halve golflengte, dan gedraagt de staaf zich capacitief, dus voorijlend op het hoofdveld.

Gezien vanuit de ontvanger brengen we nu achter de dipool de zogenaamde reflektor, de grotere staaf, aan. We maken hem zodanig lang en brengen hem zodanig aan, dat de door hem gereflekteerde golf bij het bereiken van de dipool juist 360 graden gedraaid is van de op dat moment door de dipool geproduceerde golf. Deze golf wordt dan versterkt door de gereflekteerde golf die in feite een periode "achter" is. Dan maken we, weer vanuit de ontvanger gezien, vóór de dipool een staaf. Nu de kortere, die we director noemen. Hier zorgen we ervoor, dat de fase van deze director exact overeenstemt met de fase van het signaal vanuit de dipool op het moment, dat dit signaal de director bereikt.
De director en de reflector noemen we de parasitaire elementen van een antenne. Het hele geval noemen we een Beamantenne of een Yagi, naar zijn Japanse ontwerper.
Soms zien we heel veel directors en één of twee reflectoren. Het berekenen van Beams is vrijwel ondoenlijk. Ze worden proefondervinderlijk in elkaar geschroefd. Het "gezicht" of de voorkant van zo'n antenne ontvangt meer dan het "achterhoofd" ofwel aan de kant van de reflectoren. De Engelsen noemen dit gezicht het front en dat achterhoofd de back.

Figuur 16

Een reflector achter de dipool en het stralingsdiagram dat dan ontstaat. Deze antenne is dus richtinggevoelig geworden, voor zowel ontvangen als uitzenden.

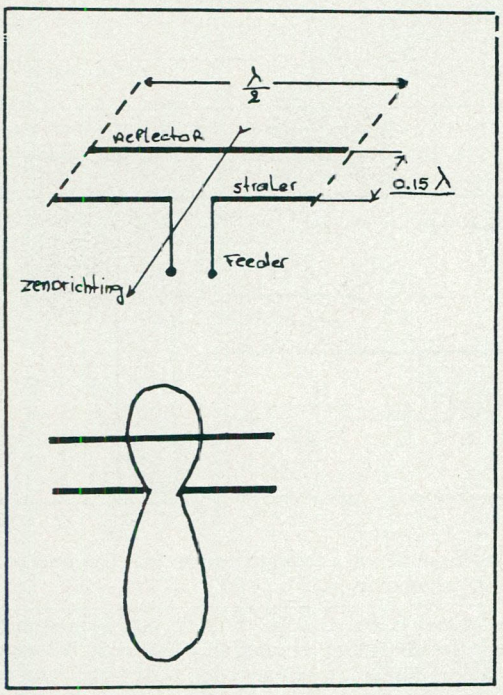

In figuur 16 en 17 staan twee gerichte antennes afgebeeld, met ongeveer de maten van de reflector en de director ten opzichte van de dipool.

Er is ook een verhouding van ontvangst uit de frontrichting en vanuit de rugzijde van een beam. Geheel in overeenstemming noemen de Engelsen deze verhouding de "front-to- back- ratio". Een term, die sindsdien ook in de andere landen is ingeburgerd.

De reflectoren en directoren geven een signaalversterking, die "gain" wordt genoemd. Meestal drukt men de gain uit in decibels versterking dB, waarmee de sterkteverhouding wordt aangegeven.

Figuur 17

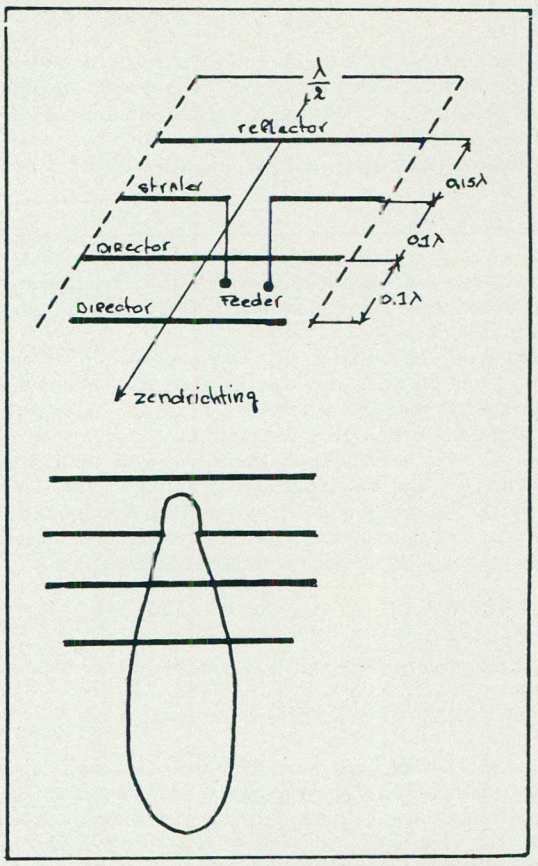

Een reflector achter de dipool en directoren ervoor. Uit het stralingsdiagram, dat dan ontstaat zien we duidelijk, dat deze antenne sterk richtinggevoelig is. Zelfs zo, dat voor ontvangst, signaal op de achterkant binnenkomend bijna niet meer wordt gepakt.

Willen we de mogelijkheid bezitten om in verschillende richtingen te werken, dan moeten we onze beam draaibaar op de mast opstellen. Een motortje met afstandsbediening maken ons dat gemakkelijk. De motor in een goed weer- en waterdicht kastje op de mast heet een rotor. Je kunt een rotor zelf maken, maar het aanbod is tegenwoordig groot. Je kunt je dus afvragen of het werk de moeite loont, wetende dat je rond de Fl. 80,-- een redelijke rotor kunt kopen. JAAP & GEERT.

Amateur Schema Service

Schema's kunnen worden aangevraagd in de volgende categoriën:

1. Zenders
2. Ontvangers
3. AF-versterkers
4. Diversen

en nu ook:

5. Meetapparatuur.

Er wordt hard gewerkt aan de aanvulling van lijsten. De "diversen" is na jarenlange verwaarlozing weer in de belangstelling, maar nog niet klaar. Deze categorie werd een hele tijd niet gevraagd, maar in de laatste 4 maanden schijnt de vraag weer toe te nemen. Als dit waar is, doen de amateurs er goed aan steeds te vragen, want dat werkt gunstig op de terugkeer van deze categorie.
Ook nieuw is de uitgave "Antennesystemen II". Dit 22 pagina's tellende boekwerkje is nu opvraagbaar.
De lijsten van voorhanden zijnde schema's in bovengenoemde categoriën kunnen gratis worden aangevraagd, mits voorzien van een grote, voldoende gefrankeerde enveloppe voor antwoord. Voor bestellingen van schema's onder de ƒ 15,-- worden portokosten in rekening gebracht. Dit ook weer door het meesturen van een grote, voldoende gefrankeerde antwoordenveloppe bij de bestelling.

Het adres voor schriftelijke reakties op de artikelen van ASSH en voor aanvragen en bestellen van schema's is: POSTBUS 360, 1700 AJ HEERHUGOWAARD.

BELANGRIJKE MEDEDELING: ASSH-AF te Den Helder is opgeheven. . . . . .

FERRY VAN BEEK

Amstelveenseweg 990
1081 JS Amsterdam
Tel. 020 - 440125
Postgiro: 2473427

ELECTRONICA EN AUDIO PRODUCTIONS

KWIKDISK

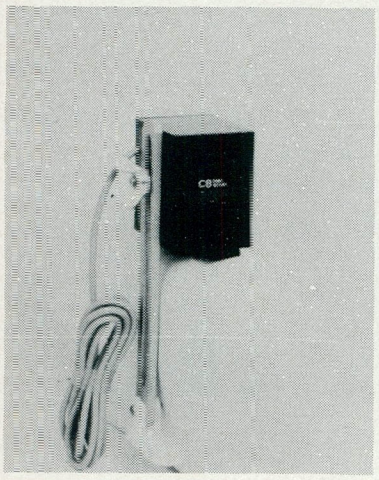

Nu weer volop verkrijgbaar: het snelstartsysteem voor elke draaitafel. Nieuwe versie, dus bromt minder en wordt minder snel warm.

Prijs *f* 250,-- incl. B.T.W.

MIKE-ARM

Voor de professionals: de extra sterke mike- arm. Geschikt voor microfoons tot maar liefst 500 gram. Beperkt leverbaar.

Prijs *f* 150,-- incl. B.T.W.

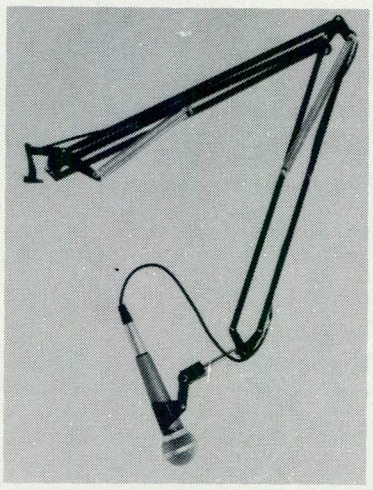

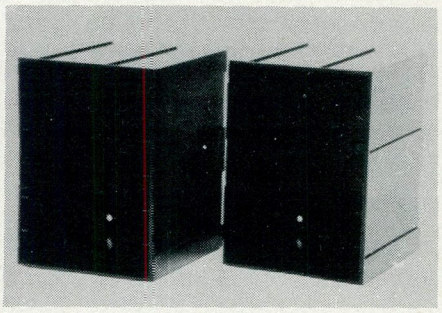

Exclusief voor Nederland: opbergsysteem voor cartridges. Onbeperkt uit te breiden. 6 Carts per opbergsysteem. Prijs per unit *f* 10,53 incl. B.T.W.

Tevens leveren wij het complete programma FTM NAB-jinglemachines. Prijzen vanaf *f* 1020,-- incl. B.T.W. Ook verkrijgbaar: diverse merken cartridges.

Gesproken reklames nodig? Geen probleem. Wij maken ze al vanaf *f* 50,-- en gebruiken uitsluitend professionele stemmen.

BEWAARBAND F.R.M.

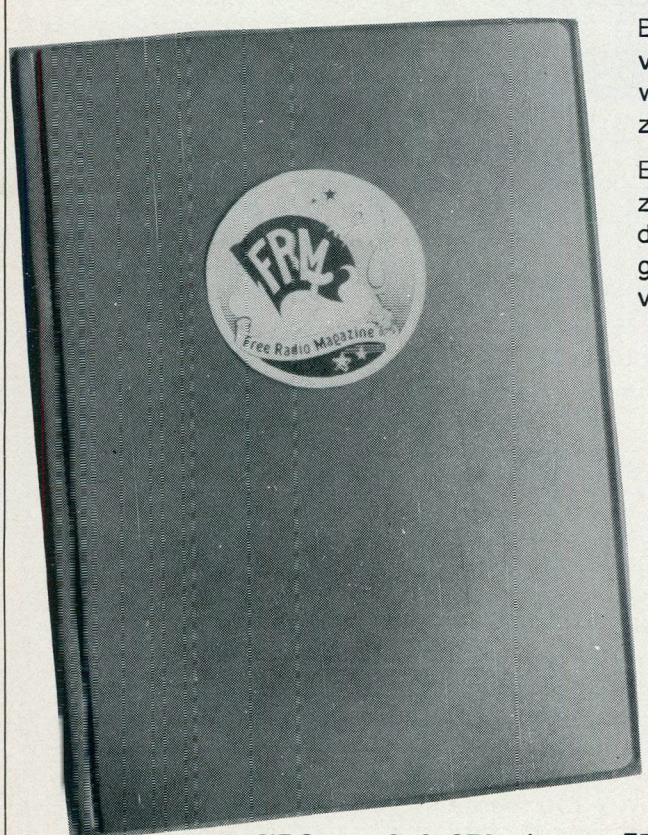

Bewaar je F.R.M.'s netjes in deze stevige bewaarband van groene kunststof. Uniek opbergsysteem d.m.v. strips, waar het blad achter geschoven wordt en zonder uit te zakken blijft zitten.

Eén band is voldoende voor een hele jaargang. De banden zijn ook geschikt voor de 2 voorgaande jaargangen. Op de rug transparant vakje, waarin een kaartje kan worden geschoven voor vermelding van jaargang en andere gegevens.

PRIJS: Fl. 19,95

De prijs is inclusief verzend- en verpakkingskosten. Bij verzending onder rembours *f* 6,-- extra reembourskosten.

Bespaar guldens!

Spaar nu portokosten. . . . . Bij gelijktijdige bestelling van de bewaarband + oude nummers van het F.R.M. vervallen de portokosten van de bestelde F.R.M.'s.

GIRO : 3538279 t.n.v. FREE RADIO MAGAZINE, POSTBUS 10252, 1001 EG AMSTERDAM.

STEREO MENGPANEEL

Printen voor de bouw van het mengpaneel zoals beschreven in FRM 10-11-12/1983.
De printen zijn geboord. Voor de komponenten-opstelling wordt verwezen naar FRM 12-1983. Standaard zijn acht kanalen mogelijk.

MIX-1.....VOORVERSTERKER/TOONREGELING.
Deze print bevat 1 stereo kanaal en wordt geleverd met een voorbedrukt en geboord Frontpaneel en een koperen afdekplaat.
.....Fl. 25,00

MIX-2.....VOORAFLUISTERING-MIXER/LIJNVERSTERKER/KOPTELEFOONVERSTERKER.....
.....Fl. 17,50

MIX-3.....TOTAAL-MIXER/LIJNUITGANG/VU-METERVERSTERKER.
.....Fl. 17,50

MIX-4.....VOEDING/TOONGENERATOR
.....Fl. 15,00

KOMPLETE SET VOOR 8 KANALEN:
8 x Mix-1 met frontplaten + 1 x Mix-2 + 1 x Mix-3 + 1 x Mix-4.....Fl. 220,00

Alleen de printen zijn leverbaar. Er zijn geen bouwpakketen of onderdelen leverbaar.

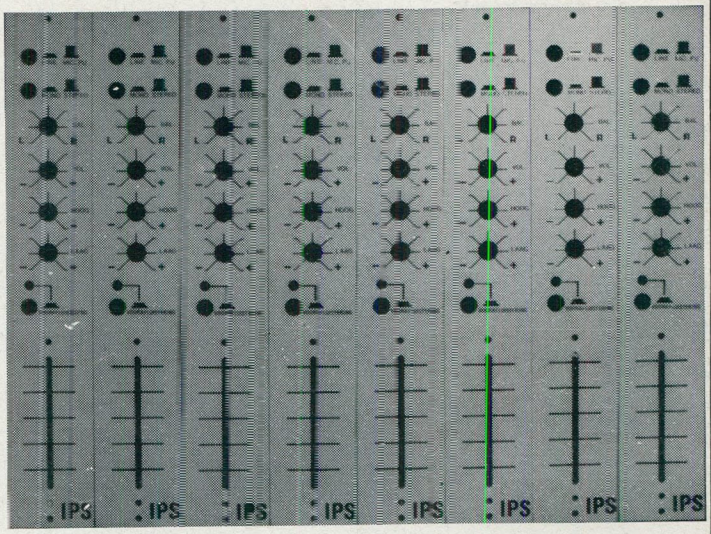

M IXER INBOUWKAST
Voor de mixer is op bestelling een kast leverbaar. Deze kast is alleen verkrijgbaar in een uitvoering voor 8 kanalen. De ombouw is van gelakt hardhout met een bovenplaat en een achterplaat van aluminium. Deze platen zijn geboord, van opdruk voorzien en afgewerkt met een slagvaste laklaag.
De levertijd is ca. 3 weken.
..... Fl. 195,00
De kleur van de bovenkant is standaard grijs, doch kan in overleg ook in een andere kleur.

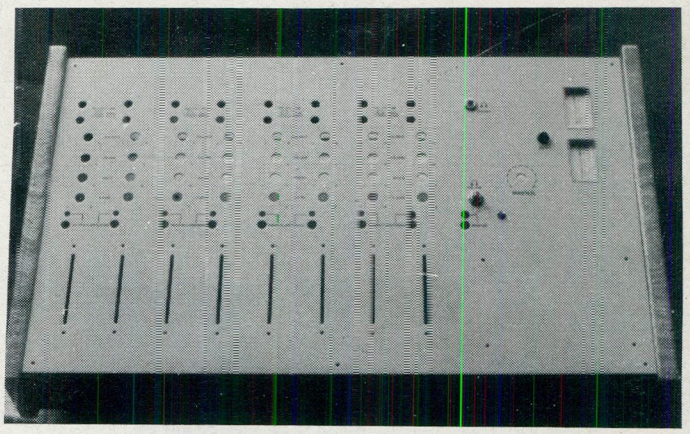

1 WATT FM-ZENDER

Print voor de bouw van de 1 watt FM zender uit FRM 2-1984. 2-traps balans osc. met 2-traps buffer en 2-traps versterker. De print is geboord en wordt geleverd met een componentenopstelling voor het bouwen.
.....Fl. 20,00

10 WATT LINEAIR

Print voor de bouw van het 10 watt lineair uit FRM 2-1984 rond de BLY87A. Met componentenopstelling.....Fl. 17,50
Bij bestelling van beide printen ineens.....Fl. 35,00

IPS

POSTBUS 10252 1001 EG AMSTERDAM
GIRO: 909515 t.n.v. A.DEBEELS Tel. 020-320807

Levering uitsluitend bij vooruitbetaling of onder Rembours.
Prijzen incl. B.T.W. en excl. Rembourskosten